د قرآن پلوشې

د يوسف سوره

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرايي زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېدو

او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟

راشئ د يوسف له سورې ئې زده کړو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

که تاریخي پېښنو ته په عامیانه سترګه وکتل شي نو دا ګمان په انسان کي راولاړوي چي اقتدار به تل په واکمني طبقې کي له یوه نه بل ته انتقالېږي او له واکمنانو به د دوی اولاد ته په میراث پاته کېږي، دا ورته ګران او حتی محال برېښي چي په لاندي طبقې کي چا ته اقتدار په لاس ورشي، د عامیانه ذهن خاوندان دا د تاریخ پرېکنده حکم ګڼي چي واکمنه طبقه به تل حکومت کوي او محکومه طیقه به تل د دوی واکمنۍ ته غاړه ږدي، د پیغمبرانو علیهم السلام او د مصلح دعوتګرانو او انقلابیونو یوه لویه ستونزه تل دا وه چي څنګه خلك په دې قانع کړي چي دا یو غلط ذهنیت دی، دا ذهنیت د ټولني روان وضعیت په دوی کي راپیدا کړی، دوی کولی شي دا حالت بدل کړي، د ظالمو واکمنانو تخت او تاج رانسکور کړي او اقتدار ئې پای ته ورسوي، عام ولس یوازي په استدلال سره په دې خبري نه شو قانع کولی چي په دوی کي د دې حالت د بدلولو او د یوه انقلاب راوستو توان شته، که دوی همت وکړي، ملا وتړي، د ظلم په خلاف پاڅي نو الله تعالی به ئې مرسته کوی، په دې وینا د باور کولو لپاره باید داسي تاریخي واقعیتونه د دوی مخي ته کېښودل شي چي دا حقیقت ثابتوي، دلته ده چي په مخکنیو تاریخي پېښنو د استناد ضرورت مخي ته راځي او همدا سبب دئ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن د تېرو امتونو قصې زموږ مخې ته ږدي، قرآن د همدې لپاره د يوسف عليه السلام او موسى عليه السلام قصه په ډېر تفصيل سره رااخلي او په ترڅ کې ئې همدا حقيقت موږ ته ثابتوي، موږ ته وايي: وګورئ څنګه يو پلورل شوی صحرايي زلمی له زندانه قصر ته ورسېدو او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟ وګورئ د فرعون د غلامانو له ډلې نه څنګه يو فراري زلمی په دې موفق شو چې مظلومان د ظالمانو په ضد متحد او پاڅون ته چمتو کړي، برې ته ورسېږي او فرعون او لښکري ئې د سيند په څپو کې غرق شي؟!!

د يوسف سوره په مکه مکرمه کې هغه وخت نازله شوې چې پيغمبر عليه السلام د قريشو له سخت مخالفت سره مخامخ وو ، د دغو مخالفتونو لاربښوونه د قريشو هغو مذهبي او قومي مشرانو کوله چې پيغمبر عليه السلام او د هغه دعوت ئې د خپل زعامت لپاره ستر ګواښ بالو ، هغوی د رسول الله صلي الله عليه وسلم د فکري او اخلاقي عظمت په وړاندې ځان وړوکی احساساوو او داسې ئې انګېرله چې د ده سپېڅلی شخصيت، لوړ اخلاق، اوچت افکار، عدالت غوښتنه، د مظلومانو ملګرتيا او له ظلم، فساد او بې عدالتۍ سره ئې نه پخلا کېدونکې مبارزه به د دې سبب شي چې د قريشو مذهبي او قبيلوي زعما او مشران له زعامته خلع شي او ټول خلك به پيغمبر عليه السلام د زعيم او مشر په توګه غوره کړي، د همدې لپاره ئې د پيغمبر عليه السلام په ضد مخالفتونو ته لمن وهله او د لازياتولو لپاره ئې هلې ځلې کولې

دغو مخالفتونو هغه وخت زور واخيست چې د قريشو مشرانو وليدل چې د قوم ځوانان او د ټولني صالح او نېك شخصيتونه د پيغمبرعليه السلام دعوت ته په پراخه پيمانه لبيك وايي، د غورځنګ لمنه په چټکۍ سره پراختيا مومي او د مؤمنو ځوانانو ګواښل، تعذيب او فشار هم د دغه دعوت د مخ په زياتېدونکې خپرېدو مخه نه شي نيولی، له همدې امله د دوی يوې ډلې هڅه کوله چې رسول الله صلي الله عليه وسلم له مکې نه تبعيد کړي، بله ډله ئې د ده په وژلو پسې وه او نورو د ده په بندي کولو ټينګار کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې مبارکې سورې کې د انسان څو اساسي پوښتنو ته ځواب ویل شوی:

- په فکري او سیاسي مبارزاتو کې وروستۍ بریا د چا په برخه کېږي؟ هغه چې په وسلو سمبال وي، تر خپل حریف او رقیب ئې مادي او مالي امکانات زیات او وسایل ئې مخکې تللي؟ او که هغه چې له فکري او اخلاقي پلوه پر خپل حریف برلاسی وي؟
- آیا صالح او نېك شخصیتونه به هیڅکله له کړاوونو سره نه مخامخ کېږي، تل او د ژوند په هر پړاو کې به بریالي وي؟ د دوی ملګري او د دوی په لار تلونکي به هم له ستونزو سره نه مخامخ کېږي، څوك به ئې مخالفت نه کوي، د دوی د دښمنۍ لپاره به ملا نه تړي؟ او که څوك د دوی دښمنۍ ته ملا وتړي نو تل به ناکام او نامراده وي؟
- آیا له کړاوونو، ستونزو او آزمېښتونو سره مخامخېدل د یوه شخصیت یا یوې ډلې د اشتباهاتو، غلطیو، تېروتنو او ناسموالي نښه وګڼو؟ او داسې وانګېرو چې د الله تعالی له لوري په عذاب اخته شوي، د خپلو ګناهونو سزا ورکړی شوې او د الله تعالی له تأیید او حمایت نه محروم شوي؟
- که داسې نه وي نو له مصیبتونو سره د دوی د مخامخېدو لپاره څه توجیه لرو؟ آیا دا یو طبیعي بهیر دئ؟ د الله تعالی سنت داسې دئ چې هم نېکان له آزمېښتونو سره مخامخ کوي او هم بدان؟ آیا د چا لپاره ستونزې او کړاوونه د بدو عملونو سزا وي او چا ته د درجو د لوړولو، کمال ته د رسولو او د فکري او عملي ودې ورکولو ذریعه؟

دې پوښتنو ته د سم او دقیق ځواب نه موندل او په دې اړه ناسم او غلط قضاوت د دې باعث شي چې انسان د پېښنو په اړه په خپلو قضاوتونو کې اشتباه وکړي، غلط دریځ غوره کړي، ناکام ته د کامیاب په سترګه او بریالي ته د نامراد په سترګه وګوري!!

دا یوازې قرآن نه دئ چې دې اساسي پوښتنو ته ئې دقیق او علمي ځوابونه ورکړي، بایبل د نړیوالو بل ستر مذهبي کتاب هم د دې هڅه کړې چې دغو پوښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ځواب ووايي، خو داسي ناقص ځواب چي خپل هيڅ مخاطب نه شي قانع کولی، بايبل د ايوب عليه السلام د قصې په ترڅ کي دې پوښتنو ته د ځواب ويلو هڅه کړې، خو ناکامه هڅه، که څه هم په بايبل کي تر ټولو غوره برخه چي په ويلو ارزي همدا د ايوب عليه السلام قصه ده، بايبل د يوسف عليه السلام قصه هم په ډېر تفصيل سره رااخيستې، خو داسي لکه څوك چي د يوه قوم شجره بيانوي، يا د پېښنو تاريخ ليکي، نه مخاطب ته کوم پند او نصيحت په کي نغښتی، نه د ادب مينه وال خوند ترې اخلي او نه د عقل او پوهي خاوندانو زړه ته لار مومي، خو په مقابل کي ئې قرآن له يوې خوا د بايبل غلطې تاريخي خبرني تصحيح کوي، د پېښنو حقيقي انځور وړاندي کوي، له بلې خوا دا قصه د څو ډېرو اساسي او مهمو پوښتنو په ځواب کي وړاندي کوي او د قصې په هري برخي کي يوې پوښتنې ته ځواب وايي او د يوه ستر حقيقت تاريخي بېلگه زموږ مخي ته ږدي، له يله پلوه ئې بيان هومره جالب او زړه راښکونکی چي په يو ځل اورېدو سره د انسان د زړه تل ته رسي او په حافظې کي ځای نيسي، د قصو په اړه د بايبل او قرآن تر منځ نه يوازي له دې پلوه ژور توپيرونه شته چي د قرآن وينا ، د بيان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقيق، خوندور او اغېزناك دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښايسته ځای کي کارول شوی او هر يو خاص مطلب افاده کوي، خو د بايبل داسي چي يوه برخه ئې د بلې برخي متناقض، الفاظ او د جملو ترکيب ئې له رکاکتونو ډك، نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سليقې خاوند ترې خوند اخيستی شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وگورئ چي د قرآن قصې ځانگړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندي کوي، په هري قصې کي لارښووني او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلگه ده، دا قصه په قرآن کي په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کي راغلې چي د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کي خو وضعيت داسي دئ چي اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د دې سورې له قرائته ډډه کوي چې که احياناً په کې غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آسانې سورې کې د الله د لارې مجاهدينو ته هومره ژورې او پراخې توصيې او لارښووني شوې چې هر مجاهد ته ئې يادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن يو ستر اعجاز دئ چې د نزول له نېټې تر ننه په مليونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولې نړۍ او ټول بشري تاريخ کې هيڅ داسې مذهبي او غير مذهبي، د شعر يا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چې د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاريخ کې د بايبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چې د زړه دړه ئې ورته پرانيستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکيب ئې خوندور وي، باور وکړئ چې ما په ټول بايبل کې يوازې د داؤد مزامير داسې ومونډل چې څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کې معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړې، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بايبل کې څوك دا خوند او ښکلا نه شي مونډلی.

د نړۍ د يوه داسې ستر او متمدن ملك پاچايي چې سيال ئې نه درلود ، د يوه داسې صحرايي زلمي په لاس کې پرېوتل چې خپلو ورونو په څا کې وغورځاوو ، د يوه مريي په توګه په لږه بيه خرڅ شو ، د پاك لمنې په جرم زندان ته ولاړ او نږدې لس کاله ئې د زندان په تورو خونو کې تېر کړل، له هر چا سره دا پوښتنه راولاړوي چې آيا دا يو تصادف وو؟ او که د الله تعالی يو ثابت او نه بدلېدونکی سنت؟ څوك چې په خدای او په دنيا او آخرت کې په الهي مکافات او مجازات باور لري نه داسې پېښو ته د يوه تصادف په سترګه ګوري او نه د نړۍ نورو پېښو او حوادثو ته، که دا په عالم کې طبيعي پېښې دي او که د انسان په ژوند کې لوړې ژورې، که دا د ښه او نېك انسان له ستونزو او کړاوونو سره مخامخېدل دي او که د شرير او بد انسان سوکاله، مرفه او آرام ژوند، که دا د مستحق ماتې ده او که د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامستحق بریا ، خو هغه چې په الله تعالی باور لري او هغه د عالم او د عالم د ټولو پېښنو پالونکی او سمبالوونکی ګڼي، د پېښنو په اړه نه داسې باور ساتلی شي او نه داسې قضاوت کولی شي، هغه د ښه، نېك عمله او صالح انسان د مکافات او د بد عمله او طالح انسان د مجازات کېدو لپاره خو مضبوط دلیل لري او دا د عادل الله تعالی له لوري مکافات او مجازات ګڼي او همدا د الله تعالی د شته والي په اړه د دلیل په توګه وړاندې کوي، خو د دې عکس حالت او هلته چې نېکان له کړاوونو سره مخامخ وي، زندانونو ته ځي، له هېواده شړل کېږي او پر له پسې ستونزې ګالي او مفسدین او ظالمان د اقتدار پر ګدۍ ناست او مرفه او سوکاله ژوند لري، ناچار باید د دې لپاره د منلو وړ توجیه وړاندې کړي چې هم خپل تشویشونه او اندېښنې رفعه کړي او هم د مخالفینو پوښتنو ته ځواب ووایي.

د پیغمبرانو علیهم السلام په شمول د ټولو مصلحینو په اړه د دوی مخالفینو ویلي چې که دوی په حقه وی نو د ولس له مخالفت سره به نه مخامخ کېدل او په هر ګام کې به له کړاوونو او ستونزو سره لاس او ګرېوان نه ول، هغو خلکو چې د پیغمبر علیه السلام او د ده له دعوت سره مخالفت ته ئې ملا تړلې وه، خپل ټول وسایل او امکانات ئې د دې الهي نهضت د مقابلې لپاره کارول او د پیغمبر علیه السلام یاران ئې د مکې په مبارکې وادي، دا د الله د کور حرم کې، ترشدید تعذیب لاندې نیولي وو، ویل به ئې: په دې خبرې ځنګه باور وکړو چې محمدعلیه السلام د خدای پیغمبر دئ، د ټولو ملائکو مطاع جبرئیل د الله له لوري ده ته د الهي وحي قاصد دئ، دا ادعا کوي چې لار ئې حقه او الله ئې مل دئ!! په داسې حال کې چې دی او یاران ئې له دغو سختو کړاوونو او ستونزو سره مخامخ دي، په هرګام کې مصیبتونه او ابتلاءات ورته منتظر، تعذیب کېږي، له ملك نه شړل کېږي او وژل کېږي!! دا ولې د ده خدای د ده مرسته نه کوي؟ ولې ملائکې د ده مرستې ته نه راځي؟ ولې د ده مخالفین د الله په عذاب نه اخته کېږي؟ قرآن د یوسف په سورې کې دې پوښتنو ته ځواب ورکوي او وایي: له کړاوونو او ستونزو سره مخامخېدل یو داسې الهي سنت دئ چې پیغمبران هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره مخامخ شوي. الله تعالى انسان داسي پيدا کړى چي خامخا به د راز راز محنتونو او مشقتونو له کړلېچونو نه تېرېږي، لوړې ژورې به گوري او کړاوونه به گالي، له مصيبتونو سره د چا د مخامخ کېدو معنى دا نه ده چي هغه د الله له تأييد نه محروم او لاره ئې ناسمه ده!! تاسو سخته اشتباه کړې چي دا انگېرنه مو د خپلو قضاوتونو لپاره ملاك او معيار گرځولى، مگر يوسف عليه السلام هم د خپلو ورونو په وړاندي او هم د عزيز مصر او د ده د مېرمني په وړاندي په حقه نه وو؟ آيا خپلو جفاکارو ورونو په دې خاطر په کوهي کي وانه چاوو چي پر پلار گران وو؟ مگر د مصر واکمنانو د پاك لمنى په جرم زنداني نه کړ؟ خو پا پله څه وه؟ د ده او د ده د ورونو؟ آيا دغه مظلوم انسان، دا پلورل شوى، صحرايي زلمى! د زندان له تورې خوني د پاچايى قصر ته ونه ورسېدو او د نړۍ د هغه مهال ترټولو د ستر او متمدن ملك پاچا نه شو؟

د هر انسان د ژوند بهير ته پام وکړئ، د هرچا ژوند له لوړو ژورو ډك، کمزورى، ضعيف او محتاج دنيا ته راشي، بل ته په هرڅه کي اړ، لاس پښې وهي، له يوه نه بل اړخ ته نه شي اوښتى، بل څوك بايد د ده مرسته وکړي، خپله غذا په اوښکو، ژړا او چيغو ترلاسه کوي، چي له ځمکي د پورته کېدو شي نو هرگام په ډېر زحمت پورته کوي، په هر قدم کي پر مخ لوېږي، له راز راز بيماريو سره د دوامدارې مقابلې لړۍ ئې په مخ کې، دردونه او رنځونه، تر څو ځوان شي، د ژوند بهير ئې نوى پړاو پيل کړي او ستونزي ئې نوې بڼه او پېچلي ابعاد، له يوې نزاع لا نه وي فارغ شوى چي په بلې سر شي، يو مشکل ئې لا نه وي حل چي له بل سره مخامخ شي، له يوې بيمارۍ روغ شي په بلې اخته، دغه دئ د انسان د ژوند حقيقي انځور، له ستونزو سره مخامخ کېدل ئې د ژوند طبيعي بهير، د الهي سننو مطابق او د ژوند لازمه. خداى جل شأنه انسان داسي نه دئ پيدا کړى چي تل به د گلانو د پاڼو په بستر خملي، الله د گلانو ترڅنگ اغزي پيدا کړي، د خندا تر څنگ ژړا، د خوشحالۍ ترڅنگ غم، د سوکالۍ ترڅنگ ستونزي.

قرآن فرمايي چي الله تعالى د ځمکي اقتدار صالحانو ته سپاري نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهګارانو ته، که چېرې ګناهګاران اقتدار ترلاسه کړي نو دا د الله تعالی د مرضي خلاف حالت دئ، دا حالت د انسانانو د خپلو غلطو تصرفاتو او ګناهونو نتیجه ده، الله تعالی انسان آزاد او د اختیار خاوند پیدا کړی، ده له خپل اختیار نه غلطه استفاده کړې او دا حالت ئې راپیدا کړی، یوه د ظلم لار غوره کړې او بل ظلم ته تسلیم شوی، الله تعالی نه په دې راضي کېږي چې څوك ظلم وکړي او نه په دې چې څوك ظلم ته تسلیم شي او د ظالم ملګرتیا وکړي. الله تعالی په دې نه راضي کېږي چې څوك په مصیبتونو اخته شي، برعکس له مصیبتونو نه د انسان ژغورل خوښوي او خپلو صالح بندګانو ته امر کوي چې په مصیبتونو د اخته انسانانو مرسته وکړي، دوی ته فرمایي: وږې، تږې او لوڅ ته خوراك، څښاك او جامه ورکول داسې وګڼئ لکه چې ما ته مو راکړي وي، د مظلوم ملګرتیا داسې وشمېرئ لکه چې زما مرسته مو کړې وي، قاضي ته د عدالت کولو امر کوي، د ده بې عدالتي د دې لپاره نه ده چې خدای غوا ړي همداسې وشي، یوه مظلوم ته د ظالم قاضي په لاس سزا ورکړي او په دې سزا خوشحاله کېږي، ظالم قاضي د الله تعالی د حکم او رضا خلاف عمل کړی، له هغه اختیاره ئې غلطه استفاده کړې چې الله تعالی هغه ته د نورو انسانانو په څېر ورکړی، که له ظالم او مظلوم نه دا اختیار سلب شي بیا خو انسان د تیږې او ونې په څېر په یوه محکوم او مجبور مخلوق بدلېږي!! څوك چې د انسان د بدو کارونو په وجه په هغه خدای اعتراض کوي چې انسان ئې پیدا کړی!! او هغه ته ئې اختیار او د ښه او بد له منځه د یوه د غوره کولو واك ورکړی، هغه د سطحي نظر خاوند دئ، د قضیې یوه اړخ ته ئې کتلي او بل اړخ ئې له پامه غورځولی، دې ته ئې پام نه دئ کړی چې دا د انسان د هغه اختیار نتیجه ده چې په سبب ئې انسان ته پر ټولو مخلوقاتو شرف او غوره والی ورپه برخه شوی، د همدې اختیار په سبب هغه ترملائکو هم غوره ګڼل شوی. چا چې یو ډېر حساس کمپیوټر، داسې چې ښېلګه ئې نه موندل کېږي او تر نورو زیات کارونه کولی شي، په دې موخه جوړ کړی چې د انسان کارونه ورته آسانه کړي، که اوس اتیا په سلو کي خلك له دې حساس کمپیوټر نه د نېکو مقاصدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره استفاده کوي او شل ئې د غلطو مقاصد لپاره کاروي، آیا سمه ده چې د کمپیوټر جوړوونکی ملامت کړو او د اعتراض وړ ئې وګڼو؟!!

کله چې د یوسف سوره نازلېده نو پیغمبر علیه السلام او د ده یاران او ملګري له داسي سختو ستونزو سره مخامخ ول چې له لږو کسانو پرته نه چا دا ګمان کولو چې دوی به مقاومت ته دوام ورکړی شي او پر خپلو زورورو دښمنانو به غالب شي او نه ئې دا جرأت کولو چې د دوی په څنګ کي ودرېږي او د هغو ملاماتوونکو کړاوونو زغملو ته چمتو شي چې دوی ورسره مخامخ ول.

د ابو لهب په خبر د رسول الله صلي الله علیه وسلم نږدې خپلوان هم د دې په ځای چې د ده ملګرتیا او ملاتړ وکړي، د ده د خورا بدو دښمنانو په کتار کي ودرېدل؛ د همدغو مخالفتونو او دښمنیو په طوفان کي د یوسف سوره نازلېږي او د یوسف علیه السلام د قصې په ترڅ کي له یوې خوا د ده مخالفینو ته وایي چې ستاسو برخلیك به هم د یوسف علیه السلام د مخالفینو په څېر وي، هغوی هم د یوسف علیه السلام پرضد درخې او کینې لاره ونیوله او د هغه په حق کي ئې له هیڅ ډول ظلم او جفا نه ډډه ونه کړه، د هغه د وژلو او شړلو توطیه ئې جوړه کړه، کوهي ته ئې واچاوو، پرې ئې ښود چې د مریي په شان په لږه بیه وپلورل شي، زندان ته ئې کش کړ او پرله پسې کلونه ئې په زندان کي وساتو؛ مګر په دې بریالي نه شول چې الهي مقدرات بدل کړي او هغه مقام ته د یوسف علیه السلام د رسېدو مخه ونیسي چې له ده سره وړ وو.

د یوسف سوره هغه وخت ښه جاجولای شو او د هر آیت په مفهوم او د مضامینو په پراخو ابعادو ئې هغه وخت ښه پوهېدلی شو چې د دې سورې د نزول په وخت کي د مکې حاکمه فضا او هغه پیغام چې د غورځنګ موافقینو او مخالفینو د دې سورې له هر آیت نه اخیستلی، په نظر کي ولرو.

دا مبارکه سوره د هغو کسانو پوښتنو ته دقیق ځوابونه ورکوي چې غواړي پوه شي له مصلح او زړه سواندو دعوتګرانو سره د شدید مخالفت وجه څه وي؟ څوك ئې مخالفت کوي او ولې؟ او د دې مخالفت پایله به څه وي؟ هغه چې غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوه شي صالح قيادتونه کوم او مواصفات ئې څه دي او د ناصالح سياسي او اجتماعي زعامتونو ځانګړتياوې کومي دي؟ د دې مبارکې سورې په ترڅ کي د جاهلي ټولني د سياسي او اجتماعي زعامت اخلاقي ځانګړتياوې په ډېره دقيقه او حکيمانه توګه انځور شوې، خدای خبر چي د قريشو مفسد مشران به د دې سورې په اورېدو سره څومره غصه شوي وي؟ دوی ته د دې سورې په هغې برخي کي چي د عزيز مصر او د مصر د نورو مشرانو د کورنيو اخلاقي حالت په کي انځور شوی، د خپلو کورنيو بد حالت ترسترګو کېدو او له همدې سورې نه پيغمبر عليه السلام دا درس اخيستی وو چي کله د يوه سرلوړي فاتح په توګه مکې ته داخل شو، ټول قريش د ده د سختو کينه کښو دښمنانو په شمول د کعبې خوا ته راغونډ وو او دې ته منتظر چي وګوري پيغمبر عليه السلام به د دوی د تېرو دښمنيو څه سزا ورکوي، سرونه ئې له شرمه ټيټ او وېرې اخيستي، کله چي پيغمبر عليه السلام ترې پوښتنه وکړه: له ما څه انتظار لرئ؟ له عذر، خجالت، عجز او انکسار نه په ډک غږ ئې ځواب ورکړ: هماغه انتظار چي له يوه مهربان او کريم مشر وروره کېدی شي!! او هغه په ځواب کي ورته وويل: زما ځواب همغه دئ چي زما ورور يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته ورکړی وو، اذهبوا و انتم الطلقاء: ځئ تاسو آزاد يئ!!

د دې سورې روښانه او مدلل آيتونه د هغو ډېرو کسانو پوښتنو ته دقيق ځوابونه ورکوي چي دسياسي ډلبنديو او رقابتونو په فضا کي ژوند کوي او د خلکو د قيادت او زعامت ترلاسه کولو لپاره د سياسي مشرانو او زعامتونو ترمنځ د ټکر او رقابتونو شاهد دي او غواړي چي د دې شخړو او رقابتونو لاملونه، محرکات، پايلي او عواقب وپېژني.

حکمتيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

راشئ چې د یوسف له سورې ئې زده کړو!

د سورې معرفي:

د یوسف سوره ۱۱۱ آیتونه لري چې د سریزي له دریو او د سورې د تتمې له اتو آیتونو پرته نور ټول ئې د یوسف علیه السلام هغې قصې ته ځانګړي شوي چې له بې شمېره ژورو لاربنوونو او پراخو او اغېزناکو عبرتونو ډکه ده، د سر او پای آیتونه هم د قصې لپاره د مقدمې او تتمې حیثیت لري، ټول آیتونه ئې د لومړیو دوو آیتونو په څېر یا (مبین) ته په ورته صیغو پای ته رسېدلي او یا (تعقلون) ته په ورته صیغو، خو دې ته مو پام وي چې په (ن) او (م) پای ته رسېدلې ورته صیغې د وزن له پلوه شبیه او یو شان ګڼل کېږي، لکه (مبین) او (حکیم)، د همدې لپاره په ټول قرآن کې دا صیغې د هموزنو صیغو په توګه راوړل شوې، نه د یرشم او یو څلوېښتم آیتونه په داسې صیغو پای ته رسېدلی چې د غږ وزن ئې له دغو دواړو اوزانو سره توپیر لري، یو ئې د (تستفتیان) بل ئې د قهار په صیغې پای ته رسېدلی. خو دا دواړه آیتونه داسې دي چې له ورپسې آیتونو سره تړلي دي او د وروستي آیت په پای کې باید توقف وشي. همداراز پنځه شپېتم او شپږشپېتم آیتونه په یسیر او وکیل سره پای ته رسېدلي، چې د مبین هموزنه ګڼل شوي.

لکه څرنګه چې دغه سوره په دریو تورو (ا. ل. ر) سره پیل شوې، همدا رنګه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې سورې محوري مضامين چې ټول آيتونه ئې پر مدار څرخي، هم درې دي، په بل عبارت دا درې حروف دې ته اشاره کوي چې په دې سورې کې درې اساسي موضوعات څېړل شوي، که تاسو د سورې ټول مطالب په غور سره له نظره تېر کړئ نو ډېر ژر به متوجه شئ چې دلته د لاندي دريو مطالبو لپاره تاريخي بېلگې او مثالونه وړاندي شوي او د يوې ښکلې او زړه راښکونکې قصې په ترڅ کې د مخاطب مخې ته ايښودل شوې:

الف: خداى پالونکي او د الله د لارې لاروي، حتماً له سختو آزمېښتونو او کړاوونو سره مخامخ کېږي، دا آزمېښتونه کله هومره سخت وي چې د پيغمبرانو عليهم السلام په څېر اولواالعزمه شخصيتونه هم د يأس او ناهيلۍ پړاو ته رسېږي او داسي انگېري چې د الهي حتمي مرستي او پر دښمن باندي د حتمي برې او برلاسي په اړه د دوى هيلي، انتظارات او باورونه بې ځايه وو، هسي ئې گمان کړى وو چې د خپلې مبارزې د عاجل او حتمي بريا شاهد به وي او د دښمن ماتې به په خپلو سترگو وگوري. خو دا دئ له اوږدې مبارزې وروسته نه يوازي د دې انتظار د تحقق هيڅ نښې نه تر سترگو کېږي بلکې برعکس له داسي پرله پسې کړاوونو سره مخامخ يو چې ترې وتل محال برېښي!

ب:- خو د همدغو سختو آزمېښتونو په پاى کې او هغه مهال چې دوى له خپلې حتمي بريا او پر دښمن له برلاسۍ ناهيلي او مأيوس شوي، ناڅاپه ئې الهي مرسته په برخه شوې، له کړاوونو ژغورل شوي او برې ته رسېدلي.

ج:- د شر او فساد هغه ځواکونه چې د پيغمبرانو د دعوت او بلني په وړاندي درېدلي له خداى پالونکو سره د پرله پسې ټکرونو په پاى کې، د دوى د انگېرنو، انتظاراتو او باورونو په خلاف او ناڅاپي د الله تعالى له کلکي مواخذې سره مخامخ شوي او په شديد او دردوونکي الهي عذاب اخته شوي، نه خپلو پراخو وسايلو او امکاناتو له دې عذابه ژغورلي او نه خپلو پلويانو او مرستندويانو.

دا درې مهم مبحثونه د سورې له وروستي آيت نه مخکي په ايجاز او لنډيز سره داسي راغلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

$RŽÇ R ÛÈdä$_ (qÇÉà2 %6 ÞÅ& (þZßr @ß"9$ § «øÖ$ #Œ) ÓLm

ÇÈ ûüÌB•ÌôfßJø9$# ÏQöq)ø9$# Ç`tã $oYß™ù't/ –Štãƒ Ÿwr âä!$t±®S `B ÓÉdfãZû

تر هغه چي پيغمبران نهيلي شول او گومان ئې وکړ چي كاذب (انتظار او هيلي) تېر ايستي دي، نابېره زموږ مرسته ئې په برخه شوې او هغه ځوك ژغورل شوى چي موږ غوښتلي او زموږ عذاب به له مجرمانو نه دفعه نه کړى شي "په هيڅ ځواك او هيڅ تدبير سره الهي عذاب له ظالمانو نه شي دفعه كيدى"

او د سورې په وروستي آيت كي راغلي:

قرآن چي كومي تاريخي قصې زموږ مخي ته ايښې دي، د تاريخ په لوړو ژورو كي د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو كومي پېښې ئې بيان کړې دي، په دې كي د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو كتابونو د هغو قصو په څېر مه گڼئ چي قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاريخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونكو او دعوتگرانو او د دوى د رښتوني الهي دعوت تصديق كوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصيل سره بيان کړي، ځوك چي د حق په لټه كي وي او پر حقايقو د ايمان راوړلو تلوسه او اراده لري، دا كتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالى د رحمت او پېرزوينې ډالۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Nã è© $ŠÎ ã $Ræè ρY$ R& $RÎ ÇÈ ÈûÎ ≈G3ø9$# É≈tƒ#uä 7ù •9#

7ø Î $Zøm# $JÎ ÄÈ Á)ø9$# ¡ m& 7øã •È àR ßtwU ÇÈ šc qè=É)÷?

ÇÈ šú üÎ=Ïÿ»óø9$# Ü9 ¾Ï&Î7 `ϑ MΖà2 bÎr b#äö)ø9$# ‹»d

ا. ل. ر دا د دې روښانوونکي او څرګند کتاب آیتونه دي.
موږ هغه د عربي قرآن په توګه نازل کړی (په عربي ژبه د لوستلو لپاره آسان کتاب)، ترڅو تاسو په ښه شان پرې پوه شئ.
او ستا په لور د دې قرآن په وحي سره، موږ ډېري غوره کیسې درته کوو، په داسي حال کي چي تر دې مخکي (د نورو په شان له هغو) بې خبره وې

د دې مبارکو آیتونو په اړه څو مهمو خبرو ته ستاسو پام رااړوم:
له اسلام نه مخکي (په جاهلي) ادبیاتو کي وینو چي ډېرو لیکوالانو خپلي لیکني په مقطعاتو تورو پیل کړې دي، په لیکنو کي دغه کړنلاره، د جاهلیت په زمانه کي مروج اومعمول دود وو او ټول پرې پوهېدل؛ (داسي لکه نن چي په انګلیسي او نورو ډېرو ژبو کي د کلماتو د سر توري د مخفف په توګه کاروي)، نو ځکه د قرآن د ځینو سورتونو په سر کي د دې تورو راتلل له هیچا سره کومه پوښتنه راولاړه نه کړه او په صحابه وو کي هیچا هم د دغو تورو په اړه له رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله صلي الله عليه وسلم څخه پوښتنه ونه کړه، همدا وجه ده چي په دې اړه هيڅ روايت نه لرو، د وخت په تېرېدو سره دا ليك دود ورو ورو پرېښودل شوی او خبره هغه ځای ته رسېدلې چي خلك هغه رمز هېر کړي چي په دغو تورو سره افاده کېدو، د نوموړو تورو په باب د مفسرينو اختلافات له همدغه ځايه را پورته کېږي.

که چېري هغه سورتونه چي په دغه ډول حروفو پيل شوي په غور سره مطالعه کړئ، په واضحه توگه به درته څرگند شي چي نوموړي توري د سورې له محوري مضامينو سره خورا نږدې اړيکي لري: هغه سوره چي په يوه حرف پيل شوې، وينو چي د يوې مهمي او محوري موضوع په ارتباط ئې بحث کړی او که په دوه، درې يا له دې نه په زياتو تورو پيل شوې، نو د هماغو تورو له شمير سره سمي موضوعگاني په کي تر بحث او څېړني لاندي نيول شوې.

د دې سورې په دغو دريو لومړيو آيتونو کي د قرآن کريم شپږو مهمو صفتونو ته اشاره شوې:

الف_ قرآن "مبين" کتاب دئ، خپل مطالب په روښانه ډول وړاندي کوي؛ داسي چي په هغو کي اغماض، ابهام، پيچلتوب او کږکېچ له سره نشته او ټول آيتونه ئې روښانه او واضح دي، دا کتاب بيانوونکی او روښانوونکی دئ، پټ حقايق ښکاره کوي، د انسان له نظره پټي او تروږمۍ زاويې ورته روښانه کوي او هر هغه څه ورته بيانوي او حقيقت ئې ورته واضح کوي چي په هغه پوهېدل او د حقيقت درك کول ئې انسان ته ضروري دي.

ب_ دا کتاب د الله تعالی له لوري يو داسي پيغام دئ چي له آسمانه نازل شوی‌او زموږ مستوی ته چي د ځمکي اوسېدونکي يو راښکته شوی، هغه حدته چي اخيستونکی او حامل ئې يو "امي" او لومړنی مخاطب ئې هم يو "امي قوم" وو، وگورئ چي د الله جلت عظمته لطف او عنايت څومره عام، لوی او پراخ دئ چي موږ ته ئې زموږ په خپله ژبه پيغام راليږلی، د خلکو په ژبه، هغوی ئې په مروجو کلماتو او لغاتو مخاطب گرځولي، داسي پيغام چي ټولو ته د فهم وړ دئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه او واضحه.

د تاسف خبره دا ده چې ځينې حرفوي دينداران، دا آسان، واضح او ټولو ته د فهم وړ قرآن پيچلى او گران معرفي کوي، په داسې حال کې چې قرآن له "آسمانه" ځمکې ته راغلى دئ او لارښوونې ئې د ځمکې پر مخ د انسانانو دچارو د تنظيم لپاره ځانگړې دي؛ مگر هغوى په خپلو پيچلو تعبيرونو او تفسيرونو سره، دغه کتاب له ځمکې نه آسمان ته پورته کوي، هغه ځاى ته چې د چا لاس ور ونه رسيږې او د پيغامونو پوهه او درك ئې هيچا ته ممکن ونه بريښي.

ج_ د دې کتاب په نامه کې د "لوست او په لوستلو کې د آسانتيا" صفت پټ دئ، کولاى شئ چې د هغه ښکاره پيغامونه د هغه په روښانو الفاظو او کلماتو کې په ښه شان ولولئ او مفاهيم ئې درك کړئ، د هغه په الفاظو کې اغماض، پيچلتوب او تعقيد له سره نشته.

د_ د هغه قوم په ژبه نازل شوى دئ چې د دې کتاب لومړنى مخاطب وو؛ په عربي ژبه.

هـ_ قرآن د انسان عقل مخاطبوي، هغه ويښوي، فکر او تعقل ته ئې اړباسي، هيڅ داسې څيز چې د انسان له عقل نه پورته وي او يا ئې له عقل سره مغاير وي په کې نشته.

و- د قرآن قصې د پخوانيو خلکو کيسې (اساطير الاولين) مه گڼئ، دا تر ټولو غوره قصې "احسن القصص" دي چې په هغو کې ستر حقايق، پراخ او ژور مفاهيم راغونډ شوي او د تاريخي پېښو په ترڅ کې د دغو حقايقو عملي ببلگې ننداري ته ايښودل شوي او په دې سره مهمو فکري اساساتو ته عيني تجسم ورکړى شوى. دا قصې د خلکو په منځ کې د مروجو تاريخي قصو په شان مه گڼئ؛ بلکې د غيب د نړۍ اسرار ئې وگڼئ، هغه اسرار چې يوازې د وحې له لارې پرې پوهېدى شو، عام خلك خو پر ځاى پرېږدئ حتى پيغمبران عليهم السلام هم د وحې له نزول نه مخکې له دې غيبي اسرارونه بې خبره وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

•J)ø$t § ô‰t±9$# $Y.ö. Ž³ ã ‰n& àM÷ƒr&‘ ’ÎoTÎ) ÏMt/'¯»tƒ Ïm‹Î/L{ ß#ß™qム㨠A$s% øŒÎ)

7Ïiq-z Î) #Y‰ø‹x. 8s!qãâ ãÈ Ÿ ÃÂ)¯ Ÿ ó¯_o¾ƒ A$s% ÇÍÈ šú ïÏ‰É»y™ ’Í <çFƒr&u‘

ÇÎÈ Ñúü ïÎB ‹ç ãã Ç»¡ $M¯ `»Üø‹¤±9$# b) (#´‰ø‹x. 7 9 (r߉‹Å Šù

۴- کله چې يوسف خپل پلار ته وويل: پلار جانه! يوولس ستوري او لمر او سپوږمۍ (مې په خوب کې) ځان ته د سجدې په حالت کې وليدل.
۵- وئې ويل: زويکه! خپل خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسې نه چې ستا په ضد کوم پټ تدبير ونيسي، يقيناً چې شيطان د انسان ښکاره دښمن دئ.

دلته ځو خبرې په پام کې ولرئ:
بايبل هم د يوسف عليه السلام قصه په ډېر تفصيل سره رااخيستې ده، په ځينو برخو کې ئې وينا قرآن ته ورته ده، خو هغه ئې د يوې بې محتوى او بې مقصده قصې په توګه وړاندې کړې، په داسې حال کې چې قرآن دا د يوې ډېرې عبرتناکې او روزونکې قصې په ضمن کې بيانوي او په هرې برخې کې ئې په لسهاوو درسونه مخاطب ته ورکوي. قرآن د دغې قصې په ترڅ کې د حق د لارې مبارزينو ته دا ډاډينه ورکوي چې الله تعالى د حقپالو مل او د دوى د بريا ذمه وار دئ. دا قصه په حقيقت کې د داسې چا حالت انځوروي چې د زندان له يوې تيارې خونې پاچايۍ ته رسېدلی، هغه ځوک چې خپلو ورونو ورسره مخالفت ته ملاوتړله، په کوهي کې ئې واچاوو، د يوه غلام په توګه په ارزانه بيه خرڅ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ ... خو لا ځو کاله نه وو تېر شوي چې له همدې زندانه قصر ته ورسېدو او د هغه وخت تر ټولو د ستر هېواد د پاچايۍ پر تخت کښېناستو!! په دې قصې کې د دې حقيقت لپاره تاريخي ببلګې وړاندې شوې چې د باطل په مقابل کې حق، د دروغو، چل او دوکې په خلاف رښتونولي او صداقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اخلاقي فساد په وړاندې پاك لمنى خامخا غلبه مومي.
بايبل ليكي چې يوسف عليه السلام خوب وليد او ورونو ته ئې تېر كړ او په همدې سره د هغوی حسادت راوپارېدو!! خو قرآن د بايبل خبره تصحيح كوي او فرمايي چې ده خپل خوب ورونو ته نه بلكي خپل پلار ته تېر كړ او ورته ئې وويل: پلار جانه! په خوب كي يولس ستوري او لمر او سپوږمۍ گورم چې راته سجده وكړي! پلار ورته وويل: گرانه زويه! خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسي نه چې شيطان ئې ستا خلاف كوم خطرناك تدبير ته وهڅوي، د خوب تعبير دې دا دئ چې الله تعالی به تا غوره كړي، د خبرو په حقيقت او د خوبونو په تعبير د پوهېدو علم به دركړي او خپل نعمتونه به پر تا او د يعقوب په كورنۍ بشپړ كړي، هغسي لكه چې ستا پرپلار او نيكه، ابراهيم او اسحاق ئې بشپړ كړي وو. د قرآن له وينا معلومېږي چې له يوسف عليه السلام سره د ده د ورونو د مخالفت سبب د ده خوب نه بلكي د ده هغه لوړ شخصيت وو چې پلار د همدې په وجه په درنه سترگه ورته كتل او د ده راتلونكي ورته روښانه او ځلانده معلومېده.
دا آيتونه څو اساسي مطالب زموږ مخي ته ږدي:
الف: د يوسف عليه السلام په "رؤيا" كي يوولس ستوري د هغه د يوولسو ورونو لپاره او لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور لپاره د رمز په توگه راغلي او دا ښيي چې د "رؤيا" او خوب ژبه رمزي ده، ځانگړی قاموس لري، ټول شيان په كې د رموزو او سمبولونو په بڼه ننداري ته ايښودل كېږي.
ب: يوسف عليه السلام ته د ستورو، لمر او سپوږمۍ انقياد چې د ده په وړاندې د هغوی د سجدې په لفظ سره تعبير شوی دئ، هغه ته د ورونو انقياد او د هغه پر لويوالي او اوچتوالي د كورنۍ د ټولو غړو اعتراف افاده كوي.
ج: كله داسي وي چې په يوه صالح انسان كي ښېگړي او لوړ لوړ نېك صفات د كينه گرو او حسودو انسانانو كينه راپاروي او همدغه كينه او حسد ئې د لوړو شخصيتونو دښمنۍ ته هڅوي. تل به گورئ چې فاسق او مفسد انسانان له صالح او نېكو انسانانو سره دښمني كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د: داسي مه انگېرئ چي په انسان کي حسادت يو طبيعي او فطري خصلت دئ، نه داسي نه ده؛ بلکي دا شيطان دئ چي په انسان کي د دې ناروغۍ سبب گرځي، که چېري په نورو کي ښېگړي او اوچت خصلتونه، په تا کي هم دغو ارزښتونو ته د رسېدو تلوسه راولاړه کړي او تا هم ښېگړو او لوړو خصلتونو ته وهڅوي او په تا کي نوې ولولې، شوق او ارزوگاني راوپاروي، دا يو طبيعي امر دئ؛ مگر که د دې پر عکس تا د فضل او ښېگړي له خاوندانو سره عداوت، دښمنۍ او کينې ته وهڅوي او د دې بد کړچار سبب شي، نو پام کوه چي شيطان ستا پر زړه او دماغ سيورى غوړولى او دغه منفي احساسات ئې در کي راپارولي دي.

هـ: خپل رازونه او اسرار له ځان سره وساته او له افشاء کولو ئې، په خاصه توگه نږدې ملگرو، سيالانو او هغو کسانو ته چي له تاسره د تنافس او رقابت قصد لري، ډډه وکړه.

و: يعقوب عليه السلام چي يو حساس او پوه شخصيت او د درايت خاوند دئ له يوه پلوه د خپل زوى خوب په دقيقه توگه تعبيروي او له بله پلوه ورته توصيه کوي چي خپلو وروڼو ته ئې افشا نکړي، داسي نه چي شيطان د دوى کينه راوپاروي او د ده په خلاف ئې کوم ناوړه پټ تدبير ته ونه هڅوي.

¼çFJèË OÏãr Ï] ƒŠ%nF[$È@ƒrÚ `Ë 7ÐÏèãr 7ƒ' š• ŠÎFøt 7Ï°‹.r

LÌÏd°•Ç @6% `Ë 7ƒq/& #?ã $gB@& $J. >qÀèƒ É#ä #?ãr š• øã

ÇÏÈ ÒŠÅm DŠÎæ 7ƒ' Ïbî ,»tÎr

او همداسي به ستا پالونکى رب تا غوره کړي او د احاديثو (خبرو) تأويل (ښه او دقيق تعبير) به درزده کړي او خپلي پېرزويني به پر تا او د يعقوب پر کورنۍ داسي بشپړي کړي لکه چي پخوا ئې ستا پر نيکونو ابراهيم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسحاق بشپړې کړې، بې شکه چې ستا رب باحکمته پوه دئ.

د يعقوب عليه السلام په دې دقيق تعبير کې يوولس ستورې د ده د يوولسو ورونو، لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور رؤيائي رموز ګڼل شوي او سجده ئې د ده په وړاندې د دوی انقياد او د دې ننبه ښودل شوې چې الله تعالی به ده ته ستر او لوړ مقام ورپه برخه کړي، هغه ته به پر نورو فضيلت وروبخښي او د يعقوب عليه السلام د کورنۍ قيادت او مشري به ئې په برخه شي. د تأويل الاحاديث (د خبرو په کنه او حقيقت د پوهېدو) او د خوبونو د سم او دقيق تعبير پوهه به ئې په برخه شي، يعني له يوه پلوه به د خوبونو د تعبير علم ورکړی شي او له بله پلوه به د هري خبري تل ته د رسېدو استعداد او توانمندي ترلاسه کړي او دا د يوه انسان د پوهي او علم تر ټولو لوړ پوړ دئ. يعقوب عليه السلام له دې "رؤيا" نه پوه شو چې دی او اولاده ئې د خپل وخت د ځلاندو ستورو په شان دي. له همدې امله يوسف عليه السلام ته فرمايي چې الله تعالی به پر تا او د يعقوب پر کورنۍ باندې خپله پېرزوينه بشپړه کړي، هغسې لکه چې ستا پر نيکونو ابراهيم او اسحاق عليهما السلام باندې ئې بشپړه کړې وه، لکه څنګه چې هغوي د الهي انعام مستحق وګرځېدل او د خلکو د هدايت وسيله شول، تاسې به هم د خلکو د لارې د ځلاندو مشالونو حيثيت غوره کوئ او له تربړميو څخه به د هغوی د ايستلو باعث وګرځئ. يعقوب عليه السلام ته له دې خوبه معلومه شوه چې په تأويل الاحاديث کې به يوسف عليه السلام تر ده هم مخکې وي، د ده په وړاندې خپله سجده ئې همداسې تعبير کړه، نو ځکه ئې هغه ته وويل: الله تعالی به د تأويل الاحاديث علم درکړي.

د آيت له دې برخې په ښه توګه څرګندېږي چې د يعقوب عليه السلام نور زامن سره له دې چې د خپل ورور يوسف عليه السلام په حق کې ئې ستره جفا وکړه، د الهي بخښنې وړ ګرځېدلي او د معنويت لوړو پوړو ته رسېدلي.

د يوسف عليه السلام د قصې په ترڅ کې به وګورئ چې د يعقوب عليه السلام تعبير صحيح ثابت شو او ټولې برخې ئې يوه په بلې پسې ترسره شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید و گورو چي "رؤیا" څه دئ او حقیقت ئې څه؟ څنگه موږ د زمان او مکان له قیده باسي، راتلونکو زمانو ته مو بیایي او له راتلونکو حوادثو او پېښو مو خبروي؟ په "رؤیا" کي کوم څیز د دې باعث کېږي چي موږ د مکان او زمان له حجاب نه آخوا پر هغو حقایقو پوه شو چي په خپلو پنځگونو حواسو ئې نه شو درك کولی؟ آیا موږ شپږم حس هم لرو؟ چي د خوب په حالت کي راویښېږي؟ آیا دا حس کولی شي چي د زمان او مکان له محدودې پښه آخوا کېږدي، له حجابونو تېر شي او د پردو تر شا وقایع او حقایق درك کړي؟ او یا دا چي "رؤیا" د یوه بل حقیقت نښه ده؛ د یوه داسي ذات له شته والي مو خبروي چي د انسان د "رؤیا" او خوبونو د الهام سرچینه ده؟ که چېري د "رؤیا" په باب دا تعبیرونه او توجیهات ونه منو، نو څنگه کولی شو د دې لپاره کومه بله توجیه وړاندي کړو؟ څوك چي د الله تعالی له شته والي انکار کوي او انسان محض یو مادي توکی گڼي او د روح په نامه کوم څه نه مني، د دغو خوبونو لپاره څه توجیه لري؟ د ټولو په ژوند کي، لږ تر لږه د یو شمیر انسانانو په ژوند کي زیری ورکوونکي خوبونه ترسترگو کېږي، د ټولو داسي خوبونه خو پرېږدئ آیا فقط یو ئې کافي نه دی چي حساس محققین او منصف پوهان وهڅوي چي د دغو خوبونو په اړه خلکو ته دقیق او د منلو وړ ځواب ورکړي او سرچینه ئې په گوته کړي؟ زه به د خپلو خوبونو له منځه دوه د دغو محققینو مخي ته کېږدم او ځواب به ترې وغواړم، زه د دغه ډول "خوبونو" له پلوه ډېر غني وم، که ټول ئې ولیکم نو یو کتاب ترې جوړېږي ، دلته ئې دوه بېلگي د مثال په توگه را اخلم:

هغه مهال چي د ظاهر شاه د واکمنۍ په دوران کي بندي او په توقیف کي د محکمې د حکم منتظر وم، یوه شپه مي خوب ولید چي زما مشر ورور ختر محمد (چي د کمونستانو د د اقتدار په لومړیو کي زما له پلار او کوچني ورور نورالدین سره په شهادت ورسېدو) زما د توقیف خوني ته راننوت او له روغبړ نه وروسته زما د زندان د ملگري شهید ډاکټر عمر پر اوسپنیز کټ کښېناست، د سرو زرو گوتې ئې چې د فیروزې غمی په کي لگېدلی وو په گوته وه، له څو دقیقو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبروآترو نه وروسته ئې دا گوتې راوايستله او ماته ئې راکړه، د ملاقات په پای کې کله چې روانېدو، جيب ته ئې لاس کړ او درې سليز افغاني نوټونه ئې له جيبه راوايستل او ماته ئې راکړل، خوب مې په دغه ځای کې پای ته ورسېد، د هغې شپې په سبا، زما همدا مشر ورور ناڅاپي او پرته له دې چې کابل ته د ده له راتگ نه خبر وم، زموږ ليدو ته راغی، پوليسو هماغه اطاق ته راووست، په هماغه کټ کښېنستو، هماغه گوتې ئې په گوته، له څو شېبو خبرو آترو وروسته ئې خپله گوتې راوايستله او ماته ئې راکړه، د تلو په وخت کې ئې جيب ته لاس کړ او هماغه درې نوټونه ئې راوايستل او ماته ئې راکړل. ما تر لاس ونيو او ورته ومې ويل: په خدای قسم چې ستا دغه راتگ او د هغه ټولې صحنې مې تېره شپه په خوب کې ليدلې وې، دې ته منتظر وم چې دا آخري برخه ئې هم وگورم او بيا ئې تا ته ووايم.

زما د "رؤيا" بله بېلگه د يوسف عليه السلام صادقه "رؤيا" ته ورته ده:

(ما ته خپل شهيد پلار په نوې ځوانۍ کې واده وکړ، په لسم ټولگي کې زه د واده خاوند وم، د واده په شپه مې فقط څو شېبې د سحر له لمانځه نه مخکې خوب کړی، چې سترگې مې سره ورغلې په خوب کې گورم چې: د تره له يوه زوی سره مې چې سپين ږيری وو او محمد نذير نومېدو، يوځای د آسمان په لوری اوچت ولاړو، د ستورو ځای ته ورسېدو، ستوری راکد وو، خو زما په رسېدو سره وخوځېدل، له شرق نه د غرب په لوري روان شول، ناڅاپي داسې زرينه ټوټه ترې جوړه شوه چې د اوږدو او سارو تارونه ئې ټول ستوري ول، دا زرينه تکه په خپله په زرينو خوليو بدله شوه، له مانه څو گامه آخوا د دغه زرينو خوليو يوه وړه کوټه جوړه شوه، هغې خوا ته ورروان شوم چې وگورم دا څنگه خولۍ دي، ناڅاپي څه نور ناپيژانده کسان چې شمير ئې تر څلورو پنځو زيات نه وو، را پيدا او له يوې بلې خوا د خوليو په لور راروان شول، هر يوه لدې کوټې نه يوه خولۍ په لاس کې واخيسته پرته لدې چې په خپل سر ئې کښېږدي، ما هم يوه خولۍ را واخيسته او په خپل سر مې کېښوده او په همدې سره له خوبه راويښ شوم. په ابتداء کې مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

گمان کولو چې د دې خوب به زما له واده سره ارتباط وی، ښایي الله تعالی به ما ته نېك اولاد راکړی چې سر مي ورباندی لوړ وي، د دې خوب له لیدلو دوه کاله وروسته په پوهنتون کي شامل شوم او په پوهنتون کي زما له شمول سره جوخت اسلامي خوځښت پیل شو، د الله تعالی لطف او مهرباني وه چې د یو شمېر محصلینو ورونو په ملگرتیا د اسلامي نهضت په تأسیس کي لږ یا ډېره ونډه را په برخه شوه، د سردار داؤد د واکمنۍ په مهال او هغه وخت چې زموږ ډېر ورونه د رژیم له لوري د پاڅون په تور ونیول شول، ما له یو شمېر نورو ورونو سره پاکستان ته هجرت وکړ، لنډه موده وروسته مو له همغه ځایه د نهضت د بیا منظمولو لړۍ پیل کړه، د غړو په روزنه او تنظیم مو لاس پوري کړ، چا چي به له موږ سره یوه روونیزه دوره پای ته رسوله، بېرته به خپلو سیمو ته ستنیدل، له لوړو غرونو او ژورو درو اوښتل او له کږو وږو ستونزمنو لارو به تاکلیو سیمو ته تلل او له رسېدو سره سم به ئې د افرادو په روزني او انسجام لاس پوري کاوو، په همدغه دوران کي وو چې ټول مشران ورونه راغونډ شول او د یوې غونډې په ترڅ کي ئې د اسلامي نهضت مشري ماته تفویض کړه، گمان مي وکړ چې زما د هغه خوب تأویل همدا وو.

خو ډېر وروسته کله چې د جهاد لمن خوره شوه، ډېر خلك حتی هغه هم د مجاهدینو له لیکو سره یو ځای شول چې له فکري او اخلاقي پلوه ئې د دې صف وړتیا نه درلوده خو شرایطو په نهضت تحمیل کړل، په پاکستان او ایران کي گڼ شمېر ډلي جوړي شوې، ډېر کسان د مشرتابه لپاره کاندید شول او غوښتل ئې د قیادت پگړۍ په سر وتړي، په دې وخت کي پوه شوم چې زما د هغه خوب تعبیر څه وو.

که ډېرش کاله مخکي مي دغه "رویا" له چا سره مطرح کړې وی؛ نو له تعبیره به ئې حتماً ځان عاجز گڼلو خو که نن همدغه "خوب" د هر هغه چا په وړاندي تېر کړم چې د افغانستان له جریاناتو او د نهضت د تأسیس له څرنگوالي او د ډلو او گوندونو د جوړېدو له بهیر نه خبر دي، نو په آسانۍ سره کولی شي د دې خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولي برخي تعبير کړي.

زه د داسي خوبونو پراخه تجربه لرم، همدغو تجربو دې نتيجې ته رسولی يم چې باور وکړم د انسان د روحي جوړښت او د دماغ هغه برخي چي په ويښه کي ډېر ځله د زمان او مکان له قيد نه وځي، وړاندوينه کوي، ابتکار کوي، د راتلونکې په هکله حدس وهي او ډېر ځله ئې حدسونه دقيق او صحيح ثابتېږي، له مقدماتو نه نتائجو ته ځان رسوي او د پېښو پايلي او پېلامې په ګوته کوي، دا برخي د "خوب" په حالت کي هم فعاله وي. داسي نه ده چې د خوب په حالت کي د انسان د روحي جوړښت ټولي حساسي برخي خپل فعاليت متوقف کوي. په خوب کي د دماغ ځيني برخي له فعاليت نه لاس واخلي، ځيني نيمه فعاله شي، ځيني د انتظار حالت غوره کړي، خو ځيني نوري برخي ئې داسي دي چې د خوب حالت هغوی ته د لا ښه فعاليت کولو موقع په لاس ورکړي. د خوب په حالت کي د انسان دماغ د ورځنيو پراخو مصروفيتونو نه فارغ وي، د ده پنځګوني حواس چې هريو ئې د ورځي له لوري پراخ فعاليتونه لري او د دماغ لويه برخه مصروفوي، د خوب په وخت کي خپل کار متوقف کړي، دماغ آرام پرېږدي او هغه ته دا موقع ورکړي چې په پوره انهماك سره په هغو قضاياوو غور وکړي چې ده ته مهمي بريښي، هغه چې د ورځي له لوري، د پراخو مصروفيتونو په وجه نه توانيدو ورباندي غور وکړي. دا داسي وګڼئ لکه متفکر، عالم، شاعر، ليکوال چې د يوې مهمي څېړني، ليکني او شعر لپاره له خلکو ګوښه شي او ځانته د ښه فکر کولو او په خپل کار د ښه ترکيز لپاره مناسب شرايط برابر کړي. خوب همدا شرايط د دماغ لپاره برابروي.

انسان د خپل پيچلي دماغ د پراخو فعاليتونو يوه وړوکې برخه په خپل واك کي لري، داسي چې د ده له ارادې سره سم کار کوي، دا برخه په خوب کي خپل فعاليت متوقف کړي، خو د دماغ هغه لويه برخه چې د انسان تر واك لاندي عمل نه کوي بلکي خپلواکه ده او خپل ټول فعاليتونه په اتوماتيکه توګه ترسره کوي، دا برخه تل فعاله وي او د يوې شېبې لپاره خپل فعاليت نه متوقف کوي. د خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حالت کې د انسان د دماغ دا برخه د لا ښه فعاليت فرصت ترلاسه کوي. که انسان په ويښه کې وړاندوينه کولی شي، د راتلونکې په هکله حدس وهي، اختراعات کوي، نوي نوي ابتکارات کوي، څو مقدماتی خبري يوه د بلې خواته کېږدي او له همدې نه د راتلونکو نتائجو په هکله قضاوت کوي. هيڅ دليل نه لرو چې همدا کار دې د خوب په حالت کې ونه شي کولی، د اکثرو انسانانو ذاتي تجربو دا خبره ثابته کړې.

له باانصافه محققينو او له حساسو څېړونکو نه پوښتنه کوم: که د نړۍ د ټولو خلکو داسې خوبونه يوې خوا ته پرېږدو، يوه دوه ښېلګې ئې راواخلو او وغواړو چې د خوب منشأ او حقيقت معلوم کړو، نو ځواب به مو څه وي؟ زه څنګه له راتلونکو پېښو خبر شوم؟ چا خبر کړم؟ دا اطلاع چا راکړه؟ د دې الهام سرچينه چېري ده؟

دغه "خوبونه" سر ببره پر دې چې د انسان د روحي ابعادو څرګندوونکي او مظاهر دي د الهام د سر چينې وجود چې د مادې له محدودې بهر دی هم په اثبات رسوي او يو بل حقيقت د "تقدير او برخليك" په نامه منعکس کوي، ته په خپله روياء کي د يوې داسي پېښې په جريان کي لوېږې چې ډېره موده وروسته ترسره کېږي او مصداق ئې په ويښه کي وينې؛ او د دې معنی دا ده چې انسان د هغې تګلوري لاروی دئ چې لوړې ژوري ئې پخوا ټاکل شوې دي او خامخا دئ ترې تېرېږي. دتګلوري غوره کول د ده کار دئ؛ خو هغه لوړې ژوري چې دی د لاري په اوږدو کي بايد ترې تېر شي له پخوا مقدر شوې دي، واك او اختيار ئې د انسان په لاس کي نه دئ، دا موضوع د د ديني مباحثو يوه ډېره مهمه قضيه ده، هغه کسان چې په دې موضوع د ښه پوهېدو تلوسه او شوق لري بلنه ورکوم چي (په قضا او قدر ايمان او مقتضيات ئې) او د التکوير د سورې د وروستي آيت تفسير دي په "د قرآن پلوشې) کي مطالعه کړي.

قرآن د يوسف عليه السلام د ورونړو منفي احساسات، له خپل ورور سره ناروا سيالي او رقابت او د ده د وژلو او له منځه وړلو لپاره د دوی غلطه اراده د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې لپاره زموږ مخې ته ږدي چې له داسې کارونو ځان وساتو، د دوی احساسات په دې توګه انځوروي:

ß# ßs'qãø (q8$% ßj ÇÐÈ û,#ÿ$¡¡ =ÿ ×M»f#ä ÿjÿîq-z ßr # ßs'qã 'Î b%. ßa)9©*

ÇÑÈ ûÎüÎB @»=Ê 'Å9 $RS/& ßb)ß p7óÁã ßtÿr $YÏB $YŠÎ/& #<ß =m& ßqä &r

(۷) د يوسف او د ده د ورونو په قصې کې، پوښتونکو ته روښانه نښې دي. (۸) کله چې دوی وويل: يقيناً چې يوسف او ورور ئې زموږ پلار ته تر موږ ډېر ګران او محبوب دي، په داسې حال کې چې موږ (ډېر او پياوړې) ډله يو، په دې کې شك نشته چې پلار مو په څرګندې اشتباه کې دئ.

د يوسف عليه السلام او د هغه د ورونو ترمنځ د نزاع او کړکېچ قصه ډېرو هغه پلټونکو او پوښتونکو ته چې د دغه ډول کړکېچونو د لاملونو په لټه کې دي او غواړي پوه شي چې عوامل او محرکات ئې څه دي او پايلې ئې څه، مدلل ځواب وايي او هره انديښنه ئې په دقيقه توګه رفعه کوي، په دې آيتونو کې د يوسف عليه السلام د ورونو داسې څو خبرې په ګوته شوې چې په ترڅ کې ئې د کړکېچونو د ناسم او متجاوز لورې وينا او دريځ موږ ته توضيح کوي او هغه دا چې:

دی په ناحقه سره زموږ پر پلار تر موږ ډېر ګران دئ.

په داسې حال کې چې زموږ شمېر زيات دئ او د پلار د حمايې، ساتنې او دفاع دروند پېټی زموږ پر اوږو دئ.

په دې کار سره يقيناً چې زموږ پلار لويه اشتباه کوي.

په دې څرګندونو کې څو مهم ټکي د څېړنې وړ دي:

الف:- په داسې حال کې چې يعقوب عليه السلام له خپل زوی يوسف عليه السلام سره د هغه د ځانګړتياوو په خاطر مينه لري، په ده کې هغه څه ګوري چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نورو کې ئې نه ليدل، د ده لوړ استعدادونه، ښه اخلاق، او هوښياري ئې خوښېده، د هغه په څېرې او کړنو کې ئې د يوه لوی شخصيت نښې ليدې او د همدې لپاره ئې خاصه اعتنا ورته کوله، داسې نه وه چې د خپلو زامنو تر منځ غيرعادلانه توپير وکړي او بې موجبه يوه ته په بل ترجيح ورکړي، د ده په څېر له يوه حساس او عادل پيغمبره داسې بې عدالتې ډېره لرې ده، خو نور زامن ئې چې د يوسف عليه السلام ځانګړتياوو او لوړ شخصيت د دوی حسادت پارولی، يوسف ته د پلار خاصه پاملرنه بې عدالتې ګڼې او د تبعيض او توپير په سترګه ورته ګوري.

له يوسف عليه السلام سره د ورونړو د مخالفت اصلي وجه دا وه چې د ده د لوړ شخصيت په وړاندې ئې د حقارت احساس کاوو، د ده اخلاقي لوړتيا او عظمت ئې نه شو زغملی، د ده هغه صفتونه چې د پلار مينه، احترام او درناوی ئې راپارولو د ده د ورونړو کينه او حسادت ئې هڅولو. له لوړو شخصيتونو سره تل او د زمانې په هر پړاو کې همداسې کېږي، د دوی لوړو ځانګړتياوو ته پام سره د ټولنې صالح او هوښيار خلك د دوی درناوی کوي خو د پرېوتې شخصيت خاوندان او مفسدين ئې د همدغو خصلتونو په وجه مخالفت ته ملا تړي.

هغه کسان چې د ذاتي مواصفاتو له مخې د لوړ تلو وړ نه دي، د لوړ الوت لپاره پياوړې وزرونه نه لري، له لويو لويو شخصيتونو سره د سيالۍ اهليت نه لري، خو حرص پرې غالب دئ، جاه طلبه دي، حقايقو ته د تسليمېدو او د لوړو شخصيتونو پر عظمت د اعتراف پر ځای او له هغوی سره په نېکو کارونو کې د مرستې او ملګرتيا په ځای د ناروا رقابت لار غوره کوي، د ځان د غوره والي د ثابتولو لپاره د يوسف عليه السلام د ورونړو په څېر غلطو توجيهاتو ته پناه وړي او وايي: موږ په دې خاطر غوره او د احترام او توجه مستحق يو چې شمېر مو زيات دئ!! ځواکمن يو!! د دوی په څېر په عصبيتونو تکيه کوي او د تعصباتو اور ته لمن وهي. په واقعيت کې دغه وګړي د کمزورو شخصيتونو خاوندان دي، د زعامت او مشرۍ وړتياوې او ځانګړتياوې نه لري؛ مګر جاه طلبه او د قدرت وږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، غواړي دا حرص او اقتدار ته د رسېدو دا وژونکې تنده له ناروااوو لارو اشباع کړي، د قومي او نژادي تعصباتو په پارولو سره غواړي قدرت ته ورسېږي او په دې توگه د قدرت په مسابقه کي پر خپلو رقیبانو برى ومومي. هغه چي د امت او ملت په شامله او پراخه مستوا کي د منل کېدو جوگه نه دئ او دا کفایت او اهلیت په کي نه شته چي د یوه پراخ ملت په کچه د مشرۍ مقام ترلاسه کړي نو د دې هڅه کوي چي لږ تر لږه د قوم، قبیلې او عشیرې په سطح د زعامت مقام ته ځان ورسوي، خو دا مقام هم د حسادتونو او د نورو په ضد د کرکې او نفرت راپارولو له لارې ترلاسه کوي!!

قرآن په دې قصې کي موږ ته وایي: هغه کسان چي عصبیتونه عنوانوي، د ځان لپاره د قوم او قبیلې په نامه امتیازات غواړي او تل د قومونو تر منځ د امتیازاتو پر وېش اعتراض کوي، دوی د ځان او خپلو رقیبانو په اړه د خورا عادل مرجع قضاوت هم نه مني، داسي لکه چي د یوسف علیه السلام ورونو د خپل حکیم، پوه، حساس او عادل پلار قضاوت هم ناعادلانه گاڼو او ویل ئې: موږ ته په پام نه کولو سره زموږ پلار ستره اشتباه کوي؛ ان ابانا لفي ضلال مبين!!

تاریخي تجربې ښیي چي د قومي عصبیت بیرغچیان سره له دې چي د هغوی قضاوت او دریځ د خلکو په گڼه او شمېر باندي ولاړ وي او د هر قوم نفوس د ملاك او معیار په توگه مني، مگر تل داکثریت قضاوت ته غاړه نه ږدي او مخالفت ترې کوي، د اکثریت له لارې نه خپله لاره بېلوي، د امت په وړاندي ملت، د ملت په وړاندي ملیت او قوم او د قوم او قبیلې په منځ کي کورني او عشیره ئې حدونه عنوانوي. قرآن فرمایي چي دا شعارونه شیطاني لاملونه لري او د شیطان په تحریك او لمسونه رامنځ ته کېږي، شیطان وو چي د لومړي ځل لپاره ئې نژادي توپیر عنوان کړ او ویې ویل: انا خير منه، خلقتني من نار و خلقته من طين. زه تر ده غوره یم، زه دې له اوره پیدا کړی یم او هغه دې له خاورې پیدا کړی دئ.

که چېري د یوسف علیه السلام په خبر له یوه ستر پیغمبر سره د خپلو ډېرو نږدې خپلوانو او دوستانو لخوا ، له کومي گناه پرته او بې موجبه، داسي جفا او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظلم کېږي، نو ته اې د الله د لارې مجاهده! بايد د الله تعالی په لار کې او د پيغمبرانو د کړنلارو او تګلارو په تعقيب کې، د دغسې جفاګانو منتظر واوسې او په ځان کې د هغوی د زغملو ځواك او زغم راپيدا کړې، داسې نه چې د آزمېښتونو او ستونزو پروخت بې حوصلې شې، نااميده شې او مبارزه په نيمه لاره کې ناتمامه پرېږدې او تا ته، اې د دغو صحنو تماشاچې! اې د عافيت پر غونډۍ ناست د مبارزو پايلو ته منتظره! تا ته ويل شوي: داسې و نه انګېرې چې دا د الله د لارې سرتېري مجاهدين په دې خاطر له کړاوونو سره مخامخ دي چې د الله تعالی د عنايت او رعايت وړ نه دي او له الهي عنايت او پېرزوينو محروم کړی شوي!! او په دې سبب له دې برخليك سره مخامخ شوي چې غلطې او اشتباه ترې شوې!! داسې نه ده؛ دوی نه، بلکې تا اشتباه کړې، دا لوړې ژورې او دا آزمېښتونه د دې لارې طبيعت او د الله تعالی د نه بدلېدونکو سننو څخه يو سنت دئ. د خدای د لارې مجاهدين به د آزمېښت په دې لوړو ژورو او د کړاوونو او ستونزو په دې پېچومو او کړلېچونو کې روزل کېږي، د دوی صبر او استقامت به مضبوطېږي، د دوی استعدادونو ته به وده ورکول کېږي او د کمال او پوخوالي هغه پړاو ته به رسېږي چې د الله تعالی د نصرت وړ وګرځي او د بريا پرېکړه ئې وکړي.

بايبل ليکي چې د يوسف وروڼو خپلې رمې شکيم ته د څرولو لپاره بوولې وې... پلار ئې يوسف پسې ورولېږو چې احوال ئې واخلي، ... کله چې هلته ورنږدې شو، وروڼو ئې وويل: دا دئ لوی خوب ليدونکی راغی، راځئ چې وئې وژنو او په يوه کوهي کې ئې واچوو، پلار ته به ووايو چې کوم ځناور خوړلی دئ... يوه ئې وويل: د وژلو په ځای ئې ژوندی په څا کې واچوئ... په خپله به په کې مړ شي... له وررسېدو سره سم ئې بريد پرې وکړ... جامې ئې ترې وايستلې او په څا کې ئې واچاوو ... ناڅاپه ئې يو کاروان وليد چې د دوی خوا ته راروان دئ... فيصله ئې وکړه چې پر دغه کاروان ئې وپلورې... له کوهي ئې راوايست او خرڅ ئې کړ... او کاروانيانو له ځان سره مصر ته روان کړ...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن فرمايي چي د يوسف ورونو په خپلو کي مشوره وکړه چي يوسف په کوهي کي اچوو، پرېږدو ئې چي کوم کاروان ئې له ځان سره کوم لرې ملك ته بوځي او د مريي په توگه ئې وپلوري، په کار ده چي پلار موږ ته تر ده زيات په درنه سترگه کتلی، زموږ شمېر زيات دئ، هم دکور ټول کارونه کوو او هم ئې حفاظت کوو، خپل پلار ته راغلل او ورته ئې وويل: پرېږده چي يوسف له موږ سره د لوبو او مېوو خوړلو لپاره صحرا ته ولاړ شي، پلار ئې وويل: تاسو پوهېږئ چي زه ورپسې خفه کېږم او وېرېږم چي تاسو به ترې غافله شئ او لېوه به ئې وخوري، دوی بيا خپل شمېر ته گوته ونيوله او وئې ويل: که لېوه ئې له موږ وخوړی شي په داسي حال کي چي موږ کافي ډېر يو نو موږ به بلا وهلي يو!!

.`Ë {qç̧qã ?r Nã‹Î& ç̧ô_ r Nã9 @∅ $Ê ö ç̧qã•Ô$Í& #Ï ß'qã {qȩ̀ŠÅ$

'Î ç̧qä)ãr #Ï ß'qã {qȩ̀)? Ÿw Nã̧Ë @Í$% A$% ÇÈ ûüÅ î» ¹ $Bq% ¾ Ï%è/

R/'»ƒ {q8$% ÇÈ û,Ïè»ù óO̧ä bÎ ó'$§¡ 9$ãÙ è/ ç̧öÍ)ÉGù Éã ã 8$Ï»Š î

#%î $YèB ãÅö ÇÈ bqß Å »Y9 ¼ã $RÎr #Ï ß'qã 4ã $ZÒÙ Ÿw 7 9 $B

¾ïÏ {qç̧dõ ? b& ÚÍ̧ãó ‹9 'Ï A$% ÇÈ bqÅÝ» s 9 ¼ç̧9 $RÎr ó èÙr ô?ëƒ

ã#Ÿ2 & ûè {q8$% ÇÈ šc qèÝ» î ç̧ã óO̧r Ü ë!$ã2 Ù b& ß %{ &r

ÇÈ brç̧Å» , 9#Î $RÎ þ7 Á ã ß Rr Ü ë!$

يوسف ووژنئ او يا ئې د ځمکي (له مخه) لرې کړئ، تر څو د خپل پلار پاملرنه درته وزگاره شي او تر دې وروسته صالح ټولی شئ، يوه ويونکي وويل: يوسف مه وژنئ، که (د ده په ضد څه) کوونکي يئ نو د يوه کوهي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره تل کې ئې وغورځوئ، چې کوم کاروان ئې ترلاسه کړي، وئې ویل: پلاره! ولې د یوسف په اړه پر موږ باور نه کوې، حال دا چې موږ ئې خواخوږي یو. سبا ئې له موږ سره ولېږه چې (د مېوو په ونو کې) وڅري او لوبي وکړي او موږ ئې حتماً ښه ساتونکي یو. وئې ویل: که ئې درسره بوځئ دا مي غمجن کوي او وېرېږم چې لېوه به ئې وخوري او تاسو به ترې غافله وئ، وئې ویل: که لېوه ئې په داسې حال کې وخوري چې موږ یوه (پیاوړې) ډله یو، نو موږ به په دې صورت کې تاواني (بلا وهلي) یو.

په دې مبارکو آیتونو کې څو مهمې لارښوونې ترسترګو کېږي:

په سیاسي مبارزاتو کې تل کمزوری، خو متعصب حریف دئ چې د سالم او رغنده رقابت او سیالۍ پر ځای پر پټو توطیو لاس پورې کوي، ترڅو له دې لارې خپل رقیبان ترور کړي او د مبارزې له ډګره ئې وباسي.

ځیني بیا داسې دي چې که څه هم هدف ته درسېدو لپاره ناروا لارې غوره کوي؛ مګر ادعا ئې داسې وي چې ګواکې د دوی هدف نېك دئ او هدف ته له رسېدو وروسته به د خدمت مصدر ګرځي او د صالحو افرادو په څېر به ښو عملونو ته ملا تړي، د دوی په نظر نېك هدف ته د رسېدو لپاره هره لاره غوره کول جایز دي، د هدف نېك والی نامشروع او ناروا تګلارو ته مشروعیت ورکوي، په داسې حال کې چې نه د هدف تقدس کولای شي چې نامقدسه وسیله توجیه کړي او نه له هغه چا چې د کمزورۍ په پړاو کې په غلطو لارو درومي، د خپلو رقیبانو د پرځولو لپاره ناروااوو وسېلو ته لاس کوي، دا توقع کېدی شي چې د ځواکمنۍ او قدرت پر مهال دې د صالح انسان په څېر عمل وکړي؛ بلکې د دې په خلاف، اقتدار به د ده د لا زیات انحراف سبب شي او د نورو په خلاف به د ده کړچار تر مخکې هم لازیات کرکجن او د غندلو وړ کړي.

د یوسف علیه السلام د ورونو دا وینا چې په تکرار سره ئې کړې: (نحن

(c) ketabton.com: The Digital Library

عصبة: مور خو یوه پیاوړې ډله یو)، ښيي چي دوی پر شمېر او عدد ترکیز کوي او په همدې سره غواړي ځان تر یوسف علیه السلام غوره او د خپل پلار د التفات او اعتنا مستحق ثابت کړي!! مخکي ئې وویل: مور د یوسف په نسبت غوره یو، ځکه چي هغه یوازي دئ او مور یوه ډله یو او بیا وایي: څنګه به ئې لېوه رانه وخوري په داسي حال کي چي زمور په څېر ځواکمنه ډله ئې په څنګ کي او ساتنه ئې کوي!! الله تعالی پر شمېر او "عده او عتاد" باندي د خپل بنده بروسه نه خوښوي، څوك چي پر ماسوی الله باندي تکیه او اعتماد وکړي یوازي ئې پرېږدي او له خپلي مرستي څخه ئې محروموي، له خپلو بندګانو څخه غواړي چي یوازي د ده عبادت وکړي، یوازي ده ته د دعا او احتیاج لاسونه اوچت کړي، یوازي له ده مرسته وغواړي او یوازي پر ده باندي تکیه او اعتماد وکړي.

که تاسو په دې هکله د بایبل وینا ته ځیر شئ نو وبه ګورئ چي بایبل دوکه، چل ول، غولول او په خپلو ژمنو نه ودرېدل د خپل داستان د اتل په څېره کي انځوروي خو قرآن کریم ئې د مجرمینو ځانګړتیاوې ګڼي. بایبل ئې یعقوب علیه السلام ته منسوبوي او کله چي د یوسف علیه السلام د ورونو وار رارسي د دوی هغې دوکې ته ګوته نه نیسي چي قرآن ورته اشاره کړې. ګمان نه کوم چي د بایبل لیکونکي دې دا کار اشتباهاً کړی وي، باور مي دا دئ چي دا کار ئې عمداً کړی، د ده له نظره خدعه او دوکه یو هنر او کمال دئ، باید اتلانو ته منسوب شي، نه عادي خلکو او مجرمینو ته!!

بایبل لیکي چي د یوسف ورونو د ده جامې د یوې وزې په وینو سرې کړې... پلار ته راغلل او وئې ویل: آیا دا د یوسف جامې نه دي؟ ... هغه جامې وپېژندې او وئې ویل: حتماً کوم ځناور خوړلی دئ... نو له ویره ئې خپلي جامې څیري کړې، زړې جامې ئې واغوستې... ډېري ورځې ئې په ماتم تېري کړې... د کورنۍ غړو هڅه وکړه چي هغه ته تسلی ورکړي خو ګټه ئې ونه کړه... وئې ویل: ترمرګه به د یوسف غم هېر نه کړم!!

قرآن د بایبل دا وینا غلطه ګڼي او فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] یوسف: ۱۵-۱۸

نو کله چي ئې له ځان سره بوت او په دې سلا شول چي په کوهي کي ئې واچوي او ده ته مو وحي وکړه چي په داسي حال کي به ئې په خپل دې کار خبر کړې چي دوی به ئې احساس هم نه کوي. او ماښام په ژړا خپل پلار ته راغلل، وئې ويل: اې زموږ پلاره! موږ لاړو چي يو له بله د مخکي کېدو زغاسته وکړو او يوسف مو له خپلو شيانو سره پرېښود، نو لېوه وخوړ، او ته به راباندي باور کوونکی نه ئې که څه هم موږ رښتوني يو، او کميس ئې په دروغجني ويني لړلی راوړ، وئې ويل: داسي نه ده؛ خپلو نفسونو کوم کار درته ښايسته کړی، نو (زما دي) ښکلی صبر وي او په هغه څه کي خو له الله نه مرسته غوښتل کېږي چي تاسو ئې بيانوئ.

په دغو مبارکو آيتونو کي له يوې خوا د يوسف عليه السلام د ورونو حالت داسي انځور شوی چي د خپل تصميم د بدو پايلو او عواقبو له پوهيدو عاجز دي، نه پوهېدل چي په دې سره خپلو موخو ته نه شي رسېدی او داسې گومان ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو چې يوه ورځ به بيا له يوسف عليه السلام سره مخامخ شي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېږدي، له بلې خوا ښيي چې په همدې سخت او نازك حالت کې يوسف عليه السلام ته الهام وشو چې انديښنې مه کوه، په کوهي کې له لوېدو مه وېرېږه، ډاډه اوسه چې له دې ځايه به حتماً ژغورل کېږې.

د يوسف عليه السلام د ورونو طمع دا وه چې په دې سره به له خپلې مخې يو ستر خنډ لرې کړي او خپلو موخو ته د رسېدو لپاره به لار آواره کړي، خو نه پوهېدل چې د دې کار پايله به څه وي!! د خپل دغه شرمناك کار په عواقبو له پوهېدو عاجز وو او داسې گومان ئې نه کاوو چې يوه ورځ به بيا له يوسف عليه السلام سره مخامخ کېږي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېښودی شي!! همداراز فرمايي چې په کوهي کې د لوېدو په مهال يوسف عليه السلام ته الهام وشو چې پروا مه کوه، له دې ځايه به ووځې، داسې ورځ به راشي چې دوی به ستا مخې ته سرټيټي او شرمنده ولاړ وي او دا کار به ورپه يادوې!! او دا هغه څه دي چې د حق د لارې مبارزينو ته د ستونزو او کړاوونو په مهال الهام کېږي، الله تعالی ئې له ناهيلۍ ساتي او په زړونو کې ئې هيلې او امېدونه راپيدا کوي. د يوسف عليه السلام د قصې په بيانولو سره قرآن د دغو دريو اساسي موضوعگانو د اثبات لپاره تاريخي بېلگې زموږ مخې ته ږدي: د ورونو مخالفت او د دوی په لاس کوهي ته لوېدل، د نامعلوم برخليك په لوري خوځېدل، په ارزانه بيه خرڅېدل، د ستونزو او کړاونو بېلگه، په څاه کې د لوېدو په وخت کې دا الهام چې له دې ځايه به حتماً ژغورل کېږې او له کوهي وتل د نجات بېلگه او په پای کې له خپلو ورونو سره په داسې حال کې مخامخېدل چې هغوی به په خپلو نادودو او جفاگانو شرمنده وي د برې او د دښمن د ماتې تاريخې بېلگه. تاسو به د بايبل په هيڅ برخې کې او د هيڅ قصې په ترڅ کې ونه مومئ چې له کومې قصې ئې داسې کوم ستر مطلب ثابتول او يوه مهمه لارښوونه کول په نظر کې وي.

د يوسف عليه السلام ورونه ماخستن په اوښلنو سترگو خپل پلار ته ورغلل او وئې ويل: پلاره! موږ له يوه بله د مخکې کېدو لوبه کوله، يوسف مو د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيانو خوا ته پرېښود، په همدې کې لېوه راغی او هغه ئې وخوړلو، ته به حتماً زموږ په خبري باور نه کوې که څه هم موږ په يقين سره رښتوني وو، هغه ورته وويل: داسي نه ده، خپلو نفسونو غولولي يئ او کوم غلط کار ئې درباندي کړی، زما لپاره له ښه صبره پرته بل څه نه دي پاتې، ستاسو د دې خبرو په وړاندي به له الله تعالی مرسته غواړم، يوازي الله تعالی هغه ذات دئ چي په داسي حالاتو کي ترې مرسته غوښتی شي!!

گورئ د بايبل او قرآن د ويناوو ترمنځ څومره ژور توپير دئ، يو د قصې اتل صابر، حساس او په حالاتو پوه انځوروي، د خپلو زامنو له وينا، څېرې او حرکاتو پوهېږي چي دروغ ورته وايي، نه ئې په خبرو باور کوي، نه ئې په اوښلنو سترگو غولېږي او نه ئې د يوسف عليه السلام هغه جامې دوکه کولی شي چي په نورو وينو ئې سرې کړې. صبر کوي، په غمونو کي خپل رب ته پناه وړي. خو بل ئې د داسي بې صبره انسان په څېر انځوروي چي له ډېره ويره خپلي جامې څيري، زړې جامې پر تن کوي او ژمنه کوي چي تر مرگه به دا غم هېر نه کړي!!

قرآن د دې قصې په ترځ کي موږ ته څو مهمې لارښوونې کوي:

بايد په خپلو قضاوتونو کي تلوار او عجله ونه کړو، بايد محتاط واوسو، يوازي د متهم ظاهري بڼه، اوښلنې سترگې، غولوونکې ادعاگاني او هغه شواهد چي د خپلي ادعا د ثبوت لپاره ئې وړاندي کوي کافي ونه گڼو، د متهم سوابق بايد په پام کي ولرو.

يعقوب عليه السلام حساس او پوه انسان وو، د يوسف عليه السلام د ورونو په تصنعي ژړا، د قضيې په باب د دوی د خبرو له څرنگوالي، د يوسف عليه السلام د کميس له وضعې او له يوسف عليه السلام سره د ورونو مخکنيو حسادتونو ته په پام سره پوه شو چي زامنو ئې رښتيا نه دي ورته ويلي او اصله قضيه ئې ترې پټه کړې ده.

د مصيبتونو په وړاندي صبر کول د پيغمبرانو طريقه ده.

ښايي يعقوب عليه السلام ته د خپل زوی يوسف عليه السلام تر ورکېدو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم او اندېښنه لازیاته درنه وه چې زامن ئې داسي دي، له ده او له خپل ورور سره ئې داسي څه کړي، بې شکه چې د یعقوب علیه السلام لپاره به د داسي زامنو زغمل او تحمل تر دې هم دروند پېټی او له زغم او حوصلې اوچت وو چې یو زوی ترې ورك شوی، د یوه شریف او بااحساسه انسان لپاره دا ډېر دروند پېټی وي چې خپل زامن د خپل اوچت انتظار خلاف ګوري او له داسي کسانو سره په یو ځای ژوند کولو مجبور شوی وي!!

یعقوب علیه السلام چې په خپله جلیل القدره پیغمبر او د یوه ستر او اولوالعزمه پیغمبر ابراهیم علیه السلام لمسی دئ او الله تعالی ته د نږدې توب او د معنوي مقام په لحاظ خورا اوچت مقام لري، خو سره له دې ستر او اوچت معنوي مقامه، له غیبه بې خبره دئ، له دې عاجز دئ چې پوه شې زامنو ئې له یوسف علیه السلام سره څه کړي دي؟!! څو کیلو متره لرې د ده نازولی او ګران زوی په کوهي کي پروت دئ، خو دی ئې نه له حاله خبر دئ او نه ئې مرسته کولی شي!! خپل عجز او ناتواني په دې الفاظو بیانوي: یوازینی مستعان او مرستندوی الله تعالی دی، فقط له هماغه ذات نه باید مرسته وغوښتلی شي. په دې بیان سره د هغو ناپوه خلکو خولو ته سخت ګوزار ورکړی شوی چې په غیب باندي له الله تعالی پرته د بل چا د پوهېدا دعوا کوي!! د قصې دغه برخه موږ ته د قرآن عظیم الشان له اساسي مطالبو نه یو مطلب په ګوته کوي، هغه دا چې په ځمکه او آسمان کي له الله تعالی پرته نه څوك په غیبو علم لري او نه د چارو د سمبالولو واك او اختیار لري، هر څوك چې له خدایه پرته بل چا ته د غیبو د علم نسبت وکړي او هغه د چارو متصرف وګڼي نو یقیناً چې قرآن ئې تکذیب کړی دئ.

Ö-â #‹»d 3ˇ Žôç ƒ A$% ¼qgš 4‹š'ù Ñèší#r ţqè™ö'ù «‘$§™ Ðä!` r

<§ ƒ2 ¤Æ JVÎ ç‡žŸr ÇÈ šc qèJèƒ $JÎ Ø$šîæ ª! $ r ¢è»ÒÎ çrž &r

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÈ šú ïY‰b"9$`B ïnŠï (qç‰Y2 r ٍŠr߉èB Nïb°‘Š   یوسف:۱۹-۲۰

او یو کاروان راغی او خپل اوبه راوړونکی ئې ولېږو او هغه هم خپله بوکه (په څا کې) کښته کړه، وئې ویل: اې! زېری زېری، دا دئ یو زلمی او هغه ئې د مال متاع په توګه پټ کړ، په داسي حال کي چي الله د دوی په کړو وړو ښه پوه دئ او په ناڅیزه بیه څو درهمو ئې وپلورو او د ده په اړه زاهدان ول.

ناڅاپه یو کاروان راغی، د کوهي خوا ته ئې واړول، یو کس ئې د اوبو رااېستلو لپاره ولېږو، د بوکې رااېستلو پر مهال متوجه شو چي یو تنکی زلمی ورسره راپورته شو، چیغې ئې کړې: زېری زېری دا دئ یو تنکی زلمی!! د کاروان مشر امر وکړ چي په یوه خوندي ځای کي ئې پټ کړي، ښه سلوك ئې ورسره کاوو، پرې مهربانه ول، مصر ته ئې له ځان سره بوت، هلته ئې په ارزانه بیه وپلورو

بایبل لیکي چي د یوسف علیه السلام وروڼو د کاروان له لیدو سره هغه بېرته له کوهي راوایست او په کاروانیانو ئې وپلورو، دا خبره هم قرآن ردوي او هم ئې عقل نه مني، که دوی په کاروانیانو د پلورلو اراده درلودی نو ولې به ئې په کوهي کي اچاوو؟ یوسف علیه السلام د پلورلو په وخت کي کاروانیانو ته ویلی شو چي زه مریي نه یم، دا مي وروڼه دي، پلار مي خبر نه دئ... هیڅوك نه غواړي په داسي لانجې کي ښکېل شي او آزاد انسان د مریي په نامه واخلي!! قرآن فرمایي چي یوسف علیه السلام په مصر کي وپلورلی شو.

قرآن د بایبل دا ادعا ردوي چي کاروانیانو یوسف علیه السلام له خپلو وروڼو وپېرېدو، د دې ادعا برعکس وایي چي کاروانیانو له څاه راوایست او د موندل شوې قیمتي متاع په څېر ئې پټ کړ، د قرآن په دغو مختصرو الفاظو کي هومره ژور مطالب پراته دي چي د هغه مهال د ټولنې د دردونکي وضعیت د دقیق توضیح لپاره کفایت کوي، د کاروان د سالار یو غلام هغه ته د یوه تنکي ځوان د موندلو زېری ورکوي، هغه ئې د قیمتي متاع په څېر پټ ساتي او دا ځکه چي دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څو ورځې وروسته د مصر په بازار کې په ګرانه بيه پلورې، يعنې هغه مهال نه يوازې د غلامانو د پېر پلور بازار ګرم وو بلکې دومره بې امنيتې خوره وه چې چا ته به کوم ماشوم او تنکی زلمی په لاس ورغی، که څه هم د کومې آزادې او عزتمنې کورنۍ غړی به وو، بس د غلامانو په ډلې کې به شامل شو، له خپلې کورنۍ سره به ئې روابط د تل لپاره وشلېدل، د ببرته ستنېدو مجال ئې نه شو ترلاسه کولی، د مجهول برخليك په لورې به يوړل شو، لاس په لاس به شو، په يوه بل به خرڅ شو، په دې سره قرآن حکيم د هغه مهال اجتماعي وضعيت په دقيقه توګه انځور کړی.

د قرآن له وينا معلومېږي چې يوسف عليه السلام د کاروان سردار ته د خپلو ورونو د جفا قصه اورولې، د هغه عاطفه او زړه سوی راپارېدلی او دې نتيجې ته رسېدلی چې يوسف عليه السلام خپلې کورنۍ ته له ستنېدو منع کړي، له ځان سره ئې بوځي، تر څو د خپلو ځواکمنو او حسودو ورونو لخوا ونه وژلی شي، دا ئې غوره ګڼلې چې يو ښه ځای ورته پيدا کړي، د مصر په کوم معزز شخصيت باندې ئې په لړه بيه وپلورې، دا ئې هم نه دې غوښتې چې په ګرانه بيه ئې وپلورې، د زياتو پيسو ترلاسه کولو په ځای ئې د دې ښکلې او بااستعداده زلمي راتلونکې ته زياته توجه کړې.

قرآن د قصې د دغې برخې په ترڅ کې مونږ ته لارښوونه کوي چې کله کله ستر ستر شخصيتونه په ډېره لږه بيه خرڅ کړی شي!! هو په خدای قسم همداسې دئ، ډېر ځله ستر ستر شخصيتونه، د خپلوانو په لاس او حتی د خپلو ضعيف النفسه ملګرو په لاس دښمنانو ته په لاس ورکړی شوي او وژل شوي!!

په نولسم آيت کې ويل شوي چې کاروانيانو يوسف عليه السلام لکه مال او متاع پټ کړ، له دې نه په څرګنده معلومېږي چې نه ئې ورونه له دې ماجرا خبر شوي او نه له کاروانيانو پرته بل څوك. عجيبه ده چې زمونږ ځينې مفسرين هم د بايبل د دغې غلطې وينا تر اغېز لاندې راغلي او ادعا ئې کړې چې ورونو ئې هغه له څا راوايست او په دې کاروان ئې وپلورو!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] يوسف: ۲۱-۲۲

او هغه چا چي دی ئې د مصر (له بازاره) وپېرلو خپلي مېرمني ته وويل: مېشت ځای ئې ورته عزتمن کړه (په عزت او درناوي سره ئې وساته)، يا به ګټه راورسوي او يا به ئې خپل زوی وګڼو، په دې توګه مو يوسف ته پر ځمکي تمکين ورکړ او چي تأويل الاحاديث ورزده کړو، او الله په خپل کار برلاسی دئ خو ډېری خلك نه پوهېږي او کله چي پوخوالي ته ورسېدو (حکم) او (علم) مو ورکړ او (ټولو) نېکانو ته همداسي بدله ورکوو. .

د قرآن له وينا معلومېږي چي د مصر عزيز د يوسف عليه السلام له ليدو سره سم د هغه له څېرې، خبرو، ناستي ولاړي، هوښيارتيا او زيرکتيا نه پوه شوی چي هغه يو غلام نه، بلکي له يوې شريفې کورنۍ سره تعلق لري چي د حوادثو او پېښو طوفانونو له دې برخليك سره مخامخ کړی، نو ځکه ئې خپلي ښځي ته وويل: نه ښايي له هغه سره د مريي په څېر چارچلند وشي، بلکي په کار ده ښه ئې وپالې، هيله ده چي په دې کور کي د هغه شتنه والی موږ ته ګټور ثابت شي، که مو په هغه کي نورې ښېګړي او وړتياوې وموندې په زويولۍ به ئې ونيسو او د خپلو ټولو شتمنيو امين او وارث به ئې کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن دې کور ته د يوسف عليه السلام د راوستو دوه اساسي موخې په ګوته کوي، يو دا چې په دې توګه به ده ته پر ځمکې تمکين ورپه برخه شي او بل دا چې الله تعالی به ده ته د تأويل الاحاديث علم او پوهه ورکړي، له دې نه معلومېږي چې اقتدار ته د رسېدو لړۍ ئې له دې ځايه پيل شوې، د عزيز مصر په کور کې د ده ځای په ځای کېدا باعث شوه چې قدرت ته د رسېدو دروازې ئې پر مخ پرانيستی شي او همدا راز دا ښيي چې دلته او د عزيز مصر په کور کې د پاتې کېدو له لارې هغه ته ډېرې خبرې معلومې شوې، دلته پوه شوی چې د مصر په ټولنې کې څه تېرېږي، اقتدار د څنګه خلکو په لاس کې دئ، د واکمنانو شخصي ژوند څنګه دی، په قصرونو کې څوك ناست دي او په زندانونو کې څوك پراته، د دې ټولنې قاضي د چا په ګټه او د چا په ضد پرېکړې کوي، ده په کنعان کې کوچيانی او صحرانی ژوند وليدو او په مصر کې د ښاريانو حالت او د دوی ترمنځ ژور توپيرونه، ټول هغه څه چې د ټولنې د صالح مشرانو لپاره ئې زده کول ضروري دي په همدې توګه ده ته ورزده شول.

حکيم خدای غوښتل چې يوسف عليه السلام د مصر د ټولنې د مشرتابه لپاره تيار کړي، د سختو آزموينو په لوړو ژورو کې وده ورکړي، هغه وړتياوې، ځواکونه او استعدادونه ئې راوېښ کړي او ځلا ورکړي چې يوازې په سختو شرايطو کې راوېښېږي او ځلا مومي، د يوه حکيم، مدبر او زړه سواند قيادت وړتياوې په کې راپيدا کړي، پوره فهم او بصيرت ئې په برخه کړي، د کنعان په نيمه بدوي ټولنې کې ممکن نه وه هغه استعدادونه په ده کې راپيدا شوي وی چې د مصر د واکمنۍ لپاره ضروري ول، کنعان د مصر له مدني ټولنې نه خورا زيات توپيرونه درلودل، څوك چې په هغه محيط کې ستر شوی په دې نه توانېدو چې د مصر د محيط غوښتنې درك کړي او د هغه ستر هېواد د خلکو د قيادت له عهدې څخه ووځي، د دې لپاره چې يوسف عليه السلام د مصر د ټولنې نبض ښه درك کړي، په ټولو اسرارو ئې دقيقاً پوه شي، د سياسي او اجتماعي اړيکو او مناسباتو په ماهيت ئې ښه پوه شي او په هغه کې د مصر د متمدني ټولنې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زعامت ورتوب او لیاقت راپیدا شي، نو ښایي چي د کنعان د نیمه بدوي ټولني نه مصر ته لاړ شي او هلته تر یوې مودې د مصر د زمامدارانو د ډلي د یوې مرفه کورنۍ په غېږې کي پاتې شي، هماغسي لکه چي الله تعالی موسی علیه السلام د یوې اسرائیلي مظلومې کورنۍ له غېږې بیل کړ او د سیند د څپو پر اوږو ئې د فرعون کور ته ورساوو، د هغه جلاد له تیغه ئې وژغورو چي د بني اسرائیلو د بچیانو د وژلو او حلالولو لپاره گمارل شوی وو، د دښمن ماڼۍ ئې ورته مدرسه وگرځوله او په همدغې مدرسې کي ئې هغه علم او حکمت په برخه شو چي د دغې ټولني د لارښووني او قیادت لپاره ئې ورته ضرورت درلود. له ده نه مخکي ئې یوسف علیه السلام هم له کنعانه مصر ته ورساوو، د مصر د عزیز کور ئې ورته مدرسه کړ، دلته ئې د تأویل الاحادیث علم په برخه شو، دلته د مصر د ټولني په نبض پوه شو او دلته د دې ټولني د زعامت ورتیاوې او ځانگړتیاوې په کي وپاللی شوې. ده دیانت او خدای لمانځنه د ابراهیمي کورنۍ په غېږ کي زده کړې وه، مینه، سادگي، مروت، زړورتیا، صداقت، صبر، قناعت او ټولي هغه ښېگړې چي د نیمه بدوي ژوند ځانگړتیاوې دي، دا ئې په کنعان کي ترلاسه کړل، هغه درایت او فراست چي د مصر د ټولني د مشرتابه لپاره ضروري وو دا ئې باید په خپله په مصر کې، د عزیز مصر په کور او په زندان کي ترلاسه کړی وی، د کنعان په چاپېریال کي دا زده کړه ورته ممکن نه وه، نو ځکه حکیم خدای په خپل خاص الهي تدبیر سره هغه مصر ته ورووست او د مصر په یوې واکمني او حکمراني کورنۍ کي ئې مېشت کړ او په دې سره ئې په ده کي د دغو استعدادونو د ودې شرایط برابر کړل.

په دې قصې سره قرآن موږ ته دا ستر درس راکوي چي هیڅوك، که هر څومره ځواکمن وي، په هیڅ تدبیر او حیلې سره نه شي کولی د الله تعالی پرېکړې وځنډوي او د تحقق مخه ئې ونیسي، الله تعالی چي څوك د یوې ټولني او ملت د زعامت لپاره غوره کړی او هغه ته ئې د مشرتابه ورتیاوي ورکړې وي، کوم قدرت کولای شي د هغه په مخ کي خنډ شي؟! او دغه مقام ته د رسېدو مخه ئې ونیسي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر د یوسف علیه السلام له عبرت او پنده ډکه قصه دا نه ثابتوي چي خدای په خپل کار کي برلاسی او غالب دئ، خو ډېر خلك پرې نه پوهېږي.

قرآن فرمايي چي کله یوسف علیه السلام د پوخوالي او رشد مرحلې ته ورسېد، نو حکم او علم ورکړ شو. په قرآن کي اکثراً د پیغمبرانو د بعثت د بیانولو لپاره دا الفاظ کارول شوي چي حکم او علم ورکړی شو او په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چي پیغمبرانو علیهم السلام ته هم علم ورکړی شوی او هم د حکم او فیصلې قوت، هغوی هم فکري امامان دي او هم سیاسي مشران او د پرېکړو او حکم کولو مرجع، دلته د یوسف علیه السلام په هکله ویل شوي چي (حکم) او (علم) ورکړی شو، له (علم) نه مخکي د (حکم) یادښت دا مطلب په ګوته کوي چي یوسف علیه السلام لومړی قدرت ته رسېدلی او د مصر واکمن شوی او بیا په پیغمبرۍ مبعوث شوی. خو دلته دا هم ویل شوي چي الله تعالی له ټولو محسنینو او نېکانو سره همداسي معامله کوي، دا الهي معامله یوازي پیغمبرانو ته نه ده مختصه شوې، بلکي ټول نېکان هم په کي شاملېږي، د هغوی هڅې به هم خامخا ثمر ته رسوي او نېکه بدله به ورکوي، د پېښو او حوادثو په لوړو ژورو او پېچومو کي به هغوی ته رشد او وده ورکوي او د دښمن د توطئو په وړاندي به ئې ساتنه او حفاظت کوي او د دوی د بریا او برلاسۍ لاره به آواروي.

بايبل تر دې عنوان لاندي (یوسف او د فوطیفار مېرمن) لیکي: په مصر کي د فرعون د ساتونکو مشر فوطیفار، یوسف په بیه واخیست... څه موده وروسته ئې دی د خپل کور او تجارت ناظر وټاکو... یوسف ښاېسته ځوان وو، د فوطیفار مېرمني زړه پرې بایلو... له هغه ئې د مباشرت غوښتنه وکړه... هغه ونه منله او وئې ویل: بادار مي پر ما دومره اعتماد کړی، د خپلو ټولو شتمنیو اختیار ئې راسپارلی... څنګه به دا کرکجن کار کوم... دا د خدای په وړاندي لویه ګناه ده... خو هغې لاس نه اخیست... یوه ورځ یوسف د کور په کارونو لګیا وو... له دوی دواړو پرته بل څوك په کور کي نه وو... هغې مېرمني لاس وروا چاوو چي له ما سره څمله... یوسف ترې وتښتېدو او له کوره ووت، خو جامه ئې د هغې ښځې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

منگولو کي پاتې شوه... ښځي خدمتگارانو ته چیغې کړې او هغوی ته ئې وویل: خاوند مي یو عبراني نوکر کور ته راوستی، دا دئ ما ته ئې سپکاوی راوا ړولو... زما خوني ته راغی... لاس ئې راواچاوو... ما چیغې کړې او دی وتښتېدو او دا دئ جامه ئې زما په لاس کي پاتې شوه... کله چي فوطیفار د خپلي مېرمني خبري واورېدې ډېر په غصه شو او یوسف ئې په هغه زندان کي واچاوو چي د پاچا نور بندیان په کي اچول شوي وو!!!)

د بایبل له لیکونکي پوښتنه کوو: تا خو څو سطره مخکي لیکلي چي په کور کي بل څوك نه وو، نو د فوطیفار مېرمني چا ته غږ کړ او دا خدمتگاران په یوې چیغې څنگه او له کومه راورسېدل؟!! راشه د قرآن وینا واوره چي څومره دقیقه او له ژورو لارښونو ډکه ده:

قرآن د قصې دا برخه د یوسف علیه السلام د ابتلاء او آزموینې د یوه بل، خو ډېر حساس او خطرناك پړاو په توگه رااخلي، تر دې مخکي د ورونو له مخالفت او حسادت سره مخامخ شو، په کوهي کي واچولی شو، په ارزانه بیه خرڅ شو، بل ملك ته یوړل شو، آزاد ژوند ئې د غلامۍ په ژوند بدل شو، په پای کي د یوې مفسدې مصري کورنۍ نوکرۍ ته اړ شو او دا د ده د ژوند تر ټولو حساسه مرحله او ترټولو خطرناکه آزموینه، اوس له یوه بل دښمن سره مخامخ دئ، مخکني دښمن په زړه کي ورته کینه او حسادت درلود، خو دا دښمن په زړه کي ورته هوس او شهوت لري، هغه په کوهي کي وغورځاوو او دا ئې د گناه په ډنډ کي غورځول غواړي، د دې دښمن دام ډېر غولونکی او جالب دئ او ځان ترې ساتل ډېر گران.

قرآن نه د دې مصري نوم اخلي او نه ئې د مېرمني، دا ځکه چي قرآن د تاریخ کتاب نه دئ، د نومونو یادول نه مفید دئ او نه ضروري، د عزیز مصر په نامه ئې یادوي او دا د دې لپاره چي وښیي د مصر ټول هغه شخصیتونه چي دا ئې یو وو، د ده په څېر ول، په خپلو کورونو کي ئې زلمي خدمتگاران او پېغلي خدمتگاراني ساتلې، د دې پروا ئې نه وه چي له دې څه فتنې راولاړېږي، داسي پېښنو ته ئې د گناه په سترگه نه کتل، خاص اهمیت ئې نه ورکاوو، دا اختلاط او حتی په جنسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

روابطو کي آزادي د هغو کورنيو يوه عادي او عامه معامله وه او د هر اشرافي ژوند يوه لازمي ځانګړتيا ده.

قرآن فرمايي چي د عزيز مصر مېرمني يوسف خپلي خوني ته وروغوښت، دروازې ئې کلکي وتړلې، بيا ئې يوسف ته بلنه ورکړه، هغه انکار وکړ، وئې ويل: الله تعالى مي رب دئ، دغه ځای ته ئې راورسولم، دومره پېرزويني ئې راباندي وکړې، دا کار لوی ظلم دئ، ظالمان نه ژغورل کېږي او نه بريالي کېږي!! د قرآن الفاظ دا دي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÖÈ ûüÏÛ$ƒø$`Ë ÏMZà2 ÅÎRÎ] ÅÎÎR‹Ï "ÌÏÿóGÖ$r يوسف: ۲۳-۲۹

هغې مېرمنې چې دی ئې په کور کې اوسېدو، نفسي غوښتنه ئې ترې وکړه، دروازې ئې وتړلې او وئې ويل: ژر شه، درته تياره يم، هغه وويل: پناه خدای ته، هغه مې رب دئ، زما مېشت ځای ئې راته ښه او ښايسته کړ، يقيناً چې ظالمان نه ژغورل کېږي، يقيناً چې هم هغې د ده تلوسه وکړه او که ده د خپل رب برهان نه وی ليدلی حتماً ئې د هغې تلوسه کوله، په دې توگه مو فحشاء او بدکاري ترې وگرځوله، بې شکه چې هغه زموږ له مخلصو بندگانو څخه وو، (هغې غوښتل لاس ورواچوي، دی ترې وتښتېدو)، دواړو د دروازې په لوري منډې کړې، له شا (ئې تر لمنې ونيولو او د) کميس (لمنه ئې) وروشکوله، (له پرانستلو سره سم ئې) په دروازې کې د ښځې خاوند (په خپلې مخې کې) وموند، (مېرمنې ئې) وويل: د هغه چا سزا به له دې پرته بل څه وي چې بندي شي او يا دردناك عذاب (ئې په برخه شي) چې غوښتل ئې ستا مېرمنې ته سپکاوی ورواړوي؟! ده وويل: دې له ما نفساني غوښتنه درلوده، د کورنۍ له غړو نه يوه شاهد داسې شهادت ورکړ: که ئې کميس له مخې غوڅ شوی وي، نو دې رښتيا ويلي او دی دروغجن دئ خو که کميس ئې له شا غوڅ شوی وي نو بيا خو دې دروغ ويلي او دی رښتونی دئ، چې وئې ليدل کميس ئې له شا غوڅ شوی، نو خاوند ئې مېرمنې ته وويل: دا ستاسو ښځو مکرونه دي، ستاسو مکرونه ډېر ستر ستر دي، يوسفه! له دې تېر شه او ته اې ښځې! د خپلې گناه معافي وغواړه، يقيناً چې خطا شوې يې!!

د قرآن دا برخه څو لارښووني او ظريف ټکي زموږ مخې ته ږدي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی یوسف علیه السلام د خورا ستر ماموریت او لویې دندې لپاره غوره کړی وو، د یوه ستر انقلاب لپاره، د یوه سیاسي، اجتماعي، فکري او اخلاقي انقلاب لپاره، د مصر په څېر په یوې داسي ټولني کي چي له مدني لحاظه ډېره مخکي تللې خو له فکري او اخلاقي لحاظه ډېره وروسته پاتې، ظلم، فساد او بې عدالتي خپل تور وزر پرې غوړولی، واکمنان ئې په فساد کي تر ستونې غرق، مظلومان له خپلو ټولو انساني حقوقو محروم، د واکمنانو د هوسونو قرباني، په نه گناه زندان ته درومي او د اربابانو د مزاج خلاف په یوه معمولي کار په دار ځړول کېږي، دا ستر مأموریت سپېڅلی، مهذب، مدبر او د ډېسپلین خاوند قیادت او زعامت ایجابوي، هغه کسان چي د اسلامي ټولني د جوړولو په لاره کي مبارزه کوي، هغه ټولنه چي پیغمبران علیهم السلام ئې پر جوړولو مأمور شوي، باید دغسي لوړ شخصیت ولري او د مبارزې په لوړو ژورو کي د دوی دا وړتیاوي راڅرگندي شي.

که چېري ظروف او شرایط په گناه کي د انسان د پرېوتو مشوق وي او هغه گناه ته وهڅوي، نو د ډېرو سترو شخصیتونو د لوېدو او سقوط احتمال هم شته، له هغو ظروفو او شرایطو نه چي انسان گناه ته رابولي یا ئې ورته را کاږي باید ځان وساتو.

که چېري یوسف علیه السلام د خپل رب برهان نه وی لیدلی، د هغي مېرمني په لوري به ښویېدلی وو، راشئ وگورو چي دا الهي برهان څه وو؟ د آیت له فحوی نه معلومېږي چي دا برهان د یوسف علیه السلام هغه احساس وو چي په دغو الفاظو سره ئې بیان کړ: الله تعالی مي رب او پالونکی دئ، دې غوره مقام ته ئې راورسولم، ظالمان نه ژغورل کېږي، همدغه احساس د دې باعث شو چي د ځوانۍ په هغه طوفاني دوره کي د شیطان او نفس له وسوسو خوندي پاتې شي.

قرآن فرمایي چي په دې کار سره یوازي دا نه چي دی له دغې گناه نه وژغورل شو بلکي په همدې سره بې حیایي او بدکاري له ده نه په شا وتمبول شوه!! د قرآن دا وینا په سطحي نظر سره انسان ته عجیبه برېښي، خو په لږ دقت سره پوهېدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي چي په دې الفاظو کي ډېر ژورو او ظریف مطالب پراته دي، څوك چي په لومړي ځل د خپل نفس ناروا غوښتني او د خپل هوس د هڅوني په وړاندي صبر وکړي، تسلیم نه شي او پښې ئې له ښویېدو وژغورل شي، دغه کار په ده کي د ځان ساتني هغه ځواك او احساس کمال او قوت ته ورسوي چي په راتلونکې کي د داسي هڅونو په وړاندي ئې پښې ونه ښویېږي، چا چي په لومړۍ مقابلې کي د بدیو په وړاندي ماتې ونه خوړله، د بدیو د مقابلې ځواك ئې لازیات پیاوړی او مضبوط شي او چا چي په لومړۍ مقابلې کي ماتې وخوړه، بیا بیا به تر بریدونو لاندي راځي او ماتې به خوري، څوك چي د بدکاریو دروازه پرانېزي ترړل ئې ورته گران شي او څوك چي د لومړي ځل لپاره د هغې له پرانستلو ډډه وکړي د تل لپاره ترې خوندي پاتې شي، یوه گناه نورو گناهونو ته لار پرانېزي، یوې گناه ته په منفي ځواب ویلو سره د نورو مخه نیول کېږي، یوسف علیه السلام هغې لومړۍ بلني ته په منفي ځواب ویلو سره ټولو هغو کسانو ته ځواب ورکړی چي د ده د بې لاري کولو طمع ئې کوله، ټول په دې پوهېدلي چي دا هوښیار ښکار په لومې کي نه نښلي، چي د عزیز مصر مېرمن په دې ونه توانېده نور به څنگه هغه ښکار کړي شي او څنگه به د هغه د ښکار کولو جسارت او طمع کوي؟!! هو؛ په دې سره الله تعالی له یوې خوا دی د ځوانۍ په هغو شېبو کي چي احساسات ښه په ځوښ کي وي او هوس ډېر څپانده په گناه کي له پرېوتو وساتو او له بلي خوا ئې بد کارۍ ته بلونکي ځواکونه په فرسخونو له ده لرې کړل.

الله تعالی هغه د مصر د ټولني د زعامت لپاره غوره کړی وو، د مصر د هغه وخت پر ټولني د فحشا، اخلاقي فساد او جنسي آزادۍ تور وزر غوړېدلی وو، په خاصه توگه د ټولني په لوړ پوړیو او اشرافي کورنیو کي دا بیماري په پراخه پیمانه خوره وه، له دې پلوه ئې حالت داسي وو لکه د نن ورځي د لوېدیځي نړۍ د گنده ټولنو حالت، جنسي بې لاریتوب ته نه یوازي د گناه په سترگه نه کتل کېدل بلکي یو عادي کار گڼل کېدو، د یوسف علیه السلام دا کار د دې باعث شو چي د مصر ټولي هغه مېرمني چي په خپلو نخرو سره ئې د مصر هر واکمن په آسانۍ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښكار كاوو له ده ناهيلي شي او د ده د بې لارې كولو طمع ونه كړي، كه د عزيز مېرمن ونه توانېده چې يوسف عليه السلام د خپلې ځوانۍ په موسم كې دوكه كړي، هغه وخت چې احساسات ځپانده وي او په داسې حالت كې چې دی ئې مريي او خدمتگار وو، نو له هغه وروسته چې د عمر پوخوالي ته ورسېږي او د مصر واكمن شي، نو څنگه به هغوی وكولای شي چې دی ښكار كړي!! د قرآن دا الفاظ څومره دقيق دي: äš±óÿ€# ä㍁ 9$pz÷ã $Î¡Ç Zi (ترڅو په دې توگه بدكارې او بې حيائي ترې ايساره كړو!!)، داسې ئې نه دي ويلي چې هغه مو له بدكارۍ او بې حيايۍ راايسار كړ، نه بلكې بدكارې او فحشاء ترې ايساره شوه، يعني هغه كار ئې وكړ چې نور بدكارې او بې حيايي ورته نږدې نه شي.

د هغو ټولو آزمېښتونو له جملې نه چې يوسف عليه السلام ورسره مخامخ شوی، خورا لوی او خطرناك ئې همدغه آزمېښت وو، د ورونو مخالفت، كينه او حسادت، په څا كې لوېدل، مريیتوب ته لېږدېدا او بندي كېدا... دا ټول تر دې آزمېښت ډېر ډېر آسانه ول.

گورئ چې د قرآن د وينا په لفظ لفظ كې څومره ژورې لارښووني او ظريف ټكي مخې ته راځي، دوه څېرې ئې په ډېره دقيقه او اغېزمنه توگه انځور كړې: يو د خدای بنده او بل د نفس بنده، يو له گناه تښتي او بل په گناه پسې زغلي، يو د ځوانۍ په جذباتي موسم كې له گناه ځان ساتي او بل په داسې حال كې د گناه هڅه كوي چې ټولې جسمي او جنسي اړتياوې ئې رفع شوې، دواړه د دروازې په لوري منډې وهي خو يو ئې د پرانستلو او له گناه نه د ځان ژغورلو په نيت او بل ئې د دې لپاره چې خلاصه نه شي او ښكار ئې له منگولو ونه وځي، دواړو د دروازې په لوري وځغاستل، يو ئې له گناه نه د تېښتې لپاره او بل ئې د بې لارې نفس د اشباع لپاره، يو ئې له خدايه ويرې تېښتې ته اړ كړی او بل ئې د زړه له مراد نه د محرومېدو وېرې، عجيبه صحنه ده، دوه متضادې څېرې په يوه تگلورې كې، د يوه منزل په لور په منډو، مگر له بېلا بېلو موخو سره، څه عجيبه صحنه ننداري ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اېښودل شوې، هغه صحنه چې زړه په لړزا او درزا راولي، مشاعر هڅوي، په انسان کې وجد راپاروي. ډېر داسې کسان مومې چې دوی او هڅې ئې د دې صحنې له څېرو سره ورته دي، ټول په يوه تګلورې کې، د يوه هدف او مقصد په لور تلوار کې، کله نا کله له ورتو شعارونو او ادعاګانو سره، خو يو ئې د رحمن خداي لپاره او بل ئې د نفس او شيطان په حکم، يو ئې په پاك لمنتوب سره او بل ئې له لړلو او ملوثو لاسونو سره، يو ئې له الله تعالى نه د وېرې نه په ډك زړه سره او بل ئې له خيرن، خچن او ګنده ضمير سره.

دواړه د خپل محسن په وړاندې ودرېږي، د يوه د ژوند ملګرى او د بل آقا، يوه ته دې محسن هر څه ورکړي او د خپل ژوند شريکه ئې ګرځولې، خو له بل سره ئې يوازې دومره کړي چې په نوکرۍ ئې نيولى، يو خپل محسن ته صادق او وفادار او بل ورته خائن او بې وفا، مجرم تر بې ګناه مخکې د ځان د برائت ادعا کوي او بې ګناه تورنوي او د هغه لپاره د سزا غوښتنه کوي!! پاك لمنى بېګناه له دې ډډه کوي چې بل تورن کړي، له ځانه دفاع ته اړ کېږي.

لکه څنګه چې مو د يوسف او د هغه د ورونو په قصې کې ولوستل چې تېرى د يوسف عليه السلام د ورونو لخوا شوى، هغه ئې څا ته وغورځاوو او بيا ئې د ده کميس د دې لپاره په "کاذبه وينه" سور کړ چې پلار پرې وغولوي، دلته هم وينئ چې تېرى د بدکار او مجرم له پلوه دئ او د صالح مظلوم کميس په کې څيري شوى، هغه تورن شوى او هغه په زندان او دردناك عذاب ګواښل شوى!! که تاريخ ته يو ځغلند نظر واچوو نو وبه ګورو د دغو دوو انساني لوريو ترمينځ د تاريخ د ټولو ټکرونو ماهيت همدغسې دئ.

کله چې دوى دواړه د مصر عزيز د وره خوله کې ويني، نو مجرمه ښځه ئې په جګ غږ وايي: يوسف ستا پر عزت او ناموس د تېري او لاس اچولو نيت درلود، د داسې تېري کوونکي سزا له دې پرته بل څه کېدى شي چې يا بندي شي او يا سخت تعذيب شي!! په دې صحنه کې هم ګورئ چې د شر او فساد سمبول يرغلګر دئ، تبليغات او افتراءات د هغه له لوري دي او د پاك لمنتوب او تقوا لوری تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهاجم لاندې او دفاع ته اړ شوی!! تل همداسې وي، د چا لمن چې په ګناهونو لړلې وي هغه څوك په ګناه تورنوي چې له ګناه نه د تېښتې پر وخت ئې لمن څيرې شوې. اکثراً داسې کېږي چې سپېڅلي خلك د خپل سپېڅلتوب نه د دفاع لپاره د تبليغ ډېر لږ احساس کوي او دا ضرورت لږ احساسوي چې د خپل پاك لمنتوب لپاره دلايل وړاندې کړي، دا مجرمان او ګناه ګاران دي چې د خپل جرم د پټولو او سپېڅلتيا د اثبات لپاره تبليغاتو ته ضرورت لري، دوی د ځان د تبرئې لپاره نور خلك تورنوي.

الله تعالی په خپله له مخلصو بندګانو دفاع کوي، هغه تل له متقيانو او پرهېزګارانو سره دئ، بې وزې ئې نه پرېږدي، آزمېښتونه پرې راولي، په لوړو ژورو سره ئې آزمويي، دا ځکه چې ابتلاء او آزمېښت د الله تعالی سنت دئ او دا ځکه چې د آزمېښتونو په ترڅ کې د متقيانو روزنه کوي، په دې سره د دوی شخصيت ته مزيده ځلا ورکوي، خو هيڅکله ئې د دښمنانو په وړاندې بې وزې او بې اسرې نه پرېږدي، چا چې د آزمېښتونو په دوران کې تر پايه پورې صبر وکړ، الهي مرسته به ئې خامخا خوا ته را رسي، د باطل د پلويانو او ملګرو له منځه به داسې څوك راولاړوي چې له حق پالونکو دفاع وکړي، د مخالف لورې تورونه رد کړي او د دوی پر پاکۍ او پاك لمنۍ شهادت ورکړي!! د يوسف عليه السلام لمن داسې څيرې شوې چې د يوسف عليه السلام پر پاکي او د عزيز د ښځې په بدلمنتوب شاهدي ورکوي، هماغسې چې په وينو لړلی کميس ئې يعقوب وپوهاوو چې لېوه نه دئ داړلی، بلکې ورونړو ئې کوم بل کار پرې کړی.

د عزيز مصر غبرګون ډېر سوړ، له دې هم ډډه کوي چې خپلې مېرمنې ته کومه سخته خبره وکړي، دا خو پرېږده چې طلاقه ئې کړي، سزا ورکړي، يا دا له يوسفه لرې کړي او يا يوسف ترې لرې کړي، له خپله کوره ئې وباسي او بل ځای ته ئې ولېږي، تر څو د دې فاجعې له بيا تکراره مخنيوی وکړي، فقط دومره ورته وايي: د ښځو مکرونه همداسې وي!! په مکرونو کې ډېر مهارت لري!! د عام خطاب په ډول، داسې چې نورې ښځې ئې هم په کې شاملې کړې دي: د ښځو مکرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې وي!!! د دې دا کار خطا او غلطۍ ګڼي خو په دې معنا چې ولې ئې خپل حیثیت او مقام ته پام نه دئ کړی، دا خو ستا نوکر دئ نه سیال!! یعني دا کار په خپل ذات کې د اعتراض وړ نه ګڼي یوازې په هغه صورت کې ئې د اعتراض وړ شمېري چې له خپل سیال سره نه وي!! یوسف ته ئې وویل: له دې خبرې نه تېر شه، څه چې درسره شوي هغه هېر کړه او سترګې پرې پټې کړه!! او خپلې ښځې ته ئې وویل: د خپلې ګناه لپاره بخښنه وغواړه، اشتباه دې کړې ده!! خو د ده په الفاظو کې دا وضاحت نه شته چې له چا بخښنه وغواړې، له الله تعالی نه که له خپل مېړه نه؟! د ده الفاظ دا وو: انك کنت من الخاطئین: یقیناً چې ته له خطا شوو څخه یې!! آیا له دې خبرې نه د ده مقصد دا دئ چې ګناه دې کړې، دا عمل خو ذاتاً یوه ګناه ده او یا دا چې دا ګناه نه بلکې یوه اشتباه ګڼي او معنا ئې دا ده چې ولې ئې په یو مریي او غلام باندې زړه بایللی او له هغه ئې د زړه مراد غوښتی؟! د آیت الفاظ ډېر صریح دي، ده د ذنب، جرم او اثم پر ځای د "خطا" لفظ کارولی چې مطلب ئې دا دئ: د یوې شریفې کورنۍ عزتمنه مېرمن چې په خپل مریي زړه بایلي لویه اشتباه کوي!!

د مصر د عزیز له خبرو نه داسې معلومېږي چې د ده قصد دا دئ چې مېرمن ئې باید په خپله له ده نه بخښنه وغواړي، باید له خپل دغه مېړه نه بخښنه وغواړي چې دا ټول آرام او له عیش او عشرته ډك ژوند ئې ورته مهیا کړی، دومره پراخ او زیات نعمتونه ئې تر پښو لاندې ورته غوړولي، خو له دې سره سره دا بل چا ته زړه ورکوي او یوه مریي ته پر ده ترجیح ورکوي!!

ګورئ چې یوسف علیه السلام د دغو ټولو نعمتونو پر یوې وړې برخې لاس موندلی، له دې ټولو نعمتونو څخه ډېر لږ څه د ده هم په برخه شوي، خو دئ ئې په مقابل کې د الله تعالی پاس ساتي او ګناه کول د نعمت کفران ګڼي او ترې ځان ساتي، مګر د مصر د عزیز ښځه څومره ناشکره ده چې د دغو ټولو نعمتونو په وړاندې د خپل مېړه پاس نه ساتي؟! د نعمتونو وفرت او ډېروالی غالباً د هغه کفران ته لاره وباسي او انسان د منعم په وړاندې ناشکرۍ ته هڅوي او په انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د عصیان او طغیان سبب گرځي.

بایبل دلته د دې قصې له یوې ډېرې مهمې او حساسې برخې هسې تېرېږي، خو قرآن ئې په تفصیل سره بیانوي او فرمایي: د ښار ځینو ښځو په خپلو غونډو او مجلسونو کې دا تبصرې پیل کړې چې د عزیز مصر مېرمنې په خپل نوکر زړه بایللی، دا خو ئې ځرگنده غلطي کړې ده!! (د دې له شأن سره خو دا نه ښایي چې له خپل غلام سره مینه وکړي، دا چېرې او غلام ئې چېرې!!)، قرآن فرمایي چې دا هسې د دوی مکر وو ، ټولې په همدې مرض اخته وې، هسې ئې خپلو خاوندانو ته داسې ښوده چې دوی د عزیز مصر د مېرمنې په څېر نه دي، په دوی دې دا بد گمان نه کوي!! کله چې د عزیز مصر مېرمن د دوی له دې مکره خبره شوه نو د مېلمستیا بند وبست ئې ورته وکړ، د یوې صفې په سر ئې ورته ځای برابر کړ، د هرې یوې مخې ته ئې د مېوې لوښی او چاړه کېښوده، کله چې دوی په خوراك لگیا وې یوسف ته ئې د دوی خوا ته د ځه ورورړلو امر وکړ، کله چې د مصر د واکمنو مېرمنو ولید ، حسن ته ئې هك پك او مجذوبې شوې، بې اختیاره ئې خپل لاسونه غوڅ کړل، د عزیز مېرمنې پرې غږ کړ: دا هماغه کس دئ چې تاسو پرې ملامتولم، هو! ما ترې د زړه مراد وغوښتو مگر هغه ډډه وکړه او که غوښتنه مې ونه مني او اوامرو ته مې غاړه کښېنږدي ځای به ئې زندان وي، خوار او ذلیل به شي، یوسف (چې د دوی خبرې ئې اورېدلې او متوجه شوی چې اوس نو وضعیت لا ډېر خطرناك شو ، دلته راغونډې شوې مېرمنې ټولې د دې په څېر دي اوس به هغوې هم د ده د بې لارې کولو هڅه کوي، نو الله تعالی ته ئې د دعا لاسونه اوچت کړل او وئې ویل: زما ربه! زندان تر هغه څه راته غوره دئ چې دوی مې وربولي! که ته مې د دوی له مکره ونه ساتې، دوی ته به مایل شم او د نورو جاهلانو په څېر به شم!! الله تعالی د ده دعا قبوله کړه، له دې گندې محیطه ئې د ده د لرې کولو پرېکړه وکړه، عزیز مصر سره له هغه چې حقایق ورته ځرگند شوي وو دا فیصله وکړه چې تر یوې مودې ئې زندان ته ولېږي.

د قرآن الفاظ دا دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ôå% ¾ïhÅÿR `ã $g9Gù ŠÍr•ê ƒƒÍè$ßN&•Þ$þÝƒŸ‰J$ß$ ’Î ×qóÎ A$%r

öM=™ö £Ùìè JÎ ôMèÜ™ $Hù ÇÌÈ ®üÎB @»=Ê ’Î $g1Ž\9 $RÎ $%nå $gÿó©

óãz $ïM9$%r $ZŠÅÅ £ãB ç%ïh°r @ä öM?#är $\3Gã £Ç ôN%Gã&r £ÍõÎ

#Ž ³ 0 # ‹»d $B ¨ · »m `ür £åŸ‰ƒ= `èÖ%r ¼çRŽ9ø ÿçZƒ‘ $Hù £ÍõÃ

ôå)9r ïnŠü ÓÍZçõã “Ÿ$£ã°‹ù öM9$% ÇÌÈ Òƒì. Ô=B žwÎ ‹»d ÞÎ

£Z f óŠå ¼çõã#ä $B @èÿƒ N©ûÈr NÁèFõ™$ü ¾ïhÅÿR `ã ¼çŠr°‘

ÓÍRqãôƒ $BÏ ¥‹Î ⊂m& ßõ Å9$É ‘ A$% ÇÌÈ ûïìÉÁ 9$`Ï $Zqã‹9r

ÇÌÈ ûüÎg»gø$`Ï `ä&r £ÍõÎ Ü ô & £è%ø ÓÍã $Î Ç ? žwÎr ïøÎ

ÇÌÈ ÐŠîè$B‹Ü¡ 9$qè ¼çRÎ £è%ø çZã $ŽÇù ¼çŠ‘ ¼ç9 > $ f F õ™$ü

ÇÌÈ ®üïm 4ß©m ¼çZãƒ óŠ9 ïM»ƒF$(ã&‘ $BŸ‰è/ .`Ï MÇ; #%/ Óê

او د ښار ځینو ښځو وویل: د عزیز مېرمني له خپل مریي نفسي غوښتنه کړې، یقیناً چي میني لېواله کړې، موږ ئې په ښکاره غلطۍ کي ګڼو، نو کله چي ئې د دوی مکرجني خبري واورېدې پیغام ئې ورولېږو او د تکیې ځای ئې ورته برابر کړ او د دوی هري یوې ته ئې چاړه (په لاس کي) ورکړه او (یوسف ته ئې) وویل: د دوی مخي ته ورووځه، نو کله چي ئې هغه ولید (تر خپل ګمان ئې، لوړ وموند او خپل لاسونه ئې غوڅ کړل او وئې ویل: پاکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله لره ده، دا خو انسان نه بلکي له يوې قدرمني او درنې فرشتې پرته بل څه نه دئ، (د عزيز مصر مېرمني وويل: دا همغه څوك دئ چي تاسو پرې ملامتولم، هو؛ ما ترې د زړه مراد وغوښتو او ده ځان لرې وساتو، كه هغه څه ونه كړي چي زه ئې پرې گمارم، نو هرو مرو به زنداني شي او حتماً به خوار او سپك شي، (يوسف) وويل: زما ربه! تر هغه څه چي دوی مي وربولي زندان راته غوره دئ او كه ته د دوی مكرونه رانه وانه ړوې دوی ته به مايل او د جاهلانو له ډلي به شم، نو رب ئې دعا قبوله كړه او د دوی مكر ئې ترې وگرځاوو، بې شكه چي هغه پوه اورېدونكی دئ، بيا د څرگندو نښو له ليدو وروسته (دا ورته غوره) وبرېښېده چي څه موده ئې بندي كړي.

دلته څو خبري د ځانگړې توجه وړ دي:

د ښار د ښځو يوې ډلي، نه ټولو ښځو، فقط د درباريانو او رئيسانو ښځو، هغه چي په خپل چاپېريال كي د نورو اشرافي مېرمنو له ټولو اسرارو خبرېږي، وويل: د عزيز ښځي لويه غلطي كړې ده!! خپل غلام ته ئې زړه وركړی او له هغه نه ئې د زړه مراد غوښتی، د هغې په شان شريفه او لوړ نسبه ښځه وگوره او مريي ته زړه بايلل وگوره! هيڅوك داسي نه كوي لكه چي هغې كړي دي!! قرآن كريم د دوی دا خبري هسي مكر او حيله گڼي او دا په گوته كوي چي دوی ټولي په دې ناروغۍ اخته وې، ټولي د عزيز مصر د مېرمني په څېر وې، دا خبري ئې د خپل پاك لمنتوب د اثبات لپاره كړې او په دې سره ئې خپلو مېړونو ته ښودله چي دوی دا كار اشتباه گڼي او هيڅ كله به ئې مرتكبې نه شي!!

قرآن فرمايي: كله چي دې د دوی مكرجنې خبري واورېدې نو په هغوی پسې ئې استازی ولېږو او د دوی لپاره ئې مجلس جوړ كړ، بالښتونه ئې ورته كېښودل او (د غذا او مېوو پر دستر خوان باندي ئې) هري يوې ته چاړه كېښوده او (يوسف عليه السلام ته ئې) وويل: د دوی مخي ته ورووځه! كله چي د هغوی نظر پرې ولگيدو، نو هغه ئې (له خپل گومان او تصور نه) ډېر لوړ وموندو (د ټولو سترگې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې ښځې پاتې شوې او د مېوو پرځاي ئې) خپلې ګوتې پرې کړې او وئې ویل: خداي ته پناه! دا خو بشر نه دئ، دا خو له یوې قدرمنې فرشتې پرته بل څه نه دئ!! د عزیز مصر مېرمن (له کوم شرم او حیا پرته د خپل راز او د عیاشۍ د مجلسونو سیالو او هم مسلکو ملګرو ته) وایي: زه مو په دې ملامتولم چې خپل مریي ته مې زړه ورکړی، دا دئ هغه غلام! هو ما ترې د زړه مراد وغوښتو خو هغه ډډه وکړه، لوړه کوم چې یا به مې مراد پوره کوي او یا به زندان ته درومي، له ذلت او سپکاوي سره به مخامخېږي او له دې ټولو نعمتونو به محرومېږي!!

ګورئ چې قرآن د مصر د اشرافي کورنیو اخلاقي وضعیت څنګه انځور کړی: د عزیز مصر د مېرمنې د عیاشۍ په محفل کې مېلمانه، آزاد خیالې، د مصر د اشرافو په کورنیو پورې مربوطې بدلمنې ښځې چې کله یوسف علیه السلام ویني، خپل حواس بایلي، خپل کنټرول له لاسه ورکوي، ټول د هغه د جمال په ننداره کې ډوبېږي او له ډېرې وارخطایۍ د مېوو پر ځای خپلې ګوتې پرې کوي، بې له دې چې د شرم او حیا احساس وکړي د ده د حسن ستاینه کوي، د عزیز مېرمنې ته برائت ورکوي او دې ته دا مجال برابرېږي چې په پوره جسارت سره پر خپل کار اعتراف وکړي!!

قرآن په دغو څو لنډو جملو سره د مصر د درباریانو او زعیمانو د کورنیو د بداخلاقیو وضعیت او د هغوي د شخصي ژوندانه ټول اړخونه، پټې او ښکاره زاویې او ګوښې په ډېر دقت سره انځوروي او دا ښیي چې په غیر اسلامي ټولنو کې او د هغو خلکو په منځ کې چې پر خدای او آخرت ایمان نه لري، زعما او مشران ئې له اخلاقي لحاظه تر دې حده په فساد کې غرق وي، دومره سپك او ذلیل وي چې آزاد جنسي روابط په هغوی کې عادي کار ګڼل کېږي او هیڅوك هم پرې اعتراض نه کوي.

دې ټکي ته مو باید پام وي چې له دې قصې څخه او له هغو تبصرو او تحلیلونو څخه چې د مصر د مشرانو اخلاقي وضعیت په کې څېړل شوی، د قریشو د سردارانو انتباه به څه وه؟ له دې به ئې څه پیغام اخیستو؟ آیا د دې قصې حرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرف به ئې ځان ته متوجه نه ګاڼو او هغه به ئې په ټولني کې پر خپل اعتبار، رسوخ او عزت یو خطرناك برید او تېری نه بالو؟آیا د مکې عامو خلکو به د دې قصې په هېنداري کې د خپلو سردارانو او د دوی د کورنیو څېره نه لیدله؟او هر آیت به ئې د دوی پر بدي وضعي نه تطبیقاوو؟

په دې آیتونو کې د یوسف علیه السلام هغه وضعیت چې ورسره مخامخ وو په ډېر زړه راښکونکې، جالب او ښوونکې بڼه کې انځور شوی، هغه چې تازه رسېدلی ۱۸_۱۹ کلن ځوان دئ، د صحرا په ویړه غېږه او د هغې په صافه او شفافه هوا کې دنیا ته راغلی او د ځوانۍ پړاو ته رسېدلی، الله تعالی ورته ښکلی صورت ورکړی، د ورونو جفا ئې لیدلې، په څا کې د لوېدلو بده ورځ ئې ګاللې، د غلامۍ شپې او ورځې ئې لیدلې او اوس د نړۍ په خورا متمدنه سیمه کې (د مصر په پلازمېنه کې) د مصر د عزیز په کور کې ژوند کوي، په هغه کې د بدوي او مدني ژوند آثار او نښې له ورایه ښکارېدې، د هغه راښکونکې څېره د جلال او جمال، ښایست او تقوی، وقار او مهربانۍ، متانت او ساده توب ښکلی امتزاج وو، هر لیدونکی به ئې ځان ته راښکو او د ځان مجذوب به ئې ګرځاوو، د یوسف علیه السلام ذاتي ښېګړې ورته حادثې او پېښې رامنځته کړې، لومړی ئې د ورونو له کینې سره مخامخ کړ او دی اوس د عزیز په کور کې له هغه لوې آزمېښت سره مخامخ شو، د عزیز ښځه ورپسې شوه، هره شېبه ئې د ګناه په ناولې ډنډ کې د لوېد وېره وه، په هرګام کې ئې مخې ته دام، له هغه محفل نه وروسته خو د مصر د سردارانو ټولې مېرمنې پرې مینې او د هغه د اغوا لپاره ئې پایڅې رابډوهلې وې، د هغه ستونزه ئې لازیاته کړې وه، هرې خوا ته چې ګوري، ګناه ورته خپله غولوونکې غېږه پرانستې ده او په هر ګام کې د شر داعي او بلونکی ورته په کمین کې دئ، په ناز او نخرو ئې ځان ته رابلي، که نور خلك په ګناه پسې منډې وهي، دلته ګناه په ده پسې ځغلي او هره شېبه د دې انتظار کوي چې هغه غافل ومومي او ګوزار پرې وکړي، غافل ئې کړي، اراده ئې کمزورې ووینې، ګناه ته تمایل په کې راژوندی کړي او ډېر ژر ئې ښکار کاندي، ځومره خطرناکه صحنه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او څومره اروا سوځوونکې آزموينه؟ هغه په دې سخته مبارزه کې ثابت قدمه او کوټلې دئ، له هر پړاو نه په برې سره سر لوړی او فاتح تېرېږي، د عزيز د ښځې ګواښونه ئې اورېدلي او ليدلي، چې يوسف بايد له دغو دوو نه يو غوره کړي، يا په ګناه کې سقوط او د دې غوښتنو ته تسليمېدا ، يا زندان ته تګ او د خواريو او ذلتونو منل، خو هغه د دغو دوو بديلونو څخه د يوه په انتخاب کې ځنډ ونه کړ، بې له ځنډه ئې زندان غوره کړ، په پوره اشتياق سره هغه بديل انتخابوي چې پرې وېراوو ئې، په پوره سوز او د زړه له تله خپل رب ته دعا کوي او وايي: زما پالونکې خدايه! زندان له هغه څه ډېر راته محبوب دئ چې دوی مې وربلي!!

دا برخه له يوې خوا موږ ته دا راښيي چې له دې محفل نه وروسته د عزيز مصر مېرمن د يوسف عليه السلام په ښکارولو کې يوازې نه وه، د مصر د سردارانو ډېرې مېرمنې ورسره شريکې شوې وې او له بله پلوه يوسف عليه السلام دغه صحنه دومره خطرناکه ګڼلې چې د الله تعالی له لطف او مرحمته پرته ئې په بل څه خلاصون ترې ګران ليدلی، د همدې لپاره ئې خپل رب ته په دې الفاظو دعا کړې: که د دوی مکر را نه دفع نه کړې، نو د دوی په دام کې به ولوېږم.

د قرآن دا وينا هم خاصه توجه غواړي چې فرمايي: يوسف عليه السلام جنسي بې لاريتوب او شذوذ د جاهليت له مظاهرو څخه ګڼي، د قرآن له نظره په هرې ټولنې کې چې د دې ګنده او ناولې عمل مظاهر راڅرګند شي نو هغه ټولنه له تمدن نه وروسته پاتې او جهل وهلې ټولنه ده. علم او تمدن انسان د قانونمندۍ خوا ته کاږي او ټولې اړيکې د همدغې قانونمندۍ په سيورې کې تنظيموي او ټولنه له دې ژغورې چې قانون ترپښنو لاندې شي، له حدودو تېری وشي، نظم له منځه ولاړ شي، يو د بل په حق او حد تېری وکړي، د انسان په ژوند کې تر ټولو مهمه او اساسي قضيه د ده جنسي اړيکې دي چې د ده او د ده د نسل ژوند او دوام ورپورې تړلی دئ. د انسان د ژوند د دغه اساسي اړخ روغوالی، د قانون په چوکاټ کې د هغه تنظيمول او په دې برخه کې د پولو او حدودو د تر پښنو لاندې کېدو مخنيوی د علم او تمدن له لومړنيو غوښتنو څخه ده. جهل او د انسان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

فطرت او د هغه د جسم د سلامتیا او روغتیا له غوښتنو او د هغه د روح او بدن له صحي اړتیاوو نه بې خبري د دې سبب کېږي چې د انسان د ژوند دغه اړخ ته لازمه اعتنا ونه شي، ضوابط ئې تر پښو لاندې شي او له حدودو ئې تېرى وشي، مګر دا نه ګورئ چې د لوېدیځې نړۍ بې مهاره ټولنه له دې جهته څومره رنځ وړي او له څومره خطرناکو ناروغیو سره مخامخ ده؟ د ایډز وژونکې ناروغي د دې ټولنې له مظاهرو څخه یوه ده، د لوېدیځې نړۍ زرګونه سوانده پوهان په چیغو چیغو د خطر اعلان کوي چې یا آزادې جنسې اړیکې کنټرول کړئ او یا د هغه د بدو او تباه کوونکو عواقبو انتظار وکړئ.

الله تعالی د یوسف علیه السلام دعا قبوله کړه، ده زندان تر دې لړلي چاپېریال غوره وګاڼه، زندان ورته خوندي پناځی ښکاره شو، د مصر د واکمنانو له مکرجنو او نخره ګرو ښځو نه ئې الله تعالی ته پناه یووړه، د دعاګانو اورېدونکي علیم خداي د ده دعا اجابت کړه، له هغه چټل او لړلي چاپیریال او په ګناه کې له سقوط او لوېدو ئې وژغورو، الله تعالی د خپل مخلص بنده دعاګانې اوري او قبلوي ئې، هغه د خپل بنده له هر حالته خبر دئ، په دې پوهېږي چې د څه ډول معاملې وړ او مستحق دئ؟

قرآن فرمایي چې درباریانو ته دا غوره وبرېښېده چې یوسف علیه السلام د څه مودې لپاره زندان ته ولېږي، په داسې حال کې چې حقایق ورته څرګند شوي او د یوسف علیه السلام په پاك لمنۍ پوه شوي ول. په دې اړه د قرآن له الفاظو معلومېږي چې یوازې د مصر عزیز نه؛ بلکې د مصر نورو درباریانو هم مصلحت په دې کې لیدلی چې د یوې مودې لپاره یوسف علیه السلام زندان کې وساتي، دوی دغه تصمیم د ځینو ښنو ښځانو له لیدو وروسته ونیولو!! خو دا ښځې ښځانې کومې وې، هغه چې د یوسف علیه السلام په پاك لمنۍ ئې دلالت کاوو او که هغه اطلاعات چې د هغې مېلمستیا له وضعیته دوی ته رسېدلي وو؟ د قرآن له دغو الفاظو (من بعد ما رأوا الایات) او (ثم بدا لهم) چې په دواړو کې د جمعي صیغې راغلې ښیي چې زندان ته د یوسف علیه السلام په لېږلو کې نور درباریان هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شريك ول او دا ځکه چې دوی ته دا اطلاع رسېدلې وه چې په هغې مېلمستیا کې د دوی مېرمنو هم په یوسف علیه السلام زړه بایللی او د همغه څه کولو هڅه ئې کړې چې څو ورځې مخکې ئې د عزیز مصر مېرمن پرې ملامتوله!! دا بهیر موږ ته د هغې جاهلې ټولنې یوه بله توره زاویه هم په ګوته کوي او هغه دا چې په دغو ټولنو کې فیصلې او پرېکړې د مصلحتونو له مخې کېږي، نه د عدالت له مخې، د غیراسلامي ټولنو په محاکمو کې د واکمنانو هوی او هوس واکمني او حکومت کوي نه (قانون او قضا)، حاکم او واکمن کولی شي یو بې ګناه انسان د خپلې خوښې تر مودې پورې په زندان کې وساتي، همغسې لکه د مصر واکمنانو او درباریانو چې د خپلو مېرمنو د اداره کولو او له فساده د راګرځولو پر ځای ئې یوسف علیه السلام د نامعلومې مودې لپاره زندان ته ولېږو!!

هغه شخصیت ته چې الهي تقدیر د مصر په ټولنه کې د یوه ژور بدلون راوستو لپاره غوره کړی او د دې ټولنې قیادت او زعامت به ده ته سپارل کېږي، ضروري ده چې د بدوي ژوندانه د وضعیت له مشاهدې او د مصر د حکامو د وضعې له ژورې مطالعې نه وروسته، د مصر د محاکمو د پرېکړو په څرنګوالي او ماهیت پوه شي او د زندان او زندانیانو له حال او احواله پوره خبر شي؛ او دا ځکه چې عوام د حاکمو نظامونو د پراخو تبلیغاتو له مخې داسې ګومان کوي چې (محاکم) آزاد او مستقل دي او قاضي د قانون او مقرراتو په حکم قضاوت کوي او د عدالت له تامین نه پرته هیڅ څیز ته ارزښت نه ورکوي، د دې غلط ذهنیت تصحیح نه یوازې د عامه خلکو او طبقاتو تر منځ ضروري ده؛ بلکې د خواصو او د ټولنیزو انقلابونو د زعامت او مشرتابه په کچه هم ضروري ده، د زندان وضع او د زندانیانو حالت، د دې ټولنو د محاکمو او قاضیانو ماهیت په ښه توګه څرګندوي، د انقلاب مشران باید زندان ته لاړ شي تر څو په جاهلې ټولنه کې د عدالت او قانون ماهیت په خپلو ټولو غړیو او روح سره احساس کړې او په دې پوه شي چې په دې مجال کې کومې تبدیلۍ او انقلاب ته ضرورت شته!!

قرآن په دې قصې سره موږ ته دا درس راکوي چې که چېرې د الله تعالی کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالح بنده د ده په لار کي زندان ته درومي، باید ډاډه او مطمئن وي او د پایلو په اړه دې هیڅ تشویش نه کوي، دا او هره پریکړه دې د الله تعالی له لوري وګڼي او په دې باور دې وي چي په دې کي ئې حتماً حکمتونه او مصلحتونه ایښي دي، که نن نه پرې پوهېږې، ژر به پرې پوه شي، مګر نه ګورئ چي زندان ته د یوسف علیه السلام تګ نه یوازي د ده له غوښتني سره سم وو؛ بلکي الله تعالیپه دې سره دی په ګناه کي له پرېوتو وژغورو، زندان ئې ورته یوه مدرسه کړه او د هغې په غیړه کي ئې له لا ډېرې فکري او اخلاقي ودې برخمن کړ او هلته ئې د مصر د ټولني یوه بله تیاره زاویه له نږدې وکتله... او په پای کي له همدې زندانه د مصر واکمنۍ ته ورسېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

{ÿ7ç ? ž •B& + žv] ßøÛ9$Å ?»ÜuS `Ï $kš ª ! $A“R& $B Nà2 ä/#är

ÇÍÈ šc qßJn=ôètƒ Ÿw Ä¨$Z9$# uŽYò2 &£`Å3»s9ur ãNÍh)s9$# ßûïe!$# y7Ï9ºŒ 4 çn$ƒ Î) wÎ)

او له ده سره (په يو وخت) دوه زلمي غلامان هم زندان ته ننوتل (بنديان شول)، (هر يوه ئې يو خوب بيا بيا ليدلی وو، يوسف ته راغلل)، يوه ئې وويل: زه په خوب كي ځان داسي گورم چي انگور زبېښم او بل (ورته) وويل: زه په خوب كي ځان داسي گورم چي پر خپل سر ډوډۍ وړم او مارغان ئې خوري، موږ د دې خوبونو په تعبير پوه كړه، ته راته د نېكانو له ډلي معلومېږې، هغه وويل: لا به هغه خواړه چي (معمولاً هره ورځ) دركول كېږي درته نه وي راغلی چي تعبير به ئې درته ووايم، دا د هغه علم يوه برخه ده چي زما پالونكي رب راښودلی، ما د هغه قوم دين پرېښود چي پر الله ايمان نه لري او پر آخرت كافران شوي. او د خپلو نيكونو ابراهيم، اسحاق او يعقوب د دين متابعت مي وكړ، موږ ته نه ښايي چي له الله سره كوم څه شريك كړو ، دا پر موږ او پر ټولو خلكو د خدای يو فضل او پېرزوينه ده؛ خو اكثر خلك شكر نه كوي، (يعني دا د الله تعالی لويه پېرزوينه ده چي موږ ته ئې فرمايلي: له الله پرته بل چا ته سر مه ټيټوئ او بل ته لاس لمن مه اوږدوئ)، د زندان ملگرو! آيا ډول، ډول اربابان غوره دي او كه يو غالب خدای چي (پر ټولو كايناتو) مسلط دئ؟ له ده پرته خو تاسو د داسي څه عبادت كوئ چي هسي څو نومونه دي، چي تاسو او ستاسو پلرونو نومولي، الله هيڅ دليل ورته نه دئ نازل كړی، حكم (صادرول) خو يوازي الله لره دئ، امر ئې كړی چي له ده پرته د هيچا عبادت مه كوئ، سم او سيده دين همدا دئ، خو زياتره خلك نه پوهېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایبل تر دې عنوان لاندې (یوسف د بندیانو خوبونه تعبیروي) لیکي: (فرعون د دربار د ساقیانو او نانوایانو په رئیسانو غصه شوی وو... دواړه ئې په هغه زندان کي واچول چي یوسف هم په کي وو... دوی زیاته موده هلته پاتې شول... فوطیفار یوسف د دوی د خدمت لپاره گمارلی وو...یوه شپه دواړو خوب ولید... سهار یوسف متوجه شو چي دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ویل: موږ خوب لیدلی خو څوك نه شته چي موږ ته ئې تعبیر کړي... یوسف ورته وویل: د خوبونو تعبیرول د خدای کار دئ!! ما ته وواییځ څنگه خوبونه مو لیدلي... د ساقیانو رئیس وویل: د انگورو داسي تاك مي ولید چي درې څانگي ئې وې...ناڅاپه څانگي وغوړېدې او زیات انگور په کي وټوکېدل... له ما سره د فرعون د شرابو جام وو، انگور مي په کي وزبېښل او فرعون ته مي ورکړل او هغه وڅښل، یوسف ورته وویل: ستا د خوب تعبیر دا دئ: درې څانگي یعني درې ورځې، تر دریو ورځو پوري به فرعون تا له زندانه آزاد کړي او بیا به د ده ساقي شې... هیله مي دا ده چي ما هېر نه کړې، فرعون ته زما قصه وکړه او ترې وغواړه چي ما له دې زندانه آزاد کړي... کله چي د نانوایانو رئیس دا تعبیر واورېدو او هغه ئې ښه وموند نو هغه هم خپل خوب داسي ورته تېر کړ: په خوب کي په خپل سر باندي له ډوډۍ ډك درې شکورونه گورم ... مرغان راغلل او هغه ئې وخوړې، یوسف ورته وویل: درې ټوکرۍ یعني درې ورځې، درې ورځي وروسته به فرعون ستا سر له تنه بېل کړي او بدن به دې په دار وځړوي، مرغان به راشي او ستا د بدن غوښې به وخوري... درې ورځي وروسته د فرعون د زېږېدو کلیزه وه... دا دواړه بندیان ئې خپل حضور ته وروغوښتل... د ساقیانو رئیس ئې په خپلې مخکنۍ دندې وگمارو او بل ئې په دار وځړاوو)

قرآن د بایبل د دغو خبرو اکثري برخي ردوي او په ځای ئې د قصې اصلي بهیر په داسي ښې کي بیانوي چي نه یوازي هر څه ئې طبیعي او د واقعیتونو مطابق دي بلکي ډېر ظریف نقاط او مفیدي لارښووني زموږ مخي ته ږدي، قرآن فرمایي چي د یوسف علیه السلام په څېر دوه نور بې گناه کسان هم له ده سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه وخت زنداني شول، دواړو یوسف علیه السلام ته د یوه درونډ او نېك انسان په سترګه کتل، د همدې لپاره ده ته راغلل او د خپلو خوبونو تعبیر ئې ترې وغوښت او یوسف علیه السلام چي له خپل زندانه د دعوت او مبارزې سنګر جوړ کړی، له هره فرصته په استفادې سره خلك د الله تعالی عبادت ته رابلي. له شرك او د ګڼ شمېر اربابانو له بندګۍ نه بغاوت ته بلنه ورکوي، مخکي له دې چي د خپل زنداني ملګرو خوبونه تعبیر کړي، مهلت ترې غواړي او ورته وايي چي د راتلونکي وخت د ورځني خوراك له راتلو مخکي به ستاسو د خوبونو تعبیر درته induction ووایم، له دې فرصته په استفادې سره هغوی توحید، معاد، رسالت، له شرك نه برائت او د الله تعالی عبادت ته رابلي، خو تر هر څه مخکي لازم بولي چي د هغوی اعتماد جلب کړي؛ ځان داسي معرفي کوي: ما د هغه قوم دین پرېښی چي پر خدای ایمان نه لري، له آخرته منکر دي، د دې په ځای مي د خپلو نیکونو ابراهیم، اسحاق او یعقوب علیهم السلام د دین متابعت ته ملا تړلې او ورته وايي: له ذلت او سپکاوي نه د خلاصون یوازینۍ لار دا ده چي له الله تعالی پرته بل چا ته سر ټیټ نه کړو، له شرك نه ډډه وکړو، یوازي په همدې سره د الله تعالی عنایت او فضل زموږ او د ټولو انسانانو په برخه کېدی شي، الله تعالی په خپل دې پرېکنده او قاطع حکم او امر سره چي له ده پرته هیچا ته د بندګۍ سر ټیټ نه کړو او هیچا ته د احتیاج او نیازمندۍ لاس اوږد نه کړو، پر موږ لویه پیرزوینه کړې ده، خپل خاص احسان او فضل ئې زموږ په برخه کړی او زموږ سر لوړي او عزت ئې غوښتی دئ. خو ډېر انسانان د دې الهي احسان او ستر نعمت پاس نه ساتي، د شرك په ګنده ډنډ کي لوېږي،او په همدې سره ئې ذلت او سپکاوی په برخه کېږي، یوسف علیه السلام د زندان ملګرو ته وايي:

څوك چي د ځمکي او آسمانونو د یوازني پالونکي رب له عباده ډډه وکړي، د ډول ډول اربابانو او دروغجنو خدایانو د بندګۍ په دام کي پرېوځي، د هغه چا په خبر شي چي د کومي رسۍ په وسیله پورته تللی خو د لارې په نیمایي کي نابېره رسۍ شلېدلې، له بره سره ئې اړیکي غوڅې شوې، راپرېوتی، یا د ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغانو منګولو کې ګیر شوی او یا توندو سیلیو پر سر اخیستی او په کومې ژورې کندې کې ئې غورځولی، آیا نه وینئ چې زموږ په دې شرك وهلې او له الله تعالی نه بې خبرې ټولنې څومره ډول ډول اربابان حکومت کوي؟!! آیا غوره نه ده چې د دوی د ظالمانه واکمنۍ نه د نجات او خلاصون لپاره یوه خدای ته پناه یوسو او یوازې د هغه عبادت وکړو؟ له الله تعالی پرته ټول معبودان او هر هغه څه چې تاسو ئې لمانځئ، مرسته ترې غواړئ او پناه وروړئ، تش په نامه معبودان دي، هسې خوشې نومونه دي، هیڅ حیثیت نه لري، هیڅ نه شي کولی، په حقیقت کې دا تاسو اوستاسو پلرونه دي چې دوی مو په خاصو نومونو او القابو نومولې، داسې ځانګړتیاوې، کرامات او خصوصیات مو ورته منسوب کړي چې په کې نه شته، هسې ګومان کوئ چې ستاسو دعاګانې اوري، ستاسې مرسته کولی شي، ستاسې حاجتونه پوره کوي او دعا ګانې مو قبلوي؛ په داسې حال کې چې نه د دې پراخې هستۍ په غېږکې داسې دلیل تر سترګو کېږي چې الله تعالی شریك لري او نه په کوم الهي کتاب کې ویل شوي چې له الله تعالی پرته د بل عبادت، هغه ته سر ټیټول او له هغه مرسته غوښتل جایز دي، هغه څوك چې دا ادعا او ګمان ئې کړی چې د دې عالم کوم څیز یا کوم څوك په الوهیت او ربوبیت کې د الله تعالی سیال او شریك دئ او الله تعالی هغه د هستي په اداره او د چارو په سمبالولو کې له ځان سره شریك کړی، ادعا ئې پوچه او ګمان ئې بې بنسټه دئ، داسې چې په ټوله هستۍ کې به د دې ادعا د اثبات لپاره کوم دلیل وړاندې نه کړی شي!! هغه دین په دېوال ووهئ او هیڅکله د الهي دین په سترګه مه ورته ګورئ چې شرك ته بلنه ورکوي.

الله تعالی ټولواك دئ، د عالم د ساتلو او پاللو واګې ئې په لاس کې دي، د هر کار پرېکړه د ده له لوري کېږي، حکم او فرمان صادرول ده لره مختص دئ، پر ټول عالم د ده جل جلاله حکم نافذ دئ، په دې واکمنۍ او حکومت کولو کې هیڅوك ورسره شریك نه دئ. الله تعالی د قانون جوړولو او پرېکړو کولو صلاحیت او اختیار هیچا ته نه دئ ورکړی، باید د ژوند په ټولو چارو کې له الله تعالی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له دین نه هدایت او لارښوونه تر لاسه کړو او د هغه له حکم او امر سره سم عمل وکړو.

ستاسي د ټولني مطلق العنانه حاکمان ظالمان دي، له خپل حد او حق نه ئې تېرې کړې او په خپلي دې ادعا سره د شرك مرتکب شوي چي د قانون جوړول د دوی حق دئ.

د الله تعالی دائمي او پرېکنده حکم دا دئ چي له ده پرته د بل څیز او بل چا عبادت مه کوئ، د بل چا له درشل او درباره وېره او طمع مه لرئ، له الله تعالی پرته هیچا ته د بندګۍ سر مه ټیټوئ او د فرمان او حکم اطاعت ئې مه کوئ، کوم مذهب او دین چي تا ته وایي: له غیر الله مرسته غوښتل جایز دي؛ نو پوه شه چي دا دروغجن دین او کوږ اوړ مذهب دئ، داسي دین او مذهب چي فقط جاهل وګړي ئې په دام کې ښکار کېږي!!

له دې اغېزمن دعوت نه وروسته یوسف علیه السلام د زندان ملګرو ته د دوی د خوبونو په اړه وایي:

Ü=Á ãû ãz F$$B&r #ô z ¼ç/‘ ’Áó Šù $Jä®n& $B& Çó Å9$$Ï<Å9Á»ƒ

A$%r ÇÍÈ È$‹ÏGó @ ÏŠÏ “ Ï%$ã®F $ÓÅè ¾ÏÅû `Ë ûçÖ9$$@à2 Ùù

ß»Üø±9$$ ç9 ¡ S'ù š• Ïƒ ‰Ýä ’Îà2 6$$JÓ÷B 8 $R ¼çR& £ß “Ï%Ö

ÇÊÈ ûüZÅ ì òÎ Çó Å9$’Î] Ï=ù ¾ÏÏƒ •ò2 Ë

د زندان ملګرو! ستاسو یو تن به (آزاد شي او بیا به) د خپل بادار د شرابو ساقي شي او بل به په دار وځړول شي او مرغان به ئې د سر غوښې شکوي، دا دئ هغه کار تر سره شو چي تاسو ئې پوښتنه کوله. بیا ئې د دوی دواړو هغه یوه ته چي ګومان ئې کاوو آزاد به شي، داسي وویل: خپل بادار (د مصر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا) ته زما یادونه وکړه، خو شیطان د ده وریادول ترې هېر کړل، نو تر څو کلونو په زندان کې پاتې شو.

دلته څو ظریف ټکي زموږ توجه جلبوي:

ګورئ چې یوسف علیه السلام ته ورونو په یوه سترګه کتل، د ده وړتیاوو د هغوی حسادت راپاراوو او د مصر د درباریانو عیاشو او بدکارو ښځو په بله سترګه ورته کتل، د ده حسن د دوی هوس او شهوت راپاراوو، خو د دوی دواړو په خلاف د دې دوو ستم ځپلو غلامانو تأثر د ده په باب بل شان دئ، د یوسف علیه السلام په خبرې، خبرو، حرکاتو او ناستې پاستې کې د یوه صالح، محسن او پرهېزګار انسان نښې او آثار د دوی توجه جلبوي او د خپلو خوبونو د تعبیر لپاره ورته رجوع کوي، هغه ته د محسن او نېکوکار خطاب کوي.

د بایبل دا خبره هم هیڅ وزن او وقعت نه لري چې وایي: یوه شپه دواړو خوب ولید... سهار یوسف متوجه شو چې دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ویل: موږ خوب لیدلی خو څوك نه شته چې موږ ته ئې تعبیر کړي!!! دا ځکه چې نه خو دوی داسې څه په خوب کې لیدلي وو چې پرې پرېشانه شوي وی او نه د خوب په تعبیر پوهېدل!! د بایبل د دې وینا په خلاف قرآن فرمایي چې دوی یوسف علیه السلام ته راغلي، صالح، نېك او پوه انسان ورته معلوم شوی، ګمان ئې کړی چې دی کولی شي زموږ خوبونه تعبیر کړي

لکه چې ګورئ قرآن نه دا خبره کوي چې دوی درې څانګې او درې شکورونه په خوب کې لیدلي او نه دا خبره چې یوسف علیه السلام دوی ته وویل چې درې ورځې وروسته به ستاسو خوبونه په دې توګه رښتیا کېږي، د بایبل دا وینا هیڅ وزن نه لري چې د دریو څانګو او دریو شکورونو تعبیر درې ورځې دئ. یوسف علیه السلام د یوه له خوبه پوهېدلی چې آزاد به شي او بېرته به په خپلې مخکنۍ دندې وګمارل شي، قرآن فرمایي چې د یوسف ګمان همدا وو، د ده له خوبه ئې انتباه همدا وه، د دوهم کس خوب دوه برخې درلودې: پر خپل سر د ډوډۍ وړل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده پر سر باندي د مرغانو خوراك، له لومړۍ برخي ئې دا انتباه اخیستې چي د هغې ډوډۍ د پخولو مسئولیت به د ده پر سر پرېوځي چي پاچا پرې غصه شوی وو او دی ئې د همدې لپاره زندان ته لېږلی وو او له دوهمي برخي ئې دا انګېرلې چي پر دار به وځړول شي او مارغان به ئې د سر پوستکی او ماغزه خوري.

د قرآن له وینا معلومېږي چي دا دواړه زلمیان هم د یوسف علیه السلام په څېر بې ګناه ول، د قرآن له الفاظو او د یوسف علیه السلام له تعبیر نه معلومېږي چي یو ئې د دربار ساقي او بل ئې نانوای وو، ویل شوي چي په دې خاطر زندان ته لېږل شوي ول چي د دربار په یوې میلمستیا کي یوه داسي شراب مېلمنو ته وړاندي کړي وو چي مچ په کي لوېدلی وو او بل ئې داسي ډوډۍ پخه کړې وه چي شګې په کي وې، د آیت له الفاظو او د هغو دواړو له خوبونو څخه دا جوتېږي چي نوموړې وینا صحیح او د بایبل خبره غلطه ده چي دوی د دربار د چارو مشران وو، قرآن دوی دواړه د زلمیانو په نامه یادوي او په دې سره موږ ته د مصر د هغه مهال وضعیت دقیقاً انځوروي، دا یوازي یوسف علیه السلام نه وو چي د حاکم نظام د عیاشو او ظالمو واکمنانو د هوسونو قرباني شوی وو؛ بلکي د ده په څېر ګڼ شمېر کسان هره ورځ د دې مفسد نظام د مفسدو واکدارانو د هوسونو قرباني کېدل، دا یوازي دی نه وو چي له کومي ګناه او جرم پرته زنداني شوی او د دې ټولني د ظالمو واکمنانو د غضب او قهر تر متروکې لاندي راغلی؛ بلکي د ده په څېر ډېر نور هم له کومي ګناه پرته د دوی په لاس تعذیب کېږي، رنګ رنګ عذابونه ګالي او هیڅ په هیڅ ځورول کېږي.

د قرآن له الفاظو معلومېږي چي یوسف علیه السلام د زندان دغو دوو ملګرو ته وویل: کوم خواړه چي هره ورځ په معین وخت درکول کېږي، د هغه وخت تر رارسېدو مخکي به ستاسي د خوب تعبیر درته ووایم، یعني دا چي له دوی ئې وخت غوښتی، تر څو د دوی د خوبونو په باب فکر وکړي او صحیح او دقیق تعبیر ئې ورته ووایي. د اټکل له مخي دغو ملګرو ئې سهار له ویښېدو نه وروسته ده ته خپل خوبونه تېر کړي او ده د غرمې تر ډوډۍ پوري مهلت غوښتی، د دې وینا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهمیت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي په راتلونکې کي د پاچا د خوب د تعبیر په اړه د یوسف علیه السلام فوري ځواب او له څه ځنډه پرته تعبیر ته ځیر شو، دلته ئې وخت غوښتی او هلته ئې له ځنډه پرته ځواب ویلی او د دې معنی دا ده چي د یوسف علیه السلام بصیرت او پوهه ورځ په ورځ زیاته شوې، زندان د ده لپاره که له یوې خوا د مبارزې او دعوت سنگر وو له بلې خوا یوه مدرسه وه، الله تعالی تر هغه مهاله په زندان کي پرېښود چي ښه روزنه ئې وشي او د هغه ستر او تاریخي مأموریت لپاره جوگه شي چي څه موده وروسته به ورسپارل کېږي، د مصر د هغه مهال د لوی ملك زعامت او قیادت ده ته سپارل کېدو، الله تعالی د همدې لپاره دی له کنعانه راروان کړی وو، د ستونزو، کړاوونو او آزموینو په لوړو ژورو کي ئې وروزو او ورو ورو ئې د هغه استعدادونو او وړتیاوو ته وده ورکړه او دا شرایط ئې ورته برابر کړل چي له زندانه قصر ته ورسېږي او له غلامۍ نه پاچاهۍ ته. متأسفانه زموږ ځیني مفسرین هم د اسرائیلي روایاتو تر اغېز لاندي تللي او د قرآن دا برخه ئې داسي تعبیر کړې چي گواکې یوسف علیه السلام په غیب پوهېدو او د زندان ملگرو ته ئې ویلي چي زه مو په دې خبرولی شم چي نن به کوم خواړه درته راځي او سبا کوم او ځینو داسي تعبیر کړی چي په خوب کي هر خواړه وگورئ زه ئې تعبیر درته ښیم!! دا دواړه تعبیرونه کمزوري دي او د قرآن له الفاظو سره اړخ نه لگوي، قرآن د یوسف علیه السلام قول په دې الفاظو رانقلوي: نبأتکما بتأویله (تاسې دواړه به د هغه په تعبیر خبر کړم)، دا الفاظ صریحاً ښیي چي مراد ئې د خوب تأویل او تعبیر دئ؛ د خوراك لپاره د تأویل کلمه نه استعمالېږي او صحیح نه ده چي ووایو: نبأتکما بتأویل الطعام!! سر بېره پر دې دلته زندانیانو له یوسف علیه السلام نه د خپلو خوبونو تعبیر غوښتی او دا صحیح نه ده چي د خوبونو د تعبیر پر ځای هغوی ته ووایي چي د هغه خوړو څرنگوالی به درته وښیم چي په راتلونکې کي درکول کېږي!!

د قرآن دا دقیق او له معانیو ډك الفاظ هم د غور او دقت غوښتنه کوي چي فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ng9¡ S'ù š• Îhf ‰Yè ’Îöä2 6$ $JgÌB 8 $R ¼çR& £ß “Ï%Ö A$%r

ÇÍËÈ ûüZÅ ì ÒÎ Çö Å9$’Î] Î-ù ¾ihf •ò2 Ë ß»Ü øæ9$

او د دوی دواړو له منځه ئې هغه چا ته چي گمان ئې وکړ خوشې کېږي وويل: د خپل بادار خوا ته دې ما یاد کړه، نو شیطان دا ترې هېره کړه چي خپل بادار ته ئې یادونه وکړي، نو ځکه څو کلونه په زندان کې پاتې شو.

دا آیت په ډېر صراحت سره ښیي چي:

یوسف علیه السلام نه د ځان په اړه له الهي قضا خبر وو او نه د خپلو دوو زنداني ملگرو له مقدراتو، بلکي د دوی له خوبونو ئې اټکل کړی، د یوه خوب ته په پام سره ئې گومان کړی، حدس ئې وهلی او اټکل ئې کړی چي له زندانه به آزاد شي، د "ظن" لفظ کارول همدا مطلب افاده کوي. او په دې سره قرآن د بایبل دا وینا یو ځل بیا رد کړې چي پیغمبران علیهم السلام په غیب پوهېږي، که تاسو بایبل ته لږ ځیر شئ په ځای ځای او نږدې د ټولو پیغمبرانو په اړه به وگورئ چي په غیب پوهېدا ورته منسوب شوې او قرآن همدومره په دې خبري تأکید کوي چي نه پیغمبران په غیب خبر دي او نه پر ځمکه او آسمان کې له الله تعالی پرته بل څوک په غیب پوهېږي.

یوسف علیه السلام خپل دغه ملگري ته چي د ده په گمان به له زندانه خوشې کېږي او بیا به د دربار ساقي شي، وویل: ما په یاد لره، هېر مې نه کړې، خپل بادار ته دې زما احوال واوروه؛ خو هغه چي د شیطان په لار تللی وو، د خپل زندان یار ئې هېر کړ، دربار ته نږدېوالی د دې سبب شو چي د سختو ورځو یاران هېر کړي، وئې نه غوښتل او یا ئې ونه شو کړی چي د یوسف احوال خپل بادار ته واوروي.

د قرآن له دغو الفاظو (فلبث في السجن بضع سنين: نو د څو کلونو لپاره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

زندان کې پاتې شو)، داسې معلومېږي چې يوسف عليه السلام د خوبونو د تعبير په دوران کې کوم داسې کار کړی چې له امله ئې څو کاله په زندان کې پاتې شو، دا کوم کار وو؟ کوم داسې الفاظ د ده له خولې وتلي چې له امله ئې د زندان موده د څو نورو کلونو لپاره اوږده شوې؟ که څه هم ځينې مفسرين وايي چې د قرآن په دې الفاظو کې چې وايي: (فانساه الشيطان ذکر ربه)، يوسف عليه السلام ته اشاره شوې، خو دا ډېره کمزورې خبره ده، ځکه له دې نه دوه آيته وروسته وضاحت شوی چې دغه هېروونکی يوسف عليه السلام نه؛ بلکې د هغه د زندان ملګری وو چې څه موده وروسته ئې خبره ورپه ياد شوه، دا هېرېدا د يوسف عليه السلام د ملګري کار وو نه د يوسف عليه السلام کار. د دوی تعبير د قرآن له الفاظو سره قطعاً اړخ نه لګوي، هغه يوسف چې د الله تعالی لپاره ئې زندان ته پر دربار ترجيح ورکړه اوس به په زندان کې څنګه خپل رب هېروي، انسان خو معمولاً په سختيو کې نسبت آسانيو ته لازيات خدای يادوي. د آيتونو ترکيب داسې دئ چې هېرېدا د .آزاد شوي ملګري کار دئ، ځکه له ده غوښتل شوي وو چې د خپل بادار خوا ته ما ياد کړه، نسيان او هېرېدا له دې سره جوخت راغلې او له همدې ساقي پرته بل چا ته نه شي منسوبېدی.

د قرآن الفاظ په دې هکله ډېر صريح دي چې په زندان کې د يوسف عليه السلام د پاتې کېدو دليل دا وو چې له خپل زنداني ملګري ئې دا مطالبه وکړه چې د ده احوال خپل بادار ته ووايي او په دې توګه له زندان نه د خلاصون په لټه کې شو، په داسې حال کې چې څه موده مخکې ئې ويلي وو؛ زندان ته پر هغه څه ترجيح ورکوم چې دوی مې وربلي! ولې ئې عجله وکړه، ولې بې حوصلې شو، ولې د يوه غلام په وسيله له ظالم حاکم نه استرحام کوي؟!! حکيم خدای د هغه دا کار غوره ونه بالو؛ نو ځکه څو کاله نور هم په زندان کې پاتې شو او دا ځکه چې هغه لا مزيد روزنې ته ضرورت درلود، د هغه د معنوي ودې او ارتقاء لپاره څه نوره موده په زندان کې پاتې کېدل ضروري وو. دا مطلب هغه وخت موږ ته لازيات جوت کېږي چې ګورو قرآن په همدې سورې کې او څو آيتونه وروسته، د يوسف عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام لوړ عزم او متین صبر او زغم داسې انځوروي: څو کاله وروسته، همدا زنداني ملګری، په داسې حال کې د ده خوا ته راځي چې د مصر د پاچا پیغام ورسره دئ، دی ئې دربار ته ورغوښتی، خو دی پاچا ته له ورتلو ډډه کوي، له زندان نه د خلاصون په باب عجله نه لري، په ډېره استغنا او متانت سره وايي: اول باید زما د زنداني کېدو وجه معلومه شي، له هغو دې پلټنه او تحقیق وشي چې زه ئې زندان ته لېږلی وم، کله چې زما برائت اعلان شو هله به دا بلنه ومنم!!

ګورئ چې قرآن په څومره حکیمانه توګه د هغه الهي نظام د مشرانو او واکمنانو ځانګړتیاوې زموږ مخې ته ږدي چې الله تعالی ئې د انسانانو لپاره غوره ګڼي، د دې ټولنې د زعامت یوه بېلګه د یوسف علیه السلام په څېره کې انځوروي او زموږ ننداري ته ئې ږدي او موږ ته ښیي چې په دې نظام کې د چارو واګې د هغو شخصیتونو په لاس کې وي چې په پټه او ښکاره له الله تعالی څخه وېرېږي، د خلکو د سر، مال، عزت او ناموس ساتونکي وي، حرام ته له نږدې کېدو او له الهي حدودو نه د تېرې څخه په کلکه ځان ساتي، د دې پر ځای چې په ځمکه کې تمکین او قدرت ته رسېدل په دوی کې طغیان او سرکښي راوپاروي، د دې اپوټه په دوی کې انکسار او تواضع زیاتوي، پر خدای ایمان او دا باور او اعتقاد چې هر څه ئې د الله تعالی پېرزوینه، احسان او عنایت دئ، نه د دوی د ذاتي کمال او هنر نتیجه، دغه احساس، باور او اعتقاد له ګناهونو نه هم او د اقتدار په وخت کې له غرور او تکبر نه هم د ځان ساتلو سبب ګرځي.

بایبل تر دې عنوان لاندې (د فرعون خوبونه)، لیکي: (له دې دوه کاله وروسته، یوه شپه فرعون خوب ولید چې د نیل خوا ته ولاړ دئ، ناڅاپه له روده اوه څورب غوېي راووتل... ورپسې اوه ډنګر غوېي راووتل... بیا دغو ډنګرو غویانو هغه مزې غویان له ستونې تېر کړل... فرعون راویښ شو... خو بیا ویده شو او دا ځل ئې ولیدل چې له یوې څانګې اوه ډك وږي راوټوکېدل... ورپسې ئې اوه نازك وږي ولیدل چې شرقي بادونو وچ کړي ول، وچو او نازکو وږیو ډك وږي وخوړل، ... فرعون له خوبه راویښ شو، سهار ئې فکر پرېشانه وو، د مصر ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

جادوګران او پوهان ئې راوبلل... خپل خوب ئې ورته تېر کړ خو څوك نه وو چي دا خوبونه ورته تعبير کړي... د ساقيانو رئيس راوړانديږ شو او وئې ويل: اوس را په ياد شول چي ... زموږ خوبونه يوه عبراني ځوان تعبير کړل او تعبيرونه ئې رښتيا وختل... فرعون فوراً څوك ولېږو چي يوسف حاضر کړي... يوسف سر او صورت برابر او جامې ئې بدلې کړې ... او د فوعون حضور ته ورغی... فرعون خپل خوب ورته تېر کړ... يوسف وويل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبيرولی خو خدای به ستا خوب درته تعبير کړي... فرعون خپل خوبونه ورته تېر کړل... او يوسف ورته وويل: ستا د دواړو خوبونو معنی يوه ده... اوه مزي غويي او اوه ډك وږي د پريمانۍ اوه کلونه په ګوته کوي... او اوه ډنګر غويي او اوه وچ وږي د وچ کالۍ د اوه کلونو نښه ده چي ورپسې به راځي، په دې توګه خدای ته له هغه څه خبر کړې چي په مصر کي به ئې ترسره کوي... اوه کاله به پرېماني وي او بيا سخته وچ کالي او قحطي، ... زه وړانديز کوم چي يو پوه او هوښيار کس د کر کښت په دنده وګمارې او هغه بايد د پرېمانۍ په کلونو کي د محصولاتو پنځمه برخه په شاهي انبارونو کي ذخيره کړي... فرعون او ټولو درباريانو د ده وړانديز خوښ کړ او فرعون وويل: تر يوسفه به غوره کس څوك وي چي د دې کار له عهدې ووځي.. په ده کي د خدای روح ده!! يوسف ته ئې وويل: همدا اوس تا په دغه دنده ګمارم، ته به د مصر دوهم لوړ پوړی کس وې او فرمان به دې په هر ځای کي چلېږي!! بيا فرعون د پاچايۍ ګوتې ورپه ګوته کړه، فاخره لباس ئې ورواغوست، د طلا زنځير ئې ورپه غاړه کړ، په دوهمې معتبرې سلطنتي ګاډۍ کي ئې سپور کړ... چي چېري به تلو دا اعلان به ئې ترمخ کېدو: په ګونډه شئ (د تعظيم لپاره)!!

لکه چي ګورئ د بايبل په وينا کي کافي غيرضروري تفصيل، بې ځايه تکرار، نامناسب او ګونګ الفاظ او نامعقولې څرګندونې شته، دغو څو ويناګانو ته ئې لږ ځير شئ: يوسف وويل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبيرولی خو خدای به ستا خوب درته تعبير کړي!!!... دا په داسي حال کي چي څو شېبې وروسته يوسف په خپله د ده خوب تعبيروي!! فرعون وويل: تر يوسفه به غوره کس څوك وي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کار له عهدې ووځي.. په ده کي د خدای روح ده!! د یوسف علیه السلام په اړه دا خبره کول چي ده ته ئې د سرو زرو زنځیر ورپه غاړه کړ!! دا د هغه چا خبره کېدی شي چي پیغمبران علیهم السلام نه پېژني او په دې نه پوهېږي چي دوی د داسي جاهلانه دودونو په خلاف د مبارزې لپاره لېږل شوي، ښایي د بایبل لیکونکي دلته د یوسف علیه السلام د هغو مخالفینو وینا کټ مټ رانقل کړې وي چي د مصر د دوهم لوړ پوړي شخصیت په توګه ئې د ده له ټاکلو سره مخالفت کاوو او دا ئې نه شوی زغملی چي د دوی په اصطلاح یو کنعاني غلام پر مصریانو حکومت وکړي، دا کار داسي ورته برېښېدو لکه څوك چي د غلام په غاړه کي د سرو زرو زنځیر واچوي، بایبل دغه استعاره په حقیقي معنی رااخیستې!! په ډېرو نورو ځایونو کي به هم وګورئ چي د بایبل لیکونکی همدا غلطي کوي. د بایبل د اظهاراتو په رکاکت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي د قرآن د وینا په رڼا کي ورته ځیر شو، قرآن د بایبل دا وینا تصحیح کوي او دا جریان په ډېرو محدودو جملو کي په ډېره معقوله توګه او ښکلو الفاظو کي بیانوي او فرمایي:

ì õ™ r Ô $ f ä ì õ™ £ßä 2 ų 5$JÅ ;N°•)/ ì õ™ 3“ ‘& þ) ä 7 îJ$ A$%r

Ó Ç ä b) ‘ »ƒ õ â ’ î ’ î q ü _ J$ $k Š 7ƒ ,M» ¡ î$ƒ • z ŕ 9Ď ä B »=ç ß

Ä »=ô n F $ è ƒ r ü î ß ü $ B r 5 »=ô & ß »ó ê & (þ $% Ç î È š c r ç è ? $ƒ õ »=ì

¾ î ƒ r ü î N à 6 ã é & þ B é % è / • . Š $ $ J ä B $ g U “ ï % $ A$%r Ç í È û ü î » è î

5$JÅ ;N°•)/ Ï õ™ ’ î $Z î ü ß ƒ ä Å 9$ $k š # ß q ã Ç í È è q è Å õ ù

ß Å ü & þ è ,M» ¡ î$ƒ • z ŕ 9Ď ä B »=ç ß Ï õ™ r Ô $ f ä ì õ™ £ßä 2 ų

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Jù $I&Š ûüŽÅ ìÕ™ bqã‘‹? A$% ÇÎÌÈ bqß=ê/ óß=è9 Ä $Z9$ ’‹Ï

Ÿ‰è/ .`Ë ’Îû ßê ÇÍÌÈ bqãèÛ $Ë WxŠÎ% žwÎ) ÿ¾Ï&#ç7.Š ’Îû çnrâ‹ù ßN‰ Ám

ßê ÇÍÍÈ bqãÅÁ ¬é $Ë WxŠÎ% žwÎ) £`çlm; ÷Læ.% $B `ù=à2ù Š#‰ ë© Óö™ 7Ï9ºŒ

ÇÍÏÈ brçŽÅÇè÷è ÏmŠÏù r â¨ $Z9$ ß^$óãƒ ÏmŠÏù P‰æ 7Ï9ºŒ Ÿ‰è/ .`Ë ’Îû

او پا چا وويل: زه په خوب کې اوه څوربې غواوې گورم چې اوه ډنگرې غواوې ئې وخورې او اوه شنه وږې او اوه نور وچ، درباريانو! ما د خپل خوب په تعبير خبر کړئ که د خوبونو په تعبير پوهېږئ. هغوی (په ځواب کې) وويل: دا هسې د خيالاتو گېډۍ ده (گډ وډ خوبونه دي) او موږ د دغو خيالي خوبونو په تعبير نه پوهېږو. او له هغو دوو نه يوه ژغورل شوي کس، چې له څه مودې وروسته خبره ورپه ياد شوې وه، وويل: زه به مو پرې خبر کړم، ما (زندان ته (د يوسف عليه السلام د ليدو لپاره) ولېږئ!، (هغه وويل): اې رښتونې يوسفه! د اوه څوربو غواوو چې اوه ډنگرې غواگانې ئې وخورې او اوه شنو وږيو او اوه وچو وږيو په تعبير مو خبر کړه، ښايي (د مجلس له پورته کېدو د مخه) ورستون شم، هيله ده چې پرې پوه شي. (يوسف عليه السلام) وويل: تر اووو کلونو به پر له پسې کر کښت کوئ، څه چې ترلاسه کوئ په خپلو وږيو کې ئې پرېږدئ مگر هغه لږه برخه ئې چې خورئ ئې، بيا به له دې وروسته اوه نور سخت (کلونه) راشي، چې هغه به ټول هغه څه درنه وخورې چې ورته ذخيره کړې مو وي، مگر هغه لږه برخه چې ساتئ ئې. بيا به له دې وروسته داسې کال راشي چې په هغه کې به پر خلکو بارانونه ووربږي او په هغه کي به (خلك د مېوو) عصاره وباسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغو مختصرو آيتونو كې لاندې مهم مطالب زموږ مخې ته راځي:

دا څلورم خوب (رؤيا) ده چې په دې سوره كې ئې يادونه كېږي او ښيي چې كافر او مسلمان، ظالم او مظلوم، ښه او بد انسانان، ټول خلك له خوبونو سره مخامخ كېږي، ځيني ئې جدي انګېرې او د تعبير هڅه ئې كوي، غواړي پوه شي چې خوب ئې څه پيغام ورته لري، ځيني ئې جدي نه نيسي، يا ئې د ورځنيو فعاليتونو تسلسل ګڼي، يا هسې ګډ وډ خيالات او يا ئې د هغو هيلو او آرزوګانو انعكاس چې نه دي ترسره شوې، په شا تمبول شوې هيلې ئې ګڼي چې په خوب كې ځان ښيي، د همدې لپاره د خوبونو له څنګه په بې پروايۍ تېرېږي او دا زحمت ځان ته نه وركوي چې تعبير ئې كړي او په هغه پيغام د پوهېدو هڅه وكړي چې خوبونه ئې له ځان سره لري. د انسان ((رؤيا)) ښيي چې انسان له محسوس او ملموس برخو نه علاوه هم ډېر څه لري، د فهم او درك دنيا ئې يوازې په محسوساتو كې نه راخلاصه كېږي، د ده د فهم او درك دنيا ډېر نور پراخ او پيچلي ابعاد او اړخونه هم لري، كه هغه په خپلو ظاهري حواسو سره مشهود او ملموس شيان او تر سترګو كېدونكې نړۍ درك كوي؛ په لا شعور كې د زمان او مكان له پولو اوړي، له غيبي نړۍ نه، د پردو او حجابونو له ماورا نه پيغامونه ترلاسه كوي، دا پيغامونه څه ډول ور رسېږي، سرچينه ئې چېري ده، څوك دئ؟ څه دئ؟ څنګه په خوب كې په هغه څه پوهېدی شي چې په ويښه نه شي پرې پوهېدی؟ دا پوښتنې ځواب غواړي، منصف څېړونكې نه شي كولای چې له څنګه ئې په بې پروايۍ تېر شي. كه موږ په خپل ژوند كې د تخمينونو او انګېرنو په مرسته وړاند وينې كوو او ډېر ځله مو وړاندوينې سمې خېژي، كه په خوب كې داسې څه ګورو چې څه موده وروسته تحقق مومي، د دې لپاره څه توجيه وړاندې كولی شو؟ مګر كولی شو د يوه كس داسې په لسهاوو خوبونه او په ټولې نړۍ كې د لكونو خلكو داسې خوبونه عادي او بې اهميته خبره وګڼو او د تصادف نوم وركړو؟ آيا لږ تر لږه د دې خبرې په كولو مجبور نه يو چې زموږ مغز د خوب په حالت كې همغسې وړاند وينې كولی شي چې په ويښه ئې كوي؟ آيا دا خبره ډېره بېهوده او خوشې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه ده چې څوك ووایې: زموږ مغز په ویښه کې سم او په غور او دقت سره کار کوي خو د خوب په حالت کې ئې هر تحلیل ناسم او له غور او دقته پرته او ګډ وډ خیالات وي؟!! ډېر نامعقول انسان به د داسې خبرې کولو جرأت کوي، ډېر ناپوه انسان به دا ګمان کوي چې د خوب په حالت کې دماغ خپل کار پرېږدي، نه په قضایاوو غور کولی شي او نه ئې د غور او تفکر نتایج او لاس ته راوړنې د اهمیت وړ دي!! حال دا چې په خوب کې د انسان یوازې د څو حواسو سویچونه بند او د انتظار (st andby) په حالت کې شي، نور دماغ د مخکې په څېر خپل کار ته دوام ورکوي، ښایي د ځینو برخو توقف مغز ته د ښه غور او فکر کولو لا ښه موقع او فرصت په لاس ورکړي. په هر صورت؛ خوب یو حقیقت دئ، ریښتیا ختل ئې داسې څه چې انکار ترې ګران دئ. د هغو خوبونو لپاره څه توجیه وړاندې کولی شو چې د راتلونکو پېښو خبر راکوي او خبر ئې هم ډېر دقیق؟ آیا پر عالم الغیب خدای باندې له ایمان نه پرته بل تفسیر او تعبیر ورته درلودی شو؟ د الله تعالی د اثبات لپاره له خورا کوټلو دلایلو څخه یو دلیل همدغه د انسان خوبونه دي.

له الفاظو جوتېږي چې د مصر پاچا پرله پسې یو خوب ویني، بالآخره خپل خوب ځینو درباریانو ته تېروي او ترې غواړي چې تعبیر ئې ورته ووایې، د بیان انداز داسې دئ چې پاچا هسې په کوم مجلس کې ځینو درباریانو ته خپل خوب تېر کړی او ورته ویلي ئې دي: که د خوبونو په تعبیر پوهېږئ نو زما دا خوب تعبیر کړئ، د بایبل دا وینا هیڅ وزن نه لري چې پاچا سهار وختي ټول درباریان، نجومیان او جادوګران راوغوښتل چې د ده خوب ورته تعبیر کړي!! نه خو دا خوب د دومره ستر او عاجل اقدام غوښتنه کوي او نه هیڅ هوښیار انسان د یوه خوب لپاره دومره ستره غونډه جوړوي!! د درباریانو له دې ځوابه چې پاچا ته ئې وویل: دا کوم معنی لرونکی خوب نه دئ، موږ ئې په تعبیر نه پوهېږو ، معلومېږي چې نه پاچا خپل خوب جدي ګڼلی او نه ئې درباریانو.

دا خبره هم د خاصې پاملرنې وړ ده چې قرآن دا پاچا د فرعون په نامه نه یادوي، بلکې د ملك (پاچا) په نامه ئې یادوي، د وروستیو علمي تحقیقاتو په ترڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دا خبره معلومه شوې چي د يوسف عليه السلام په دور کي د مصر پاچايان د فرعون په نامه نه يادېدل، ډېر وروسته د فرعون نوم ورته غوره شوی، تحقيقات ښيي چي د هغه وخت پاچايان د هکسوس په نامه يادېدل چي له ۱۷۳۰تر ۱۵۸۰مخکې له مېلاده ئې پر مصر حکومت کړی، له دغو تحقيقاتو هم معلومېږي چي د بايبل دا وينا غلطه ده چي نوموړی پاچا د فرعون په نامه يادوي.

د دربار ساقي، د يوسف عليه السلام د زندان ملگري ته د دې خوب له اورېدلو سره سم، يوسف عليه السلام ورپه ياد شو او وئې ويل: زه کولای شم دا خوب تعبير کړم، په دې شرط چي ما زندان ته ولېږئ. هلته يو ځوك راسره وو چي خوبونه ئې په ډېر دقت سره تعبيرول، د ساقي له دې خبري چي (ما ولېږئ) په ډاگه معلومېږي چي دی يو غلام دئ نه کوم مشر او د بايبل د وينا له مخي رئيس!! هغه يوسف عليه السلام ته ورغی، خوب ئې ورته تېر کړ، تعبير ئې ترې وغوښت او ټينگار ئې وکړ چي د درباريانو د مجلس له پورته کېدو نه مخکي د خوب تعبير ورته ووايي او يوسف عليه السلام بې له څه ځنډه د پاچا خوب داسي تعبير کړ: اوه څوربي غواوي د اوه برکتي کلونو نښه ده او اوه ډنگري غواوي د اوه وچ کاليو او قحطي کلونو څرگندونه کوي، اوه شنه ورېږې اوه حاصل لرونکي فصلونه په گوته کوي او اوه وچ وږي د ذکر شويو اوه فصلونو هغه وچ شوي حاصلات په گوته کوي چي په ورږو کي به ساتل کېږي او د قحط په کلونو کي به استفاده ترې کېږي، د اوه برکتي کلونو حاصلات به د قحط په اوه کلنو کي مصرف شي، خو په دې شرط چي په وچو وږو کي وساتل شي، قحط اوه کاله دوام کوي، له هغه نه وروسته عادي حالت رامنځ ته کېږي، بارانونه به پيل شي او مصر ته به بيا پرېماني او سمسورتيا راوگرځي او خلك به د مېوو عصارې زبېښي. د مصر وگړي ښايي محتاط وي او د قحط په کلونو کي د ټولو غلو دانو له مصرفولو ډډه وکړي، هغوی بايد يوه اندازه غله دانه د تخم په توگه د راتلونکي کال لپاره وساتي، همدارنگه متوجه وي چي د غلو دانو د ساتلو او ذخيره کولو غوره طريقه دا ده چي په خپلو وږو کي وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له زندانه د يوسف عليه السلام د وتلو په اړه د بايبل وينا داسي ده چي د هغه
د ستر شخصيت له شانه سره هيڅ اړخ نه لګوي، هغه ئې داسي معرفي کړی لکه
چي ډېر بې حوصلې شوی وو، فقط يوې اشارې ته منتظر وو، د پاچا د پيغام له
اوريدو سره ئې سم ځان تيار کړی، خپل سر او صورت ئې برابر کړی او نوې جامې
ئې اغوستې دي او په تلوار سره د پاچا حضور ته حاضر شوی!! خو قرآن بيا وايي:

ãÏuó ù š• Îľ 4ĵ ôÅ öA% ãAqß§9$$ çä!` $£J=ù ¾ÏnÎ ’Îqçé$ø7 Î$ A$%r

$B A$% ÇÎÈ Ë×Îæ £ÏdÏ‰ø‹ŠÎ ’Îľ bÎ) £åkÏ‰Ï‰& `èO% ÓÉ9$$ íoqó Ï9$$ A$/ $B

Ïøã $Zôîæ $B ¬! |· »m šÆ ùè ¾ÏnÅ¡ø¯R `ã # ß§qãûuè Šr‘ øŒÎ) £äŠçÖ z

`ã ½ƒçŠr‘ $O& ‘, sÛ$ È sóÁm `»«$$ ï ƒ†Ïè$$ß N•B$ÏM9$% ãþqß `Ï B

Ï= óø$$ ÎŸ çnZä & Ö9 ’Îb N=èk÷ 7 Ï9ºŒ ÇÎÈ šú üÏ%Ï‰»¢Á 9$$ `ÏJ9 ½çŠÎr ¾ÏnÅ¡ø¯R

§ çøZ9$$ bÎ) ùÅ¡ø¯R ä–Ìh/é$Br * ÇÎÈ ûüÏZÍ$ƒø$%‰ä “Ï‰öö ÷w ©$$ b&r

ÇÎÈ ÒËÏm§ Öqàÿî ’În bÎ) þÍn Oîm‘ $B ž wÎ) äþq¡9$$ î§ 8‘$BV{

پاچا وويل: ما ته ئې راولئ؛ خو کله چي (د پاچا) قاصد ورغی، وئې ويل:
بادار ته دې بېرته ورشه او وئې پوښته چي د هغو ښځو حال به څنګه وي چي
خپل لاسونه ئې پرې کړل (څه به ورسره کېږي)؟ که څه هم زما پالونکی رب د
دوی په هغه مکر ډېر ښه پوهېږي، (پاچا هغه ښځې راوبللې) وئې ويل: هغه
وخت چي تاسو له يوسف نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره مو څنګه وه؟!
هغوی وويل: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کي هيڅ بدي نه ده ليدلې، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصر د عزیز ښځې وویل: اوس حقیقت څرګند شو، ما ترې د زړه مراد وغوښت او هغه یقیناً چې له ربښتونو انسانانو څخه دئ، (زما دا اعتراف) د دې لپاره دئ چې پوه شي په غیاب کې مې خیانت ورسره نه دئ کړی او د دې لپاره چې (پوهېږم) خدای د خاینانو تدبیرونه نه هدایتوي (نه پرېږدي د خاینانو تدبیرونه دوی خپل مقصد ته ورسوي) او زه خپل ځان نه سپینوم، په دې کې شك نه شته چې نفس د بدۍ په لور ډېر هڅوونکی دئ، مګر هغه چې زما پالونکی خدای پرې ورحمېږي، بې شکه چې زما پالونکی رب ډېر مهربان بخښونکی دئ.

د یوسف علیه السلام د زندان ملګری بېرته وګرځېدو، د خوب تعبیر ئې واوراوو، پاچا امر وکړ چې یوسف علیه السلام راولئ، د پاچا قاصد د ده له پیغام سره زندان ته ورځي او یوسف علیه السلام ته وایي: د مصر پاچا غوښتی یې، ستا تعبیر ئې خوښ کړی اوس ستا لیدو ته منتظر دئ!! خو یوسف علیه السلام ، هغه د زندان د اولو ورځو یوسف نه دئ، له زندانه د وتلو په اړه څه تلوار او عجله نه لري؛ بلکې زندان ئې د خپلې مبارزې لپاره د سنګر په توګه غوره کړی؛ له خپل مولا پرته بل ته طمع او امید نه لري، باور ئې دا دئ چې له زندانه د وتلو پرېکړه د الله تعالی له لوري کېږي، نو ځکه په ډېر متانت سره قاصد ته وایي: بېرته وګرځه او خپل بادار ته دې ووایه: د هغو ښځو برخلیك به څنګه وي چې ده ته ئې هغه توطئه جوړه او زندان ته ئې ولېږو؟ باید لومړی د هغې خبرې سپیناوی وشي، زما (برائت) اعلان شي، که څه هم الله تعالی راته کافي دئ، هغه د دوی له توطئو ښه خبر دئ. ګورئ چې د یوسف علیه السلام متانت، صبر او زغم ټوله وضعه داسې بدله کړې چې اوس پاچا تلوار لري، هغه غواړي چې له یوسف علیه السلام سره ژر تر ژره ملاقات وکړي، د ده شرط مني، هغې ښځې راغواړي چې د عزیز مصر د مېرمنې په محفل کې راغونډې شوې وې او پوښتنه ترې کوي: په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ورځ چې تاسو له یوسف علیه السلام نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره څنګه وه، د پېښې جریان څنګه وو؟ ولې مو دا کار وکړ؟ د پاچا وینا او دریځ داسې دئ لکه چې د یوسف علیه السلام مدافع وکیل وي، له تحقیق او پلټنې نه مخکې د هغه خبرې تصدیقوي او له ښځو نه داسې استفسار کوي چې ګواکې د دوی جرم په بشپړه توګه ثابت او څرګند دئ او د شك او شبهې هیڅ مجال په کې نه شته، ټولې ښځې وضع داسې ګڼې چې له اعترافه پرته بله چاره نه لري؛ نو ځکه وایي: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کې هیڅ بدي نه ده لیدلې، اصلي مجرم وروړاندې کېږي او په ټول صراحت سره اعتراف کوي او وایي: اوس حقیقت څرګند شو، ما له هغه نه د زړه مراد وغوښت او هغه رښتونی او صادق دئ، په دوه دلیلونو اعتراف کوم: یو دا چې غواړم هغه په دې پوه شي چې په غیاب کې مې خیانت ورسره نه دئ کړی او تور مې نه دئ ورپورې کړی او بل دا چې اوس په دې باور یم چې الله تعالی نه پرېږدي خائنان په مکر او چل ول سره خپلو موخو ته ورسېږي، نه غواړم چې ځان سپین او تبرئه کړم، د انسان نفس تل هغه بدو کړو وړو ته هڅوي، له شره ئې یوازې هغه څوك ژغورل کېږي چې زما د مهربان رب پېرزوینه او رحم ئې په برخه شي، یقیناً چې زما پالونکی رب مهربان بخښونکی دئ.

که څه هم ځینو مفسرینو دا ګمان کړی چې وروستنۍ څو خبرې د یوسف علیه السلام خبرې دي، نه د هغې مېرمنې، د دوی دلیل دا دئ چې دغه خبرې د هغې مېرمنې له شأن نه ډېرې اوچتې دي؛ خو دا توجیه په څو دلایلو کمزورې ده:

د بیان په هیڅ برخې کې داسې کومه نښه یا قرینه نه مومو چې ثابته کړي دا د یوسف علیه السلام خبرې دي.

د آیتونو سیاق او سباق او د کلام لړۍ له دې توجیه سره اړخ نه لګوي، برعکس په ټول صراحت سره ښیي چې دا د هغې مېرمنې د خبرو دوام دئ.

د دغو خبرو په دوران کې یوسف علیه السلام لا په زندان کې دئ او له پاچا سره نه دئ مخامخ شوی او مجلس ته نه دئ حاضر شوی، وروستی آیت همدغه راپه ګوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې خبرې لپاره هيڅ دليل نه شو موندلی چې يوسف عليه السلام ووايي: غواړم چې د مصر عزيز پوه شي چې د هغه په غياب کې مې له هغه سره هيڅ خيانت نه دئ کړی، ځکه چې د مصر عزيز د پېښې په ورځ له حقيقته خبر شو او د يوسف عليه السلام پر پاك لمنتوب او سپېڅلتيا ئې باور راغی.

د آيت دا برخه (إن الله لا يهدي كيدالخائنين)، په هيڅ شان نه شو کولای د يوسف عليه السلام قول وګڼو، دا کلام فقط له هغې مېرمنې سره ښايي، هغه بايد ووايي: که چېرې دا ځل هم له يوسف عليه السلام سره خيانت وکړم او په کوم تور ئې تورن کړم او د دې پر ځای چې پر خپل جرم اعتراف وکړم هغه متهم کړم، نو د پخوانۍ پېښې په څېر به حقيقت څرګند شي، خدای د خاينانو توطئې، حيلې او بهانې رسوا او خنثی کوي او نه پرېږدي چې د توطئو په مرسته خپلو ناولو موخو ته ورسېږي.

د هغې مېرمنې مؤمنانه څرګندونې په واقع کې دا حقيقت ثابتوي چې د يوسف عليه السلام کړو وړو او د زندان له سنګر نه د ده مبارزې او جهاد د مصر په ټولنې باندې ژورې اغېزې کړې دي، ژوره تبديلي په کې راغلې، دومره چې د پرون ورځې هغه مېرمن نن داسې مؤمنانه څرګندونې کوي، له دوو زنداني ملګرو سره د يوسف عليه السلام بحث او د خوبونو له تعبيرولو مخکې دوی د الله لارې ته بلل، هغه هم په دومره تفصيل او په دومره مضبوط استدلال سره، دا ښيي چې هغه په زندان کې آرام نه دئ ناست، په جدې، پرله پسې او نه ستړې کېدونکې توګه ئې دعوت چلولی او په دې بريالی شوی چې د مصر په ټولنې کې له فکري او اخلاقي لحاظه پراخه او ژوره تبديلي راولي، يوه ستر بدلون او انقلاب ته لار آواره کړي او له همدغه زندانه د يوه سياسي او اجتماعي انقلاب او بدلون راوستو لپاره شرايط برابر کړي.

متأسفانه لکه څنګه چې د مسيحيانو او يهودانو علماوو او مشايخو (احبار او رهبان) د الله تعالی له مقدس او لارښود کتاب نه قصې او شجرې جوړې کړې، داسې چې نن د دوی په مذهبي کتابونو کې د الله تعالی د مقدس کتاب وړه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم نه تر سترګو کېږي، زموږ قصه خوښي هم د دوی تر اغېز لاندي راغلي او د یوسف علیه السلام له دغې عبرتناکې او لارښوونکې قصې نه ئې د یوې داسي بدکاري ښځې د میني داستان جوړ کړی چي غوښتل ئې یو ښایسته ځوان په دام کي واچوي او له هغه نه د زړه مراد ترلاسه کړي، تر دې پوري چي د دغو قصه خوښو ځینو ادعا کړې چي یوسف علیه السلام د ژوند په وروستیو کي همدغه پر ده مینه مېړمن په نکاح کړه!!! دا په داسي حال کي چي نه په قرآن کي داسي کومه اشاره مومو او نه په روایاتو کې. له دې ارزښتناکي تاریخي قصې نه داسي نکل جوړول او پاېله ئې داسي راایستل نه یوازي د ناروغو اذهانو د بیمارو سلیقو زېږنده ده، بلکي د دوی تعبیر سل په سلو کي د دې قصې له روح او بنسټیزو موخو سره تصادم کوي، قصه اصلاً په دې اصل ولاړه ده چي دوه مخالف او متضاد شخصیتونه یو د بل په څنګ کي کېږدي او توپیرونه ئې په ګوته کړي، راوښيي چي یو څومره لوړ دئ او بل څومره ټیټ، یو څومره پاکیزه، امین او صادق دئ او بل څومره ناولی، خائن او بې وفا، یو د خدای مخلص بنده او بل د شیطان او نفس مطیع بنده، عجیبه ده چي دغه بیمار کسان داسي غلط او معکوس نتایج ترې اخلي او دا متضادي بېلګي او متفاوت شخصیتونه سره پخلا کوي!! آیا دا شونې ده چي یو پیغمبر له هغه جلال او عظمت سره داسي ښځه په نکاح کړي؟ بایبل هم د خپلو شجرو په ترځ کي لیکلي چي فرعون یوسف په یوه مصري نوم، صفنات فعنیح، ونوماوو او د فوطي فارع کاهن لور اسنات ئې ورته راواده کړه!!!

قرآن دربار ته د یوسف علیه السلام د ورتلو په اړه داسي فرمايي:

Pö×ø$$ 7 Rĵ A$% ¼çJ=. $ßJ=ù ÓÅÿøZï çóÁî÷ GöÑ& ýÏiÎ ’Îqç6ø$$ã7 îJø$$A$%r

Òšîæ ïã šÿïm ’ĵ ÇÚ öRF$$Ë˝z 4?ã ÓÍ̲ùëō A% ÇÎÈ êüB& ûüÅB $Zƒ$!

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ü ŠÅ ç ä±„ ß øm $kjB äõG ƒ ÇÚ öR $’Î # Ï‰qä $Y6B 7Ï ‹ .r ÇÎÈ

žöz ó•Å Ÿ $õ Ÿr ÇÎÈ ûüZÅ ós ßJ9$ô & ß‹Å ç Ÿr ä±® `B $Z Hq•Î

ÇÐÈ bqà)G ƒ (qç .r (qZB#ä ûïÏ%©#Ï

او پاچا وویل: هغه ما ته راولئ چي د ځان لپاره ئې خاص (مشاور) وټاکم، خو له هغه وروسته چي خبري ئې ورسره وکړې وئې ویل: ته (له همدې) نننۍ ورځي زموږ په دربار کي واکمن امين يې (د پاچا معتمد با صلاحيته چارواکی او د ټولو دولتي شتمنيو امين)!! ده وویل: ما (يوازي) د دولت د خزانو پر چارو وګماره، باور وکړه چي ښه او پوه ساتونکی به وم (هم ئې د ساتني له عهدې وتلی شم او هم ئې د سم مصرف او په خپل مناسب ځای د لګولو بصيرت او پوهه لرم) او په دې توګه مو يوسف په هغه ملك کي متمکن کړ، چي هر ځای او په هر ډول ئې غوښتل مېشت کېدی شو، چا ته چي مو خوښه شي خپل رحمت او پېرزوينه ورپه برخه کوو او موږ د نېکانو اجر او بدله نه ضايع کوو. او د هغو لپاره چي ايمان ئې راوړی او پرهيزګاري ئې کوله، اخروي اجر او بدله تر دې هم ډېره غوره ده .

پاچا له يوسف عليه السلام سره تر ملاقات نه مخکي تصميم درلود چي هغه د خپل خاص مشاور په توګه وټاکي؛ خو له هغه سره له خبرو وروسته ئې تصميم بدل شو او هغه ئې د دربار د معتبر او باصلاحيته وزير او د ځان د معتمد په توګه وټاکو او خپله فيصله ئې ورته ابلاغ کړه، مګر يوسف عليه السلام د دې پرېکړې او منصب له منلو انکار وکړ او وئې ويل: ما د دې منصب پر ځای يوازي د مصر پر خزانو وګماره، زه به په پوره احتياط او امانتدارۍ سره د هغو ساتنه وکړم، زه په ځان کي د دې ښانګې د اداره کولو صلاحيت او توان وينم، پاچا له خپل نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېرېږي او د يوسف عليه السلام له رأيي سره توافق ښيي او د دولت د دغي ځانګي بشپړ صلاحيت ورسپاري.

د آيت له دې برخې (يتبوأ منها حيث يشاء) نه دوه مطلبونه اخيستل کېږي:

الف_ د مصر ټول هېواد د ده د صلاحيت او واکمنۍ په کړۍ کې شامل وو، چېري چې ئې غوښتتل اوسېدلی شو، د مصر هيڅ سيمه د ده د واکمنۍ او اختيار له ساحې بهر نه وه.

ب_ په هغه نظام کې ئې چې هره وظيفه او هر مقام غوښتی وی، بې له ځنډه ئې ترلاسه کولی شو، هيڅوك او هيڅ څه ئې په مخ کې خنډ کېدی نه شو.

حکيم خدای جل شأنه په تدريج سره يوسف عليه السلام هغه مقام ته ورساوو چې په مصر کې متمکن شي، د ده پر مخ د واکمنۍ ټولې لارې پرانيستی شي، قدرت ته د رسېدو ټول اسباب ورته برابر شي، د هغه د ستر او لوړ شخصيت ټولې جلبوونکې برخې د هغې ټولنې د مختلفو طبقو او اصنافو لپاره رابرسېره شي، د خلکو اعتماد او باور، احترام او محبت ورته راجلب شي، پس له هغه چې د مصر ولس د ده له اوچتو استعدادونو، صداقت، امانت، پاك لمنتوب او نفس او هوس ته نه تسليمېدا نه خبر شول، په زندان کې د ده صبر، زغم، مقاومت، ثبات او متانت ټولو ته څرګند شو، خلکو وليدل چې د مصر پاچا د ملاقات بلنه ورکړه؛ خو ده ونه منله او تر هغه ئې دربار ته له تلو انکار وکړ چې د ده برائت اعلان شي، له پاچاهۍ نه رالاندې د هېواد تر ټولو لوړه عهده ورته سپارل کېده خو ده ونه منله او د دې پر ځای ئې داسې دندې ته ملا وتړله چې د هغې له لارې د خپل مظلوم ولس خدمت وکړی شي، د ده پوهه، بصيرت او درايت ټولو ته ثابت او څرګند شو، د ده لوړ او پياوړی شخصيت او فکري او اخلاقي عظمت داسې وو چې هيڅ‌چا ورسره رقابت او سيالي نه شوی کولی، د مصر ټوله واکمني ئې عملاً په لاس کې پرېوته، پاچا له يوه سمبول نه زيات حيثيت نه درلود، د قحط په کلونو کې د اقتصادي چارو په اداره او سمون کې او له هغه ستر بحران نه د خلکو په ايستلو کې د ده درايت، وړتيا او اهليت په بشپړ ډول راڅرګند شو، هغه نور عملاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا وليعهد وو، د پاچا له مرگه وروسته ده ته د قدرت په لېږد کې هېڅ خنډ نه وو پاتې، په دې توگه مالك الملك خدای جل شأنه د هغه وخت د لوی هېواد واکمني يوسف عليه السلام ته وسپارله او د ده بلامنازع واکمني ئې پر هغه پراخ او ستر ملك محققه کړه.

هو! دا الله تعالی جل شأنه دئ چې د خپل رحمت او پېرزوينو سيوری پر هغه چا غوړوي چې دی ئې په خپله خوښ کړي او د دې لپاره ئې اهل او وړ ومومي، هغه نه يوازې د خپلو صالحو بنده گانو اجر نه ضايع کوي؛ بلکې دنيوي او اخروي بدله ئې تر خپل حق څو برابره زياته ورکوي، نه يوازې په دنيا کې د دوی پر نېکو او غوره کړنو باندې مثبت نتايج مرتب کوي، بلکې په آخرت کې تر دنيا غوره بدله ورکوي، د دوی تقوی او ځان ساتنه د دې باعث شي چې په دنيا او آخرت کې غوره بدلې تر لاسه کړي، هر څوك چې د ايمان په لار کې ثابت پاتې شو او د مبارزې په لوړو ژورو کې مأيوس نه شو، يوې بلې خوا ته ونه ښوييد، ښي او چپ لورې ته منحرف نه شو او په اراده او عزم کې ئې تزلزل رانغی، هغه دې مطمئن اوسي چې عزيز خدای ئې د بري ضامن دئ، نه پرېږدي چې قربانۍ ئې ضايع شي او هڅې ئې بې نتيجې پاتې شي.

بايبل تر دې عنوان لاندې چې (د يوسف وروڼه مصر ته ځي)، ليکي: (يعقوب خپلو زامنو ته وويل: ولې ناست يئ او هسې يوه بل ته گورئ... اورېدلي مې دي چې په مصر کې غله ډېره ده... مخکې له دې چې له لوږې ومرو؛ ولاړ شئ او له هغه ځايه غله راوړئ... لس زامن ئې وخوځېدل... يعقوب بنيامين ورسره ونه لېږو... دوی د يوسف خوا ته ورغلل... سجده ئې ورته وکړه... يوسف وپېژندل... خو په غصې سره ئې دوی ته وويل: له کوم ځايه راغلي يئ؟ دوی ورته وويل: له کنعانه د غلې اخيستلو لپاره راغلي يو... يوسف ته خپل خوبونه ورپه ياد شول.. ورته ئې وويل: تاسو جاسوسان يئ او د احوال معلومولو لپاره راغلي يئ... هغوی وويل: سالاره! موږ د غلې اخيستلو لپاره راغلي يو، جاسوسان نه يو، يوسف ورته وويل: نه تاسو جاسوسان يئ!! هغوی وويل: باداره! موږ ټول دولس وروڼه وو، پلار مو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنعان کې دئ، یو هلته پاتې شو، بل مړ شوی... یوسف ورته وویل: څنګه به دا معلوموو چې تاسو رښتیا وایئ؟ یوازې په هغه صورت کې به ستاسو خبره ومنم چې کشر ورور مو هم راولئ... که داسې ونه کړئ د فرعون په سر مې قسم چې له مصره د وتلو اجازه به درنه کړم... یو کس دې ولاړ شي او خپل ورور دې راولي، نور به دلته په زندان کې وي... بیا ئې ټول تر دریو ورځو بندیان کړل،... په دریمه ورځ ئې ورته وویل: زه له خدایه وېرېدونکی انسان یم... تاسو ټول خوشې کوم... یو کس به په زندان کې پاتې وي، نور مو غله کور ته ورسوئ، خو خپل کشر ورور به راولئ او په دې سره به ما ته ثابته شي چې تاسو صادق یئ او زه به ستاسو له وژلو تېر شم!! دوی دا شرط ومنلو!! بیا ئې سره وویل: له دې ستونزو سره په دې خاطر مخامخ شوي یو چې له یوسف سره مو بد وکړل... یوسف د دوی خبرې اورېدې او دوی نه پوهېدل چې یوسف پرې پوهېږي!! ... بیا یوسف په پټه خپلو نوکرانو ته وویل: جوالونه ئې له غلو ورډك کړئ او د دوی خپلې پیسې هم د غلې په منځ کې پټې کېږدئ... غله ئې پر خرو بار کړه... د لمر لوېدو پر مهال یو ځای تم شول... یوه ورور ئې د خپل جوال خوله پرانستله چې خره ته دانه ترې ورکړي... ناڅاپه ئې ولیدل چې پیسې ئې د جوال په خوله کې پرتې دي... ورونو ته ئې وویل ... هغوی له وېرې لړزېدل چې دا لا خدای څه بلا راباندې راوستله!! ... کنعان ته ورسېدل... ټوله قصه ئې پلار ته تېره کړه... کله چې ئې بارونه پرانستل خپلې پیسې ئې وموندلې... پلار هم ډېر وار خطا شو او وئې ویل: ولې دا مصیبتونه راباندې راځې...)

د بایبل په دې برخې کې هم له ادبي لحاظه ډېر رکاکت شته او هم یوسف علیه السلام او د ده پلار ته داسې نامناسب حرکات او نامناسبې خبرې منسوب شوې چې د دوی له شأنه ډېرې لرې دي!! ورونه په مرګ ګواښل، زندان ته ئې لېږل، د یوسف په شته والې کې دا خبرې کول چې له یوسف سره مو بد کړي ول ځکه له دې مصیبت سره مخامخ شوو، د فرعون په سر لوړه کول... دا ټولې خبرې نه یوازې نامعقولې دي بلکې ښیې چې دا قصه له ځانه جوړه شوې. راشئ وګورو چې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې هکله څومره په زړه پوري او درنه وينا لري:

$B9r ÇÎÑÈ brãÅZã ¼çµ9 Nèdr óOßù•èù Ïhøã {qèz ‰ù # ß'qãäq÷z Ï äé$_r

'Îrépb šc ‡•?ÿw& Nä3‹Î& ôÏB Nä3©8 'Î 'ÎqçøA% Nöüî$gg2 Nd"g_

"Ï‰Zã Nä3 ÿ@ø Ý ù ¾ïnÎ 'Îqèû? óO©bîù ÇÎÌÈ û,îí\Ûß$šçöz $B&r ÿ@ø3ß$

ïnÏ»Š©ÿy9 A$%r ÇÏÈ bqè»ÿ9 $RÎr ç$/& ç¥ã ßr°Žã™ {q8$% ÇÏÈ Èbqç>þ? ÿwr

óOgîd& #‹Î {bç)R$ #ŒÎ $kXqèè/ óOß=è9 NßÎ%nÍ 'Î Nåè»ÿÒÎ {qèô$

ÇÏÈ šc qãÅ ëf óOß=è9

د يوسف وروڼه راغلل او د هغه محضر ته ننوتل، داسې چې ده وپېژندل خو دوی ونه پېژاندو او چې کله ئې په خپلو بارونو سمبال کړل ورته ئې وويل: خپل هغه ورور هم راولئ چې له پلاره مو (ورور) دئ، نه گورئ چې زه ډکې ډکې پيمانې ورکوم او ښه مېلمه پال يم؟ خو که ئې ما ته را نه ولئ؛ نو نه به له ما سره تاسو ته کومه پيمانه وي او نه به ما ته رانږدې کېږئ. هغوی وويل: له پلاره به ئې حتماً د ده (د لېږلو) غوښتنه وکړو او موږ هرومرو د دې کار کوونکي يو. خپلو (مؤظفو) زلميانو ته ئې وويل: د دوی هغه مال چې (د غلې په بدل کې ئې ورکړی)، (په پټه) د دوی په پېټو کې کېږدئ، داسې چې کور ته د ستنېدو پر مهال پرې پوه شي، ترڅو بېرته راوگرځي.

گورئ چې په دغو لنډو آيتونو او مختصرو الفاظو سره؛ عظيم الشأن قرآن څومره حقايق بيان کړي او څومره ژوري لارښووني ئې زموږ مخې ته ايښې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه ئې د بایبل غلطي وېناوي تصحیح کړې؟! لکه څنګه چې د یوه جامع او بلیغ کلام تقاضاء ده قرآن پرته له دې چې ووایي یوسف علیه السلام خپل کار څنګه پیل کړ، د ښېرازه کالونو په دوران کې ئې څه وکړل او د وچ کالیو لپاره ئې څه تیاری ونیو؟ سره له دې چې په دې اړه ئې هیڅ نه دي ویلي او خبره ئې له هغه ځایه پیل کړې چې د ده ورونه د غلې اخیستلو لپاره مصر ته راغلي او د ده په حضور کې ودرېدلي، له همدې نه د قرآن هر هوښیار لوستونکی په دې پوهېږي چې یوسف علیه السلام په دې موده کې کوم کوم کارونه کړي، له دې آیتونو نه معلومېږي چې:

یوسف علیه السلام په خپلو لوړو قایدانه استعدادونو سره په کار پیل کړی، د مصر د ځمکو ښېرازه کولو او د کر کښت وضعیت ښه کولو ته ئې خاصه پاملرنه کړې، د پاچا د خوب تعبیر ته په پام سره ئې په لومړیو اوه کلونو کې پریمانه غله اخیستلې او په ګودامونو کې ئې ذخیره کړې، د قحط د کلونو لپاره ئې پوره تیاری نیولی، د قحطي په رارسېدو سره ئې دا کارونه کړي: د غلو دانو لپاره ئې مناسبه بیه ټاکلې، د هغې غلې مقدار ئې ټاکلی چې ښایي یوه یوه کس ته د مناسبې دولتي بیې په مقابل کې ورکړی شي، هر څوك باید په خپله د غلې اخیستلو لپاره حاضر شي، د غلې پلورلو لړۍ ئې تر خپل نظارت او څارنې لاندې پیل کړې، په داسي حال کې چې د مصر په نورو سیمو کې خلك له سختې قحطۍ سره مخامخ ول، په مصر کې د غلې د زیاتوالي او ارزانۍ انګازې هري خوا ته رسېدې او خلك له لرېو لرېو سیمو، ډله ډله د غلو اخیستلو لپاره مصر ته راتلل او د ضرورت وړ غله ئې په ډېره ارزانه بیه ترلاسه کوله او د مصر د چارواکو د ښه نظم، ښو اخلاقو او ښې مېلمه پالنې ښې خاطرې ئې له ځانه سره وړلې.

د یوسف علیه السلام ورونه هم د غلې د پېرلو لپاره مصر ته ورځي، په خپل نوبت سره د یوسف علیه السلام حضور ته منل کېږي، یوسف علیه السلام هغوی وپېژندل، خو دوی د هغه په پېژندلو کې ځکه پاتې راغلل چې په کوهي کې د ده له غورځولو تر دغه دمه نږدې شل کلونه تېر شوي وو، په هغه وخت کې یوسف علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام تنکی ځوان وو، څه موده ئې د عزیز مصر په کور کې تېره کړه، نږدې لس کلونه ئې په زندان کې تېر کړل، له واکمنۍ نه ئې تر اوو کلونو زیاته موده تېره شوې وه، دغې اوږدې مودې له خپلو لوړو ژورو سره د یوسف علیه السلام په څېرې کې ډېر بدلون راوستی وو، په ځانګړې توګه، هغوي دا تصور هم نه شو کولای چې ښایي د دوی جفا سېزلی ورور به داسې ستر مقام ته رسېدلی وي، د حضور هیبت او د احتیاج او ضرورت احساس هم نه پرېږدي چې انسان تر ځان لوړ لوري ته ځیر شي او د څېرې خطونه ئې په دقت سره وارزوي او وئې پېژني.

د غذايي موادو د تجارت او احتکار د مخنیوي لپاره د هرې کورنۍ پر هر وګړي به په ټاکلي اندازه غله خرڅېدله، هر بالغ نارینه باید په خپله د خپلې ټاکلې غلې د پېرلو لپاره حاضر شوی وی، د یوسف ورونو د خپل معذور او په سترګو ړوند پلار او ناسکه ورور لپاره هم غله وغوښته، د پلار عذر ئې ومنل شو؛ خو د ورور په اړه ورته وویل شو: په وروستي ځل باید هغه هم دلته راولئ، که چېرې مو دروغ ویلي وو او هغه مو حاضر نه کړ، نو زموږ خوا ته نور مه راځئ او د غلې تر لاسه کولو طمع هم مه کوئ!! ګورئ چې د بایبل او قرآن د ویناوو تر منځ څومره ژور توپیرونه شته، بایبل د یوسف علیه السلام چلند داسې انځور کړی لکه د یوه کم ظرفه انسان چلند، داسې الفاظ او کارونه ئې هغه ته منسوب کړي چې د یوه ستر شخصیت له شأنه ډېر لرې دي، خو د قرآن عظیم الشأن څرګندونې داسې دي چې د یوسف علیه السلام ستر شخصیت، صبر، زغم او تدبر په کې له ورایه ښکاري، د قرآن له وینا معلومېږي چې یوسف علیه السلام له خپلو ورونو سره په معامله کې ډېر محتاط دئ، هڅه کوي چې د ده له کومې وینا او حرکت نه د ده د ورونو حساسیت او حسادت راونه پارېږي او مصر ته له راتلو او د ده په خوا کې له مېشتېدو ډډه ونه کړي، دا اندېښنه هم ورسره ده چې داسې نه ورور ته ئې کوم ضرر ورورسوي. هغو کسانو ته چې د بدوي او صحرايي ژوند په باب پوره او دقیق معلومات نه لري، په دې مطلب پوهېدل لږ ګران دئ چې یوسف علیه السلام ولې په هماغه لومړني ملاقات کې خپلو ورونو ته ځان معرفي نه کړ؟ د هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیمه بدوي ژوند غوښتنه او تقاضا دا وه چي یوسف علیه السلام له خپلو ورو‌ڼو سره په ډېر احتیاط چلند وکړي، د دوی اعتماد جلب کړي، له داسي تدبیره کار واخلي چي لومړی د ده سکه ورور روغ رمټ ورته راورسوي، مصر ته په مکررو تلو راتلو او د وړیا مرستو په ترلاسه کولو سره او د ده د ډېر ښه سلوك په لیدو سره ډاډه او مطمئن شي چي یوسف علیه السلام هغوی ته د ضرر رسولو او انتقام نیت نه لري او کولی شي په بشپړ ډاډ، اطمئنان او درناوي سره د ده په څنګ کي ژوند وکړي او د ورور ګلوۍ له معاملې ئې مطمئن او ډاډه وي.

په نیمه بدوي کورنیو کي کله کله یو ناسنجول شوی او بې احتیاطه حرکت د یوې لویې کورنۍ د بشپړې تباهۍ لامل شي، یوسف علیه السلام یوه ترخه تجربه درلوده، ښایي محتاطانه عمل ئې کړی وی، ښایي هغه وخت ئې ځان خپلو ورو‌ڼو ته معرفي کړی وی چي له یوه پلوه ئې خپل ورور په لاس ورغلی او له بله پلوه ئې پر خپلو کینه کښو او حسودو ورو‌ڼو باندي د هر ډول شاته تګ لارې بندې کړې وې، غوښتل ئې ورو‌ڼو ته ثابته کړي چي د ده په اړه ئې اشتباه کړې، بې موجبه ئې حسادت ورسره کړی، دا ورور دوی ته مینه او درناوی په زړه کي لري، غواړي د تل لپاره د ده په خوا کي په عزت او درناوي سره ژوند وکړي، نه ښایي له داسي مهربان ورور سره د دښمنۍ لار غوره کړي، دوی ته ئې تر هغه ځان معرفي نه کړ چي پر خپلو اشتباهاتو او قصور پوه شي، له دې پرته بله لاره ورته پاتې نه وي چي د دښمنۍ پر ځای ورورې ورسره وپالي، کله چي هغوي هر یو د دې ناپېژندوی سړي د شرافت، مېلمه پالنې، فضیلت او احسان په اړه په خپلو منځونو کي هم او د خپلې کورنۍ په وړاندي هم په مکرر ډول یادونه کړې او په وار وار ئې ستایلی، پس له هغه چي دوی پوه شي دا همغه کس دئ چي دوی ورسره حسادت کاوو او په څاه کي ئې وغورځاوو، همغه چي دوی په بده سترګه ورته کتل، د دښمنۍ وړ ئې ګاڼو، دا یو مهربان ورور دئ، د ستایلو وړ شخصیت، دا دئ په نه پېژندل شوې څېرې کي ئې د ده څومره ستاینه کړې، هر ځای او د هر چا په وړاندي ئې دی ستایلی؛ مګر دا له عقل او انصافه لرې خبره نه ده چي له همدې شخصیت سره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف علیه السلام په څېره کې حسد وکړي؟! په دې توګه به دوی په خپلې اشتباه پوه شي او په خپل دریغ کې به بدلون راولي.

یوسف علیه السلام نه یوازې دا چې له دوی نه د خپل ورور د راوستلو کلك تعهد اخلي بلکې داسې تدبیر کاروي چې ټوله کورنۍ د ده د ورور په لېږلو توافق وکړي، دا ترتیب ئې ونیولو چې د دوی راوړې بضاعه (هغه جنس چې د غلې د پېرلو لپاره ئې له ځان سره راوړي وو) بېرته کورنۍ ته مسترد شي، خو له دې وېرې چې که ئې خپلو ورونو ته وسپاري ښايي ضايع شي او خپل پلار ته ووايي چې غله ئې د همغه جنس په بدل کې اخیستې ده، د خپلو ورونو په امانتدارۍ بې باوره وو، نو ځکه ئې خپلو معتمدو زلمیانو ته وویل: د دوی راوړي توکي د غلو په پېټو کې داسې ځای په ځای کړئ چې فقط کور ته له رسېدو وروسته او هغه وخت پرې پوه شي چې خپل پېټي پرانیزي، چې په دې سره به ټوله کورنۍ تشویق شي او مصر ته د ده د سکنې ورور له لېږلو سره به توافق وکړي.

د (درهم) او (دینار) پر ځای د ((بضاعه)) د کلمې استعمال دا ښیي چې هغه مهال پېر پلور جنس د جنس په بدل کې وو او لا سیکه نه وه رایج شوې، د بایبل دا وینا هیڅ وزن او اعتبار نه لري چې د یوسف علیه السلام ورونو سکې له ځان سره وړې وې، له دې خبرې دا هم معلومېږي چې د دوی د راوړو توکیو حجم هومره وو چې د غلې په پېټو کې ئې پټول ګران کار نه وو، له دې ټولو خبرو دا جوتېږي چې د دوی (بضاعه) باید ګانې وې چې د مجبوریت له مخې ئې د غلې په بدل کې ورکړې وې، احتمالاً د دې صحنې لیدل یوسف علیه السلام سخت ځورولی او تصمیم ئې نیولی چې دا ګانې سلامت او په بشپړه توګه د ده کورنۍ ته ورسېږي او په دې سره هم د ورونو او هم د کورنۍ د نورو غړو باور او اعتماد تر لاسه کړي.

قرآن ورپسې فرمايي:

R z & $YèB @Åö'ù @ä28ä$$ZB ìZã R/'»7 {q8$% ôû‹Î& #<Î {pã_ ' $B=ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

کله چې دوی خپل پلار ته وگرځېدل، وئې ويل: پلاره! له موږ نه ئې يوه پيمانه وسپموله، نو خپل ورور مو راسره ولېږه تر څو (بشپړې) پيمانې ترلاسه کړو، موږ به ئې خامخا ساتونکي وو. پلار ورته وويل: آيا د ده په اړه داسي باور درباندي وکړم لکه مخکي چې مي د ده د ورور په اړه باور درباندي کړی وو؟ همدا او بل څه نه؟ خدای خورا ښه ساتونکی دئ او هغه تر هر رحم کوونکي زيات مهربانه دئ. خو کله چې دوی خپل پېټې پرانستل؛ نو خپله بضاعه (جنس) ئې وموندو چې ورگرځول شوی، وئې ويل: نور نو څه غواړو؟ دا هم زموږ بضاعه (جنس) چې بېرته راکړی شوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

(پربېده چې بيا ولاړ شو) او خپله کورنۍ له لوږې وژغورو او د خپل ورور ساتنه وکړو، دا خو يوه آسانه پيمانه ترلاسه کول دي!! وئې ويل: تر هغه به ئې درسره ونه لېږم چې کلکه الهي ژمنه راسره وکړئ چې ببرته به ئې رارسوئ مگر دا چې محاصره او ايسار کړى شئ او چې کله ئې کلك قول ورکړ، وئې ويل: پر هغه څه چې موږ ئې وايو الله وکيل او ذمه وار دئ. وئې ويل: زامنو! له يوې دروازې (ښار ته) مه ننوځئ، له مختلفو دروازو ورننوځئ او زه (په دې وينا سره) د الله کومه پرېکړه درنه نه شم دفع کولى، د پرېکړو واك خو يوازې له الله سره دئ، پر هغه مې توکل دئ او هر توکل کوونکى بايد پر هغه توکل وکړي.

د يوسف عليه السلام ورونه خپلې کورنۍ ته وروگرځېدل، دومره غله ئې له ځان سره وړې وه چې د اوږدې مودې لپاره ټولې کورنۍ ته کافي نه وه، خپل پلار ته ئې وويل: په کار ده چې ډېر ژر بيا مصر ته ولاړ شو، نوره غله راوړو، زموږ کشرى ورور هم راسره ولېږه چې د هغه برخه هم ترلاسه کړو، ډاډ درکوو چې په ښه توگه به ئې ساتنه کوو. پلار چې د يوسف عليه السلام د بېلتون داغ پر زړه لري او پر خپلو زامنو باور نه شي کولى او د اعتماد وړ ئې نه بولي؛ په ځواب کې وايي: آيا له ما دا توقع لرئ چې د ده په اړه هم پر تاسو همغسې اعتماد وکړم چې د ده د ورور په اړه مې پر تاسو وکړ، همدا او بل څه نه؟ دا خو عجيبه توقع او بې ځايه انتظار دئ! الله تعالى به مو په خپله وساتي هغه تر هر چا ښه ساتونکى دئ، ما ته د مصر د هغه مهربان او مېلمه پال کس نوم ډېر مه اخلئ، الله تعالى تر هر رحم کوونکي زيات مهربان دئ، هغه به مو په دې قحطي کې وساتي، هغه به پر موږ مهربانه شي، د خپل رحمت له بې پايه سمندر نه به مو خړوبه کړي او زموږ مشکل او ربړه به له بلې لارې حل کړي. خو کله چې دوى خپل پېټي پرانستل او ناڅاپه ئې خپل مال په کې وموندو، نو د هغه چا په څېر چې خپل ستر هدف ته رسېدلى وي او يا مضبوط او پياوړى دليل په لاس ورغلى وي، خپل پلار ته ئې وويل: نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې زيات څه غواړو؟ دا دئ مال او متاع مو هم رامسترد شوې، پرېږده چي لاړ شو، خپل ورور هم له ځان سره بوځو، کورنۍ له لوږې وژغورو، موجوده غله مو لږه ده او ټولي کورنۍ ته کفايت نه کوي! يعقوب عليه السلام مجبور شو، له خپل دريغ نه کوز شو او مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره ئې په نه زړه توافق وکړ او خپلو زامنو ته ئې وويل: په دې شرط ئې درسره لېږم چي د الله تعالی په نامه راسره ژمنه وکړئ چي خامخا به ئې روغ رمټ رارسوئ، مګر دا چي له کومي پېښي سره مخامخ شئ، څوك مو په زور ايسار کړي، محاصره شئ او له محاصرې د وتلو لار ونه مومئ. يعقوب عليه السلام مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره توافق وکړ، خو له ډېرو اندېښنو سره، د يوسف عليه السلام د هجران او بېلتون درد ئې لا نه وو هېر کړی چي اوس په دې ناموافقو حالاتو کي خپل ټول زامن په ګډه او يو ځای د سختو مجبوريتونو په وجه ناچار سفر ته لېږي، له دې پرته بله چاره نه لري، خپلو زامنو ته توصيه کوي چي کله مصر ته ننوتئ نو ټول له يوې دروازې مه ننوځئ، بلکي بېل، بېل له مختلفو دروازو او لوريو ننوځئ، نه ويل کېږ ي ستاسي ډله ييز ورتګ د ښاريانو خلکو توجه ځان ته جلب کړي او داسي وانګېري چي دا لويه ډله به خامخا د ډېرو غلو د پېرلو لپاره له اطرافه ښار ته راغلې وي او ښايي پرېمانه مال ئې هم له ځان سره راوړې وي، داسي نه چي د همدې لپاره ستاسو په ضد په کومي خطرناکې توطئې لاس پوري کړي او ضرر دروروسوي، په دې پسې نه يم چي په خپلې دغې توصيې سره به الهي تقدير بدل کړم او هغه څه چي خدای تاسې ته غوښتي دي له تاسې به ئې دفع کړم، الله تعالی چي کومه پرېکړه کړې هغه خامخا تر سره کېږي، دی يوازنی واکمن دئ او پرېکړې د ده له لوري کېږي، د هستۍ په ادارې کي او د حکمونو او پرېکړو په صادرولو کي هيڅوك ورسره شريك نه دئ، ما پر خدای توکل کړی، څوك چي غواړي پر چا او څه توکل وکړي نو يوازي پر الله تعالی دې توکل وکړي.

دلته ګورئ چي يعقوب عليه السلام له هغه ستر معنوي شخصيت او لوړ پيغمبرانه مقام او منزلت سره او له هغه قرب او نږدې والي سره چي د الله تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربار کې ئې لري، په دنیوي چارو کې، د نورو عادي خلکو په څېر خپل انساني تدابیر په کار وړي، نه له غیبه خبر دئ او نه په چارو کې د تصرف ادعا لري او نه د دې مدعي دئ چې الهي تقدیر بدلولی شي، پر خپل خدای توکل کوي او ټول خلک پر خدای باندې توکل او اعتماد ته رابلي.

همدارنګه ګورئ چې د پیغمبرانو په مکتب کې د تدابیرو غوره کول نه پر الهي مقدراتو د اعتقاد منافي دئ او نه پر خدای جل شانه باندې د توکل منافي، د دې مکتب پلویان په داسې حال کې چې پر نه بدلېدونکو الهي مقدراتو کلکه عقیده لري، خدای خپل وکیل او چاره ګر بولي او پر هغه توکل کوي، له دې سره سره په چارو کې انساني تدابیر په کار اچوي، نه ئې پر الله تعالی باندې توکل او بروسه له دې ایساروي چې په خپلو چارو کې له تدبیره کار واخلي او نه ئې پر قضا او قدر باندې اعتقاد او باور.

همدا شان ګورئ چې قرآن په دغه تاریخي درس او د یوه ستر پیغمبر په عملي ژوند کې موږ ته دا رازده کوي چې د (توکل) ځای له (تدبیر) نه وروسته دئ اول باید (تدبیر) خپل کړې او بیا پر الله تعالی توکل وکړې.

بایبل لیکي چې (یعقوب علیه السلام د کشر زوی له لېږلو سره موافقه وکړه او وئې ویل: که خدای غواړي چې زه بې اولاده شم نو پرېږده چې بې اولاده شم... زامنو ته ئې وویل: مخکنۍ پیسې هم درسره واخلئ او همدومره نوري هم... شهد، بادام، پستې، عطر لرونکي بوټي او نوري تحفې ئې ورکړې چې د مصر حاکم ته ئې ورو وړي... کله چې له یوسف سره مخامخ شول هغه وویل: دوی به نن غرمه له ما سره ډوډۍ خوري... ناظر دوی د یوسف قصر ته وروستل... قصر ته د تلو په وخت کې ډېر وېرېدل... ګمان ئې کاوو چې ښايي د هغو پیسو په وجه به مو بندیان کړي چې زموږ په پېټو کې اېښودل شوې وې... نو ځکه ئې د قصر په دروازه کې ناظر ته وویل: مخکې چې موږ کومې پیسې درکړې وې هغه مو په خپلو پېټو کې وموندلې... بېرته مو له ځانه سره راوړې... هغه ورته وویل: اندېښنه مه کوئ، ښايي ستاسو او ستاسو د نیکونو خدای به دا پیسې ستاسو په پېټو کې اېښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، ځکه چې ما خپلې پیسې ترلاسه کړې دي... یوسف ته ئې هدیې ورکړې... د پلار او د کورنۍ د احوال پوښتنه ئې ترې وکړه... خپل کشر ورور ته ئې گوته ونیوله چې آیا دی همغه ستاسو کشر ورور دئ؟ یوسف دوی د عمر په حساب یو تر بل مخکې پر دسترخان کښېنول...دوی په دې کار ډېر حیران شول... یوسف خپل سکه ورور ته تر نورو پنځه برابره زیات خوراك کېښود...له ډوډۍ وروسته یوسف خپل ناظر ته وویل چې ډك ډك پېټې ورته بار کړئ... پیسې ئې هم د پېټو په خوله کې ورته کېږدئ... او زما جام د بنیامین په پېټي کې پټ کېږدئ... ناظر همداسې وکړل... سهار وختي ورونو خپل پېټې پر خرو بار کړل او وخوځېدل، خو لاډېر لرې نه وو تللي چې ناظر ورپسې ورغی او د یوسف دا خبرې ئې ورته وکړې: ولې مو د ښېگړو په بدل کې بدي راسره وکړه؟ ولې مو زما د بادار هغه مخصوص جام چې شراب په کې څښي او فال پرې گورې غلا کړی؟ دوی ورته وویل: لوړه کوو چې موږ دا کار نه دئ کړی... له چا سره چې تا دا جام وموندو هغه ووژنه او موږ به هم د خپل بادار غلامان وو...هغه ورته وویل: صحیح ده خو یوازې غل به زما غلام وي نور به درومي... تلاشي ئې د مشر ورور له پېټي پیل کړه... د بنیامین په پېټي کې ئې وموند... بېرته ښار ته راوگرځېدل... د یوسف په وړاندې ئې سجده وکړه... هغه ورته وویل: ولې مو دا کار راسره وکړ؟ مگر نه پوهېدئ چې زه د فال له لارې په دې پوهېدی شم چې زما جام چا غلا کړی...وئې ویل: اوس به هغه څوك زما غلام وي چې جام ئې غلا کړی... ورونو ورته ویل: سالاره! پوهېږو چې ته د فرعون په څېر ځواکمن یې... که موږ له بنیامین نه پرته خپل کور ته ولاړ شو پلار به مو له ډېره غمه ومري... نو یوسف ونتوانېدو چې نور صبر وکړي... خپل ځان ئې ورونو ته معرفي کړ... ورته ئې وویل چې ژر ولاړ شئ او پلار ما ته راورسوئ. فرعون له دې پېښې خبر شو... یوسف ته ئې وویل: ورونو ته دې ووایه چې کنعان ته ولاړ شي، خپله کورنۍ دلته راولي، زه به ښېرازه ځمکه ورکړم... څو گاډۍ هم ورسره ولېږه چې ښځې او ماشومان په کې راولي... دوی د خپل پلار خوا ته ورسېدل... ورته ئې وویل: یوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ... پلار ئې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبرو باور نه کاوو خو چې سترګې ئې پر ګاډیو ولګېدې... وئې ویل: اوس مې باور راغی چې یوسف ژوندی دئ، ځم چې له مرګه مخکې ئې ووینم!!)

د بایبل په دې وېناوو کې زیاتې غلطې او بې بنسټه خبرې شته چې څو بېلګې ئې دا دي:

یعقوب خو دغه وخت هم په خپل کور کې یولس زامن درلودل، څنګه به ئې د یوه بنیامین د لېږلو په وخت کې دا خبره کوله چې که خدای غواړي بې اولاده شم پرېږده چې بې اولاده شم؟

دوی د فقر او لوږې له داسې حالت سره مخامخ ول چې په خپل مرګ وېرېدل، د ښځو ګاڼې ئې د غلو لپاره پلورلې، دومره شهد، بادام، پستې، عطر او نورې هدیې ئې له کومې کړې چې پر خرو ئې بار کړې؟

د یوسف ناظر ورته دروغ وویل چې دا پیسې به ستاسو خدای ستاسو په پېټو کې اېښې وي!!

یوسف دوی د عمر په حساب مشر تر کشره مخکې پر دسترخان کښېنول او دې کار ته دوی حیران پاتې شول. خپل سکه ورور ته ئې د نورو په پرتله پنځه برابره زیات خواړه مخې ته کېښودل!! آیا کوم شریف انسان به داسې کار وکړي چې په یوه دسترخان باندې د خپل یوه مېلمه تر مخ د نورو په پرتله پنځه برابره خواړه کېږدي؟ که داسې کار شوی وی نو د یوسف د ورونو لپاره همدا کافي وو چې د ده خوا ته هیڅکله رانه شي!!

ولې به بیا هم د دوی پیسې د پېټو په خوله کې پټې ږدي؟

دوی د یوسف د شرابو جام پټ کړی، په دې جام سره به یوسف فالونه نیول!! په داسې حال کې چې نه خو پیغمبران علیهم السلام شراب څښي او نه فالونه ګوري، د بایبل له دې وینا معلومېږي چې لیکونکی ئې هغه څوک دئ چې خلك په دروغجنو او غولوونکو فالونو غولوي او شکرانې ترې شکوي. یوسف علیه السلام ته دا خبره منسوبول چې ورونو ته ئې وویل، مګر په دې نه وئ خبر چې زه په فال سره هغه څوك پېژندی شم چې زما جام ئې غلا کړی، یوازې د داسې چا کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي چې پیغمبران علیهم السلام او د دوی له تګلارو خبر نه وي.

په داسې حال کې چې مخکې ئې په مکرره توګه لیکلي دي چې یعقوب علیه السلام په سترګو ړوند شوی وو، خو دلته لیکي چې کله یعقوب علیه السلام ګاډۍ په خپلو سترګو ولیدې نو باور ئې راغی چې یوسف علیه السلام ژوندی دئ!!

قرآن د بایبل دا ټولې غلطې خبرې تصحیح کوي او په ډېرو موجزو او بلیغو الفاظو سره فرمایي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÔÎÈ

او کله چې (مصر ته) هماغسې ننوتل چې خپل پلار ورته ویلي وو، هغه د الله هیڅ پرېکړه نه ترې دفع کوله، دا خو د یعقوب علیه السلام په زړه کې هسې له یوې هیلې پرته بل څه نه وو چې تر سره ئې کړه او یقیناً چې دی د هغه علم خاوند وو چې موږ ورښودلی وو، خو ډېر خلك نه پوهېږي. او کله چې د یوسف محضر ته ننوتل؛ خپل سکه ورور ئې په خپل څنګ کې کښېناوو او وئې ویل: زه ستا هماغه (ورك شوی) ورور یم، پر هغه څه چې دوی کول مه مأیوسه کېږه! او چې کله ئې دوی په سامان سمبال کړل، نو د اوبو لوښی ئې د خپل ورور په پېټي کې کېښود، بیا جارچي غږ کړ: کاروانیانو! تاسې حتماً غله یاست! دوی مخ ورواړاوو او وئې ویل: څه شی لټوئ؟ ورته ئې وویل: شاهي پیمانه لټوو، هر څوك چې هغه راوړي د یوه اوښ بار د هغه شو او زه د دې ذمه وار یم. دوی وویل: په خدای قسم، تاسې پوهېږئ چې موږ د دې لپاره نه یو راغلي چې په ځمکه کې فساد وکړو او موږ غله نه یو. ورته ئې وویل: که چېرې دروغجن وئ نو جزا به ئې څه وي؟ هغوی وویل: جزا به ئې دا وي چې د چا په پېټي کې پیدا شو هغه به په بدل کې اخیستل کېږي، موږ ظالمانو ته داسې سزا ورکوو.

یعني د یعقوب علیه السلام زامن د پلار له توصیې سره سم ښار ته ننوتل، پلار په خپلې دې توصیې سره نه شو کولای له دوی څه دفع کړي، فقط د دې توصیې حاجت ئې په خپل زړه کې احساس کړ، چې تر سره ئې کړه، د ده توصیې او ویناوې د هغه علم له مخې وې چې الله تعالی ورپه برخه کړی وو، ټولې خبرې ئې عالمانه وې، ډېر خلك په دې حقایقو نه پوهېږي، کله تدبیر د توکل منافي ګڼي، کله احتیاط په الهي مقدراتو او په قضا او قدر د ایمان مغایر بولي او کله پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای ايمان او پر الله تعالی توكل په دې معنی نيسي چي ځان تقدير ته وسپاري او له هر ډول تدبير نه لاس په سر شي.

د قرآن له وينا معلومېږي چي يوسف عليه السلام خپل سكه ورور په مناسب وخت كي خپلي خوا ته غوښتی، د احوال پوښتنه ئې ترې كړې، ده د نورو خبرو په ضمن كي د خپل ورور د وركېدو قصه ورته كړې او يوسف عليه السلام ورته ويلي: زه ستا هماغه ورك شوی ورور يم، د خپلو ورونو په نارواوو كړو وړو مه مأيوسه كېږه، داسي څه ترتيب نيسم چي ته له ما سره پاتې شې او ورونه دې كور ته ولاړ شي او غله له ځانه سره يوسي. د همدې لپاره ئې خپلو موظفو كسانو ته لارښوونه كړې چي د (غلې او اوبو پيمانه) د ده د سكه ورور په پېټي كي په پټه كېږدي او بيا اعلان وكړي چي شاهي پيمانه ورکه شوې ده او حتماً كاروانيانو غلا كړې ده، چا چي راوړه او يا ئې وښودله د يوه اوښ بار غله به ورته انعام وركوو، د يوسف عليه السلام ورونو وويل: موږ نه غله يو او نه د فساد لپاره راغلي يو، دلته مجبوريت راوستي يو، كه چېري په موږ كي هر څوك غل وخوت، سزا به ئې دا وي چي د همدې غلا په بدل كي به ئې تاسو ته سپارو...

قرآن دلته څو خبري لري چي زياته توجه غواړي: فرمايي:

ïn‹Å& äÌæŕ `Ë $g_•÷ GŏΥ$ §ê ïn‹Å& äÌæŕ Ÿ@% Ôgï‹ä‡'Î &%6ù

ä$±„ b& Wĵ Å ÎJ$$ÈïŠ ’Îû z & ‹ è Ûï b%. $B #ΒŠqä $R6Ï Š• ÿ‹.

ÇÏÈ Òŏĵæ Aüè “ Ë ê à2 -öür ä$±® `B ,M»_ ‘Š Ròö ª !$

نو د خپل ورور له پېټي نه مخكي ئې (دنورو) له پېټو پيل كړه، بيا ئې د ورور له پېټي راوايستله، داسي مو يوسف ته تدبير وروښود، خپل ورور ئې د پاچا د دين له مخي نه شو نيولی، مگر دا چي الله غوښتي وی، د هغه چا درجې لوړوو چي موږ ئې غواړو او د هر پوهندوی پر سر بل ښه پوه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې آیتونو خلاصه دا ده: تلاشي پیل شوې، لومړی د نورو ورو پېټې پلټل شوي او په پای کې د ده د سکه ورور او د هغه له پېټې ئې پیمانه راایستلې، دا یو الهي تدبیر وو چې یوسف علیه السلام ته ښودل شوی، د مصر د قوانینو له مخې ده خپل ورور نه شو راګرځولی، الله تعالی چې چا ته وغواړي پوهه او حکمت ورپه برخه کوي او په همدې حکمت سره د هغه مقام او منزلت لوړوي، خو هیڅوك دې په خپل علم او حکمت نه غره کېږي، په دې دې خبر وي چې د هر پوه په سر بل پوه شته.

د دې وینا په اړه څو خبرې په پام کې ولرئ:

قرآن د بایبل د وینا برعکس دا ورك شوی شی کله د سقایة (د اوبو څښلو لوښی) او کله ئې صواع (پیمانه) بولي، له دې نه معلومېږي چې دا لوښی سطل یا لویې کاسې ته ورته لوښی وو چې هم د اوبو لپاره کاربېدو او هم د پیمانې لپاره، د بایبل دا ادعا غلطه ده چې دا د یوسف علیه السلام د شرابو جام ګڼي، د پاچا د شرابو جام داسې په میدان نه وي پروت چې د غلو دانو پېرلو لپاره راغلي خلك ئې غلا کړی شي!!

له دې نه دا هم معلومېږي چې د مصر د هغه وخت ټولنه یوه مدني ټولنه وه، نظم او قانون په کې حاکم وو، چارواکو او ځواکمنو واکدارانو هم د قانون خلاف کار نه شو کولی، د یوسف علیه السلام په څېر ځواکمن کس هم نه شو کولی خپل ورور بې دلیله بندي کړي او یا ئې له ځان سره تم کړي، دې ته اړ وو چې څه قانوني چاره ورته ولټوي.

دلته قرآن یوه عجیبه صحنه انځوروي، له یوې خوا د یوسف علیه السلام لوی زغم او صبر او له بلې خوا د ده په ضد د ورونو زړه او ژوره کینه په کې انځور شوې، فرمایي:

ﮞ9r ¾ïÅÿ¢R ’î ß#ÎS qã$dS™'ù @©t `ä ¼¤ÅÓ -•™ ©)ù ®ç‚ó„ bÎ) {pš%

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÐÐÈ šc qãÃ ? $JÎ ã=ã& ª! $r $Z 6 B @ õÇ A$% õÇ $dÏ ã

(ورونړو) ئې وویل: که ده (نن) غلا کړې، نو سکه ورور ئې تر ده د مخه غلا کړې!! (یوسف علیه السلام) دا خبره په خپل زړه کې وساتله (د دوی د دې تور او اتهام په ځواب کې ئې څه ونه ویل) او هغوی ته ئې (د خپل زړه دا خبره ښکاره نه کړه چې) وئې ویل: تاسو په ډېر بد مقام او حالت کې یئ او الله تعالی ستاسو د وینا په حقیقت ښه پوه دئ.

ګورئ چې له یوې خوا ئې ورونړو لا خپله ژوره کینه نه ده هېره کړې او اوس هم د ده په ضد د زړه بړاسې په داسې ناروا تورونو سره راباسي او له بلې خوا یوسف علیه السلام لا پرې مهربانه دئ، نه غواړي ځواب ورکړي او له ځانه دفاع وکړي، د دوی په حال افسوس کوي، بیا ئې هم تصمیم دا دئ چې دغه حسود او کینه کښ ورونړه ئې خوا ته راشي او د ده په څنګ کې ژوند وکړي!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چې د پیغمبرانو علیهم السلام شأن داسې وي، د پیغمبرانو علیهم السلام په لار تلونکي مشران باید داسې وي، د یوه صالح مشر ځانګړتیا دغه ده، باید داسې لوی زغم او لوی زړه ولري او له خپل قدرت نه په استفادې سره له چا نه خپل غچ او انتقام وانخلي.

$RÎ yç 6 B $R%n& õã, ù #Žô. $V ø© $Î& yã bÎ ãíè $S 7 (q$%

$R 6 `r `B ž Î ‹ ç Ü b& ‹ $Œ$èB A$% ÇÐÑÈ šú üÏ Ås $S `Ï 71•R

$ŠyÅ (qÃ=z ç=B (qÝ «Šö$$J=ù ÇÐÒÈ šc qßÎ à©#Î] $RÎ yç%Ÿã $YèFB

‹ $ `Ï $Ý öqB Nã øæ ‹ z & ô% Nä$/& žc & (qßJ=è? Ns9& Nèç Ÿ2 A$%

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(د یوسف ورونو) وویل: عالیقدره! رښتیا درته وایو چي دی ډېر عمر خوړلی سپین ږیری پلار لري (د ده بېلوالی نه شي زغملی)، د ده په ځای له موږ نه یو تن په اسارت ونیسه، موږ دي له نېکانو څخه بولو. وئې ویل: خدای ته پناه (وړم) چي له هغه چا پرته چي خپله متاع مو ورسره موندلې بل څوك په اسارت ونیسو، په هغه صورت کي خو به د ظالمانو له ډلي څخه وو. نو کله چي ترې ناهیلي شول، د پټو خبرو لپاره گوښې ته (له خلکو بېل) شول، مشر ئې وویل: مگر دې ته مو پام نه دئ چي خپل پلار مو د الله په نامه ژمنه درنه اخیستې؟ او تر دې د مخه مو چي د یوسف په اړه تېری کړی وو؟ زه خو به تر هغه دا ځمکه هیڅکله پرې نږدم چي یا مي پلار اجازه راکړي او یا الله تعالی زما په اړه کومه پرېکړه وکړي او هغه تر ټولو غوره حکم کوونکی دئ. پلار ته مو ورشئ او ورته ووایئ: زوی دې غلا وکړه، دا شهادت مو له هغه پرته په بل څه نه دئ ولاړ چي موږ په خپله پرې پوه شوي یو (په خپلو سترگو مو ولیدل چي غلا شوی مال د ده له پېټي راووت، دا کار ئې زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غیاب کې کړی) او موږ خو په غیاب کې د ده څارنه او ساتنه نه شوی کولی. له هغه کلي چې په کې وو او له هغه کاروانه چې په کې راغلو پوښتنه وکړه، ډاډه اوسه چې موږ رښتوني یو. وئې ویل: داسې نه ده؛ بلکې ستاسو نفسونو کوم کار درته ښایسته کړی، نو (زما دې) غوره صبر وي، امېد دئ چې الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چې هغه باحکمته پوه دئ.

په دې آیتونو کې څو اساسي مطالب د غور وړ دي:

یوسف علیه السلام غواړي چې خپل سکه ورور له ځان سره وساتي، دا موضوع ورته خاص اهمیت لري؛ خو د مصر د حاکم نظام او موجوده قوانینو له مخې نه شي کولی هغه په اسارت ونیسي او له ځان سره ئې وساتي، د ده د وروڼو دې وینا ورته کار آسانه او ستونزه ئې ورته حل کړه چې وئې ویل: له هر چا سره چې پیمانه پیدا شوه د غلا په جرم دې زنداني شي، الهي تدبیر د ده مرسته وکړه، الهي تدبیر داسې دئ چې د دښمن خبره په خپله د دښمن د غاړې غړوندی شي، په خپل ایښې دام کې ئې پښه ونښلي، تېشه د بل لپاره پورته کړي خو خپله پښه پرې ووهي او هره تیږه چې پورته کوي پر خپل سر ئې لګېږي.

له دې وینا معلومېږي چې د مصر پاچا لا ژوندی دئ او د هغه قوانین په ټولني کې نافذ دي، یوسف علیه السلام په پیغمبرۍ نه دئ مبعوث شوی او د مصر په نظام کې د پیغمبرۍ له حیثیت سره وظیفه نه تر سره کوي، د هغو خلکو رأیه سمه نه ده چې په دې نظام کې د یوسف علیه السلام د کار په استناد غواړي په غیر اسلامي نظامونو کې کار کول توجیه کړي، ځکه دا د ده له بعثت نه مخکې حالت وو.

یوسف علیه السلام د خپلو وروڼو د ځواب له اورېدلو وروسته، ساتونکو ته هدایت ورکوي چې بارونه وپلټئ، د پلټنې کار باید داسې وي چې هیچا ته شك راپیدا نه کړي، نو ځکه ئې پلټنه د یوسف علیه السلام د نورو وروڼو له پېټو پیل کړه او په پای کې د ده د سکه ورور وار راغی او ورکه شوې پیمانه ئې ترې وښکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ورونړو له ژمنې سره سم ئې په اسارت ونيو.

په دې آيت کي د دين لفظ داسي کارول شوی چي د دين حقيقت په ډېره واضحه توگه بيانوي، فی دين الملك فقره ښيي چي د اسلام له نظره دين يعني پر ټولني حاکم نظام، يعني هغه نظام چي د انسان فردي او ټولنيز مناسبات او اړيکي تنظيموي او مشاجرې ئې حل و فصل کوي. دا سمه نه ده چي څوك دين خاص مذهبي مراسم وگڼي او په عباداتو، اورادو او اذکارو کي ئې خلاصه کړي.

د ژوند په هري برخي کي چي چا ته پر نورو خلکو فضيلت او لوړوالی ورپه برخه شي، نو دې ته دي متوجه وي چي دا فضيلت خپل ذاتي کار ونه گڼي او پرې مغرور نه شي؛ بلکي بايد په دې باور وي چي د دې برلاسي او فضيلت منشأ او سرچينه الهي عنايت او پېرزوينه ده، بايد باور ولري چي الله تعالی د هر سر د پاسه سر پيدا کړی او د هر پوه او عالم نه بر بل عالم، دا باور په انسان کي د غرور او تکبر احساس له منځه وړي او نه پرېږدي چي په ټولنه کي د ځان لاندي خلك تحقير کړي او په سپکه سترگه ورته وگوري.

د يوسف عليه السلام ورونړو چي لا ئې د يوسف عليه السلام په باب په زړه کي کينه درلوده او د ده سکه ورور ئې ښه نه ايسېدو، د دې صحنې په ليدو سره د خپل زړه بړاسې داسي وايستې: ورور ئې هم د ده په څېر وو، هغه هم غل وو!! د دې پر ځای چي له خپل ورور نه دفاع وکړي اوپوهه د هغه په ضد شهادت ورکوي، د دې پر ځای چي د پېښي په اړه د شك او شبهې څرگندونه وکړي او په دې کار کي د خپل ورور لاس لرل رد کړي، پر هغه باندي وارد شوی اتهام تصديقوي او صحيح ئې گڼي او ادعا کوي چي دا کار د هغه له شأنه لرې نه دئ، ورور ئې هم غل وو، د هيڅ شك ځای نه دئ پاتې، په کار ده چي مجازات شي او په اسارت ونيول شي!!

يوسف عليه السلام ځواب نه ورکوي، د هغه څه له ويلو ډډه کوي چي زړه ئې غوښتل، له ځان سره وايي: لا مو هغه مخکنی بد خوی نه دئ بدل شوی، لا له خپله ناروا دريځه نه يئ راکوز شوي، الله تعالی ستاسو د خبرو په حقيقت ښه پوهېږي.

د ورونړو حالت ډېر عجيب انځور شوی؛ چا ته چي يوه شېبه مخکي ئې غل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګڼي؛ وايي: د قدر وړه! د هغه پر ځای زموږ يو تن په اسارت ونيسئ، هغه سپين ږيری پلار لري، موږ له تا نه ډېرې ښېګړې ليدلې دي، په دې باب هم له موږ سره احسان وکړه، ستا په څېر له يوه محسن نه د احسان طمع لرو!! يوسف عليه السلام په ځواب کې ورته وايي: الله تعالی ته پناه وړم چې يو بې ګناه سړی د يوه مجرم پر ځای مؤاخذه کړو، په هغه صورت کې خو به موږ ظالمان وو!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چې يو د بل په بدل کې مجازات کول ظلم دئ، پيغمبران عليهم السلام راغلي چې د داسي ظلم ټغر ټول کړي او دا هغه ستره خبره ده چې له يوې اسلامي ټولني پرته ئې په بل ځای کې مثال نه شو موندلی، دا اوس په يوويشتمې پېړۍ کې د مجرم پر ځای د ده پلار، زوی او ورور ځورول کېږي، د قاتل په بدل کې د ده پلار، زوی او ورور وژل کېږي، د يوه کس د جرم په مقابل کې په کلي، قوم او حتی ملت بريد کېږي، په لسهاوو او سلهاوو کسان وژل کېږي.

کله چې د ورونړو ټينګار بې نتيجې پاتې کېږي او د خپل ورور له خوشې کېدو ناهيلي کېږي، نو له خلکو بېلېږي او په يوې ګوښې کې په ټيټ غږ په خبرو لګيا کېږي، مشر ورور ئې ورته وايي: آيا له پلار سره مو خپله کلکه ژمنه هېره کړې؟ تر دې د مخه مو د يوسف په اړه هم تېری وکړ؟ ما هوډ کړی چې تر هغه پوري به دا ځای نه پرېږدم چې يا مي پلار هدايت راکړي او يا الله تعالی خپله فيصله صادره کړي، زه د الهي فيصلې انتظار کوم، تاسې پلار ته ورشئ او ورته ووايئ چې زوی دې په غلا نيول شوی، ښه پوهېږو چې دا کار ئې کړی، صحيح ده چې موږ بايد د ده څارنه او ساتنه کړې وی، خو هغه دا کار پټ او زموږ له نظره لرې تر سره کړی، موږ څرنګه په غياب کې د ده ساتنه کولی شوی؟ ته د هغه کلي له خلکو پوښتنه وکړه چې موږ په کې اوسېدو او دا پېښه په کې وشوه، له هغه کاروان نه وپوښته چې موږ ورسره يو ځای راغلو، ترڅو حقيقت درته څرګند شي او زموږ رښتينولي درته ثابته شي. له دې وينا نه څو خبري جوته کېږي: لومړی دا چې د بايبل دا وينا غلطه ده چې ورونړو ئې د يوسف عليه السلام په وړاندي يوه بل ته ويلي چې موږ په دې خاطر له دغو مصيبتونو سره مخامخ شوي يو چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف سره مو بد وکړل، داسي خبره هیڅ مجرم د نورو په وړاندي نه کوي، که څه هم گمان ئې دا وي چي نور د دوی په خبرو نه پوهېږي، که ئې ویلو ته اړ شي نو په پټو غونډو کي او په ټیټ غږ ئې کوي، هغسي لکه چي قرآن د یوسف علیه السلام د ورونو په هکله فرمایي. او دوهمه خبره دا چي مشر ورور ئې د دوی پر هغه فوري شهادت اعتراض کړی او دا ئې یوه غلطي گڼلې چي خپل کشر ورور او یوسف علیه السلام ئې په غلا تورن کړل!!

که څه هم ځینو درنو مفسرینو (و ما شهدنا إلا بما علمنا و ما كنا للغیب حفظین) داسي تفسیروي: موږ د هغه څه په اړه شهادت ورکوو چي علم پرې لرو او په خپلو سترگو مو لیدلي، خو له هغه څه خبر نه یو چي د پردې تر شا شوي، موږ د خپل ورور له پېټي د پیمانې د وتلو صحنه ولیدله، نو ځکه وایو چي هغه غلا کړې ده؛ خو دا چي د پردې شاته څه شوي او چا دا کار کړی، له دې راز نه خبر نه یو. دا تعبیر د قصې له روح سره اړخ نه لگوي او څو اعتراضونه پرې کېږي:

الف: د (إن ابنك سرق) له فقرې په ډېر وضاحت سره څرگندېږي چي دوی د خپل ورور پر غلا تأکید لري او په هغه کي د شك او تردید ځای نه ویني.

ب_ دوی داسي نه دي ویلي چي (وما شهدنا الا بما رأینا): او موږ خو یوازي د هغه څه شهادت ورکوو چي په سترگو مو لیدلي، بلکي داسي ئې ویلي: (و ما شهدنا الا بما علمنا)) یعني زموږ شهادت د هغي غلا په هکله د پوهي له مخي ده، پوهېږو چي دا کار شوی، په حقیقت ئې باور لرو.

ج_ همدارنگه، نه دي ویل شوي چي: (و ما كنا للغیب عالمین) یعني موږ له غیبه خبر نه یو، بلکي ویل شوي چي (و ما كنا للغیب حافظین) یعنې موږ څه ډول کولی شوی چي د ده ساتنه وکړو په داسي حال کي چي دا کار ئې زموږ په غیاب کي او په پټه تر سره کړی؟

بیا هم گورئ چي حساس او هوښیار پلار د دوی خبرو ته د شك په سترگه گوري، باور پرې نه کوي دا ځکه چي هم خپل کشر زوی ښه پېژني او هم دوی، حدس وهي چي خبره داسي نه ده، حقیقت بل څه دئ، د دوی شهادت د عقدو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني اغراضو محصول گني او ورته وايي: داسي نه ده؛ بلكي ستاسو نفسونو كوم كار درته ښاېسته كړى، نو (زما دپ) غوره صبر وي، امېد دئ چي الله تعالى ټول راته راولي، بې شكه چي هغه باحكمته پوه دئ. يعني الله تعالى په ټولو رازونو خبر دئ او د هغه په هر كار كي حكمتونه نغښتي دي، اميد دئ هغه مي په دې مصيبت كي مرسته وكړي او ټول روغ رمټ راته راولي.

دلته يعقوب عليه السلام د الله تعالى دوه صفات يادوي او وايي: هغه (باحكمته) (پوه) دئ، په دې سره د يعقوب عليه السلام د زړه دوې خبري افاده شوې: ١- الله تعالى ښه پوهېږي چي دا پېښه ولې او څنگه رامنځ ته شوې؟! ٢- د الله تعالى هيڅ كار بې حكمته نه وي، امېد دئ په دې كي هم موږ ته كوم خير او مصلحت مضمر وي. او دا هغه څه دي چي هر مسلمان ئې بايد له مصيبتونو سره د مخامخ كېدو په مهال ووايي.

قرآن د بايبل د وينا خلاف د يعقوب عليه السلام حالت داسي انځوروي:

Ď"s $šÆ Ë çZŠã ÌÒ‹ár #Ïqã4?ã 4"™'»ƒ A$%r Nkã 4q?r

$Ê•m šc qã? Ám #Ïqããã2 õ? (àGø? «! $? (q$% ÇÊÍÈ Òšà. qßù

«! $'‹Ì þÎ"ãr Óé (qãô& $JÌ A$% ÇÊÎÈ šú üÅÎ»g$šÆ Ë bqã? ë&

`Ë (qÝ¡ sFù (qçdõ$0Ï»ƒ ÇÊÏÈ šc qã-è? w $B «! $šÆ Ë ã-õ&r

ŵÌ «! $ç÷ §`Ë ß «ƒ Ÿw ¼çR «! $ç÷ §`Ë (qÝ«ƒ? Ÿwr ïšÅ&r #Ïqã

ÇÑÐÈ brãÿ»3$Óö) $

او له دوى ئې مخ واړاوو او وئې ويل: واى افسوس د يوسف په حال! له غمه ئې د سترگو تور سپين شو (سترگي ئې بې نوره شوې) او هغه د غمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زغمونکی وو (خپل غمونه ئې زغمل)، (زامنو) ورته ویل: په خدای قسم، تل یوسف دومره یادوې چې غم ځپلی (او له ډېرو اندېښنو به ویلي) شې او یا به هلاك شې. وئې ویل: زه خو خپل غم او خفګان خدای ته ژاړم او له الهي علومو نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ (زه له الله تعالی شکایت نه کوم بلکي الله تعالی ته شکایت کوم)، زما زامنو! لاړشئ! یوسف او د هغه ورور ولټوئ او د خدای له رحمته مه ناامیده کېږئ، دخدای له رحمته له کافري ډلي پرته بل څوك نه نا امیده کېږي.

یعني نوي داغ زوړ داغ تازه کړ، د کشر زوی نیونه د یعقوب علیه السلام د زړه زخمونه نورهم ژور کړل او د خپل زړه ژور او سوځند درد ئې په دې الفاظو بیان کړ: (یا اسفی علی یوسف)، خو دا د زړه چیغه ئې په ګوښه کې، له خپلو زامنو نه لرې او له الله تعالی سره د راز او نیاز پر وخت، د زړه له تله وایسته، په داسي حال کي چي د یوسف له غمه ئې دومره ژړلي وو چي د سترګو لید ئې کم شوی او ړوندېدو ته نږدې شوی وو، هره اندېښنه به ئې په خپل زړه کي زغمله او نه ئې پرېښووده چي غم او خفګان ئې نورو ته څرګند شي. خو دا ئې نه شوی کولی چي د سترګو اوښکې تمې کړي، د خد ای پیغمبران او اولیاء همدغسي دي، له سختو آزموینو سره مخامخ کېږي، د خدای په لاره کي دردونه او رنځونه ویني، خو له صبر او زغم نه کار اخلي، تل صابر او شاکر وي، د خپل غم او غصې په باب یوه خبره هم پر ژبه نه راوړي، شکوه او شکایت نه کوي، څومره چي له ډېر غم او درد سر ه مخامخ کېږي، همدومره ئې خپل رب ته تضرع او زاري زیاتېږي او الله تعالی د خپل صالح او مخلص بنده دغه حالت خوښوي، الله تعالی د خپل بنده قرب خوښوي، آزمېښتونه، کړاوونه او ستونزي انسان خپل رب ته ورنږدې کوي او اړیکي ئې له الله تعالی سره مزید ټینګوي او مزید قوت وربخښي، له دردونو او کړاوونو سره د مخامخ کېدو پر وخت د هغو مؤمنو مبارزینو تګلاره همدا ده چي د انبیاوو علیهم السلام خط تعقیبوي، صبر کوي، خپل غمونه زغمي، جزع و فزع

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوي، چيغې نه وهي، خپل سر او مخ په څپېړو نه وهي، خپلې جامې نه شلوي، خپل غم او خفگان زغمي او له څرگندولو ئې ډډه کوي، په خلوت کې خپل رب ته خپل شکايتونه وړاندې کوي او د خپل درد علاج ترې غواړي، يوازې د اوښکو په بهېدو بسنه او اکتفاء کوي، هغه اوښکې چې بې اختياره بهېږي. الله تعالی ته اوښکې تويول او په خلوت کې د غم او خفگان څرگندونه د ايمان نخښه ده او له الله تعالی نه شکايت او په ريا سره اوښکې تويول د نفاق علامه ده.

حسود او کينه کښ زامن، د پلار له خولې، په وار وار د يوسف عليه السلام د نوم له اورېدو او د ده له غمه د اوښکو په تويولو لازيات عقده من کېږي او ورته وايي: دا د يوسف (عليه السلام) ډېره يادونه پرېږده، دې حالت ته ئې ورسولې، پر ځان رحم وکړه، آيا تر هغه به ئې وير کوې چې له پښو ولوېږې او ومرې؟ ستا دا بې صبري به ستا د هلاکت سبب شي او هغه ځای ته به دې ورسوي چې انسان پر الهي قضا باندې اعتراض کوي او همدا ئې د هلاکت لامل شي! پلار په ځواب کې ورته وايي: زه له الله تعالی شکايت نه کوم؛ بلکې خپل شکايتونه الله تعالی ته وړاندې کوم، د خپلو دردونو د علاج درمل ترې غواړم، هغه ته زاري کوم، پر دين او غوښتنو ئې او پر ايمان او لوازمو ئې تر تاسو ډېر ښه پوهېږم. زامنو! ولاړ شئ، يوسف (عليه السلام) او ورور ئې ولټوئ او د الله تعالی له رحمته مه مأيوسه کېږئ؛ ځکه چې يوازې کافر د الله تعالی له رحمته نا امېده کېږي.

قرآن د بايبل د وينا په خلاف فرمايي چې د يوسف وروڼه درې ځلې مصر ته د غلې لپاره تللي او په همدې دريم ځل يوسف عليه السلام ځان ورمعرفي کړی او جريان داسي معرفي کوي:

þè»Ö΅î $Z¥Å r žØ 9$$Z=ét&r $Z¡¡ B ãÍfèø$$k%š»7 (q8% ïøã (qèz Š $B=ù

šú üÏ%Ï Á FÏ3$$ “ Ì“øt ©!$bÎ $Zøã ø£Á ?r ©ø3$$$Z9 Å$ ù þ8 _ 4B

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ç ÈÈ šc qêĝ» _ öÊþ® ßĵ ï‹Å&r #ß'qãÎ Lèùèù $B Lèô!æ @d A$% ÇÑÈ

ª! $ Æ B ôã% ÓÅ& !‹»dr ß#ß'qãÏ$B A$% ß#ß'qã MRV(7Rã& (qä$%

ÇÒÈ šú üïZÅó 3$$•ô & ß‹Â ãW ©!$ c îû žÉÓ ƒr Èìƒ `B ½ç ®Î) $Zãã

ÿW A$% ÇÓÈ šú üïÜ» , 9 $Zà2 bÎr $Zãã ª! $8•0#ä ôã)9 «! $? (q9$%

(qçdÆ$Ç ÈÈ šú üÜÏm°$$ãmö qèr Nä9 ª! $ãyøƒ Pöq$$Nä ø æ = ƒÌÎ

Nà6 îd'Î † Îqêûr #žÅÁ/ ÏNû ’Î& ïhô r 4ã qqãÿù #‹»d ÓÂ‹Ü)Î

ÇÒÈ šú üïJô &

کله چې د ده محضر ته ننوتل؛ نو وئې ویل: عالیقدره! موږ او زموږ کورنۍ کړاوونو ځپلې یو، له ناخیزې متاع سره راغلي یو، (زموږ ستونزو ته په پام سره او پرته له دې چې زموږ د متاع مقدار او ارزښت ته نظر وکړې) پوره پیمانه را او (څه) د صدقې په توګه راکړه، بې شکه چې خدای صدقه ورکوونکو ته اجر او بدله ورکوي. وئې ویل: آیا پوهېږئ چې تاسو له یوسف او ورور سره ئې په ناپوهۍ کي څه وکړل؟ هغوی وویل: آیا په رښتیا ته یوسف یې؟ وئې ویل: هو! زه یوسف یم او دا مي ورور دئ، یقیناً چې خدای پر موږ احسان وکړ، څوك چې تقوی غوره کړي او (د مصایبو په وړاندې) صبر وکړي، نو خدای هیڅکله د دغو نېکانو اجر نه ضایع کوي. هغوی وویل: پر خدای قسم چې الله تا ته پر موږ غوره والی درکړی او یقیناً چې موږ خطا کوونکي وو. وئې ویل: نن هیڅ پړه درباندې نه شته، خدای دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه درته وکړي او هغه تر هر رحم کوونکي زيات رحم کوونکی او مهربانه دئ. زما دا کميس يوسئ او زما د پلار پرمخ ئې وغوړوئ، ليدونکی به شي او خپله ټوله کورنۍ ما ته راولئ.

د يوسف عليه السلام ورونه د پلار په وينا بيا د مصر په لوري خوځېږي، خپله پاتې ناڅيزه شتمنۍ هم له ځانه سره اخلي تر څو نوره غله پرې واخلي، لوږې او فقر ځپلي، په ډېره پريشانه وضعه مصر ته ننوتل او د يوسف عليه السلام په حضور کي حاضر شول او هغه ته ئې وويل: عالي قدره! پر موږ ډېره بده ورځ راغلې، څه مو چي کور کي درلودل ټول خلاص شوي، له لږې شتمنۍ سره درته راغلي يو، هيله من يو چي زموږ ناڅيزې پانګې ته له پامه پرته هماغه پخوانی مقدار غله راکړې، له تا نه د صدقې طمع لرو. يوسف عليه السلام د خپلو ورونو خوار و زار حالت، د صدقې او خيرات غوښتلو په وړاندي خپل سيك له لاسه ورکړ، د هغوی له دردو ډکو خبرو بې تابه کړ او ښکې ئې له سترګو وخوټېدې او له دې پرته ئې بله چاره نه موندله چي ځان ورمعرفي کړي او ورته وواييي: آيا پوهېږئ چي د ناپوهۍ پر مهال مو له يوسف عليه السلام او د هغه له ورور سره څه وکړل؟ ورونو ئې دا تصور نه شو کولی چي دا اوس يوسف عليه السلام ته مخامخ ولاړ دي، په حيرت سره ئې وپوښتل: آيا په رښتيا ته يوسف يې؟!! هغه په ځواب کي وويل: هو! زه يوسف يم او دا مي ورور دئ! خدای پر موږ احسان وکړ او دا د الله تعالی نه بدلېدونکی او ثابت سنت دئ چي څوك د تقوی لار غوره کړي او د ستونزو په وړاندي صابر وي، نو اجر ئې د ده په خوا کي خوندي او محفوظ دئ، حتماً به ئې ترلاسه کوي، الله تعالی ئې هڅې هيڅکله نه عبث کوي او اجر ئې نه ضايع کوي.

قرآن د يوسف عليه السلام قصه، له دې ټول تفصيل سره د دغو څو خبرو د اثبات لپاره کوي چي يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وکړې: الله تعالی د متقيانو او صابرانو اجر نه ضايع کوي، چا چي له دوی سره جفا کړې تيټ سر به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندي ودرېږي، په خپلي خطا او د دوی په حقانیت به اعتراف کوي. دا دئ ګورئ چي د تقدیر څواکمنو لاسونو د یوسف علیه السلام وروڼه هغه ځای ته نابره، بې خبره او د خپلو عزایمو او ارادو خلاف رسولي او د هغه حقیقت په اعتراف ئې اړ کړي چي له هغه نه د تېښتي لپاره ئې کومي جفا ګاني نه وې چي له یوسف علیه السلام سره ئې ونه کړې، کومي هڅې نه وې چي وئې نه کړې او کوم تدبیرونه نه وو چي وئې نه سنجول... خو دا دئ نن د تقدیر مضبوطو او څواکمنو لاسونو د هغه چا په وړاندي ودرولي چي دوی ئې پر ښېګړو له اعتراف نه تېښته کوله او دې ته حاضر نه وو چي ومني الله تعالی یوسف علیه السلام ته پر دوی غوره والی ورکړی، له چا سره چي دوی ناروا رقابت او سیالي کوله، هغه ئې د وژلو وړ ګاڼه، نن د هماغه چا د صدقې طمع لري، د ده احسان ته ئې سترګې نیولې دي، هغه په پرله پسې ډول خپل محسن ګڼي او غوره شخصیت ئې بولي او هر څل د خپلو خبرو په پیل کي هغه ته عزیز او عالي قدر وايي. دا هماغه یوسف دئ چي دوی ورسره کینه او حسد کاوو، هماغه شخص چي دوی کوهي کي واچاوو او کلونه ، کلونه ئې د هغه کینه په زړه کي وپالله او فقط څو ورځي مخکي او له شلو کلونو وروسته ئې هغه ته (غل) وویل!! عجیبه له عبرتونو ډکه صحنه ده!! د تقدیر لاسونه څومره څواکمن دي؟ څنګه مغرور، متعصب او کینه ور غاړه غړوونکي په ګونډو کوي؟ څنګه ئې د حقیقت اعتراف ته اړ کوي؟!!

خو راشئ وګورئ چي د قرآن د دې قصې اتل، یوسف علیه السلام د بریا او فتحې په وخت د خپل مغلوب سیال او رقیب سره څنګه چلند کوي او په دې سره مورږ ته څه لارښوونه کوي او کوم درسونه راکوي؟!!

د یوسف علیه السلام کریمانه او له عظمته ډك ځواب د ده د شخصیت جلال او عظمت په ډېره ښه توګه ننداري ته ږدي او دا ښیي چي د خپلو وروڼو ټولي جفا ګاني ئې هېري کړې دي او په لطف، مهربانۍ او زړه سوي سره چلند کوي، فرمایي: ډاډه اوسئ چي نه مو ملامتوم او نه کوم اعتراض درباندي لرم، ما بخښلي یاست، الله تعالی دي هم تاسو ته بخښنه وکړي، په دې باور ولرئ چي الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالی ډېر او تر هر څه زيات مهربانه دئ. دا چې قرآن ولې دا قصه په دومره تفصيل سره رااخيستې او په دې کې خپل مخاطب ته څه پيغامونه لري، په دې هغه وخت ښه پوهېدی شو چې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم هغه وينا خپلې مخې ته کېږدو چې د مکې له فتحې وروسته ئې خپلو زړو دښمنانو ته وکړه، کله چې له لس زره فاتح فوځ سره په داسې حال کې مکې ته ننوت چې هيچا ئې د مقابلې توان په خپلو متو کې نه ليدو، دښمنان ئې يا وتښتېدل او يا ئې د ځان د ژغورلو لپاره هغو پناه ځايونو ته پناه يووړه چې پيغمبر عليه السلام ټاکلي وو. الهي وعدې ترسره شوې، د يوسف د سورې په ترڅ کې چې کومې وړاندوينې شوې وې او پيغمبر عليه السلام ته دا ډاډ او اطمئنان ورکړی شوی وو چې ستا مخالفين به هم د يوسف عليه السلام د ورونو په څېر ستا په وړاندې ټيټ سر ودرېږي، همداسې وشول، رسول الله صلي الله عليه وسلم د فتحې په دوهمه ورځ، په داسې حال کې چې د قريشو ټول مغرور سرداران د ده په وړاندې د مغلوبو اسيرانو په څېر، په يوه ليکه، له شرم او خجالت نه ځوړند سرونه ولاړ وو، ده د يوه مهربان او دروند ورور په توګه ورته وويل: له ما نه د کومې معاملې توقع کوئ؟ هغوی په ځواب کې وويل: له خپل کريم ورور نه، چې زموږ د کريم ورور زوی دئ، د عفوې او بخښنې انتظار لرو! له ځنډه پرته ئې وفرمايل: هغه څه در ته وايم چې زما ورور يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته ويلي وو:

لاتثريب عليکم اليوم، اذهبوا وانتم الطلقاء

نن هيڅ ملامتيا درباندې نشته، درومئ تاسو آزاد ياست!

د قصو په اړه د بايبل او قرآن تر منځ نه يوازې له دې پلوه ژور توپيرونه شته چې د قرآن وينا، د بيان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقيق، خوندور او اغېزناک دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښايسته ځای کې کارول شوی او هر يو خاص مطلب افاده کوي، خو د بايبل داسې چې يوه برخه ئې د بلې برخې متناقض، الفاظ او د جملو ترکيب ئې له رکاکتونو ډک، نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سليقې خاوند ترې خوند اخيستی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، بلکې له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وګورئ چې د قرآن قصې ځانګړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندې کوي، په هرې قصې کې لارښوونې او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلګه ده، دا قصه په قرآن کې په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کې راغلې چې د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کې خو وضعيت داسې دئ چې اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه کې د دې سورې له قرائته ډډه کوي چې که احياناً په کې غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آسانې سورې کې د الله د لارې مجاهدينو ته هومره ژورې او پراخې توصيې او لارښوونې شوې چې هر مجاهد ته ئې يادول ضروري بريښي.

دا هم د قرآن يو ستر اعجاز دئ چې د نزول له نېټې تر ننه په مليونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولې نړۍ او ټول بشري تاريخ کې هيڅ داسې مذهبي او غير مذهبي، د شعر يا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چې د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاريخ کې د بايبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چې د زړه دړه ئې ورته پرانيستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکيب ئې خوندور وي، باور وکړئ چې ما په ټول بايبل کې يوازې د داوود مزامير داسې وموندل چې څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کې معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړي، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بايبل کې څوك دا خوند او ښکلا نه شي موندلی.

يوسف عليه السلام د خپلو وروڼو له خبرو پوه شوی وو چې عزتمن پلار ئې د ده په فراق کې ړوند شوی، خو دی په داسې موقعيت کې نه وو چې مصر پرېږدي او د خپل ګران پلار ليدو ته ورشي، د قرآن له وينا معلومېږي چې په دې وخت کې دی د مصر د واکمنۍ پر تخت ناست وو، خو د بايبل وينا دلته هم د نورو مواردو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څېر له تناقضاتو ډکه ده، يوې خوا ته د يوسف عليه السلام د ورونو له قوله داسي حکايت کوي: پلار ته ئې وويل: يوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ، خو له بلې خوا وروسته ليکي چي يوسف د فرعون حضور ته ورغی او ورته ئې وويل: زما پلار او ورونه له خپلو رمو ، گلو او هر څه سره چي درلودل ئې له کنعانه دلته راغلي او په جوشن کي ځای په ځای شوي، خپل هغه پنځه ورونه ئې هم ورمعرفي کړل چي له ځان سره ئې راوستي وو!! د بايبل په وينا کي نه يوازي له دې پلوه تناقض شته چي ورونو ته ئې هغه خبره منسوبوي او بيا دا خبره کوي؛ بلکي له دې پلوه هم چي وايي: پلار او ورونه له رمو ، گلو او هر څه سره راغلي، په داسي حال کي چي له دې د مخه ئې په وار وار ليکلي چي له ډېرې لوږې او فقره ئې د مرگ وېره وه!! څوك چي گلې او رمې لري ولې به د غلو دانو لپاره خپلي گاڼې خرڅوي، قحطي خو تر انسانانو مخکي څاروي ځپي، مالداران هغه وخت له ستونزو ، لوږې او فقر سره مخامخ کېږي چي خپل څاروي له لاسه ورکړي. د مصر د پاچا لپاره د فرعون نوم راوړل په خپله يوه غلطي ده ځکه د غرب د دائرة المعارف له مخي هم په دې وخت کي د مصر پاچايان د فرعون په نامه نه يادېدل.

يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وويل: زما دا کميس له ځان سره يوسئ او د پلار پر مخ ئې وغوروئ، چي سترگې ئې روښانه شي، بيا ټوله کورنۍ زما خوا ته راولئ. د ده احساس دا وو چي پلار ئې په دې وجه د خپلو سترگو نور له لاسه ورکړی چي د گران زوی د مرگ خبر ئې په داسي حال کي اورېدلی چي په وينو سور خيرې کميس ئې مخي ته پروت وو، دا د ده مهربان بوډا پلار ته درنه ناڅاپي صدمه وه، د ده پر زړه او دماغ دا سخت گوزار د دې باعث شوی چي له امله ئې د سترگو نور له لاسه ورکړي، يوسف عليه السلام په خپل پيغمبرانه فراست سره وانگېرله چي د زوی د ژوند زېری او هغه کميس چي د زوی بوی ترې احساسېږي، دا به هغه لويه صدمه جبران کړي چي له امله ئې د پلار سترگې بې نوره شوې. نو ځکه ئې په اطمئنان سره وويل: يأت بصيراً: سترگې به ئې روغې او روښانه شي.

دلته قرآن د يعقوب عليه السلام په اړه يوې داسي خبري ته اشاره کوي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاصه توجه غواړي، قرآن كريم يعقوب عليه السلام د يوه دراك او حساس شخصيت په توګه معرفي كوي، داسې چې له مصره كاروان د ده د ورك شوي زوی له كميس سره راخوځېږي، لا له مصره ډېر نه دئ لرې شوی چې دی په كنعان كې د خپل زوی د كميس بوی احساسوي، خو بايېل بيا د ده په هكله داسې وايي: زامنو ئې ورته وويل: يوسف ژوندی او د ټول مصر حاكم دئ!! خو ده تر هغه په دې خبرې باور نه كاوو چې ګاډی ئې وليدې!! قرآن داسې فرمايي:

b& wqϑ #Ïßqã xƒÍ ßÅ¡V ’Î} Ïθàq¤ š^ $% çÎØ$Ï M=Áù $£ϑ9r

ä!` b& $£ϑ=ù ÇÌÈ Ëƒ‰)$Ï š• Î»=Ê ’Å7 ?Î} «! $? (q8$% ÇÍÈ ÈrßZyê

ß=æ& þÎ} Ïàó ©@Ï& Ï9& A$% #ŽÅ/ £ö$ ¼ìÎgô r 4ã ç9)$Ï çÏL6ÎØ$

$Zä $Î} $Z/qçÏ $Z9 ÿóGŠ$$R$/'»ƒ (q8$% ÇÏÈ šc qß=è? Ÿw $B «! $`Ï

ÐŠm9$Ïâqãó$Ï qè ¼çRÎ} þÎn Ïä9 ãÿóGŠ& š’ ô™ A$% ÇÐÈ ûüÏ«Ü»z

ÇÑÈ

كله چې كاروان له (مصره) لرې شو؛ نو پلار ئې وويل: كه مې بې عقله ونه ګڼئ زه خو (نن) د يوسف (خوږ) بوی احساسوم! ورته ئې وويل: په خدای قسم چې ته په خپلې پخوانۍ اشتباه كې يې (زاړه خيالونه دې غلطوي)!! نو كله چې زېری وركوونكی قاصد راورسېد او (د يوسف) كميس ئې د ده پر مخ وغوړاوو ناڅاپه ئې سترګې رڼې شوې، وئې ويل: نه مې وو درته ويلي چې د الله تعالى له لوري د راكړل شوي علم په وجه په هغه څه پوهېږم چې تاسو پرې نه پوهېږئ. دوی وويل: پلاره! زموږ (د ګناهونو لپاره له الله تعالى نه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه وغواړه، يقيناً چې موږ خطا کاران وو. وئې ويل: ژر به له خپل رب نه بخښنه درته وغواړم، بې شکه چې هغه مهربان بخښونکی دئ.

کله چې کاروان له مصر نه د کنعان په لور وخوځېد او له ښار نه لږ څه لرې شو، د يوسف عليه السلام پلار وويل: نن مې د يوسف عليه السلام بوي ترسپږمو کېږي، هيله من يم چې د ډېر سپين ږيرتوب له امله مې په کم عقلتوب متهم نه کړئ، د کورنۍ غړو ته په دې خبرې پوهېدل او باور کول گران کار وو، په ډېر تأکيد سره ئې ورته وويل: اشتباه کوې، تېر وختونه درياد ېږي، ستا د خيال په فضا کې د تيرو وختونو يادونه، د کوم غولوونکي بوی احساس درکوي، ته ئې د يوسف عليه السلام خوږ بوی گڼې!! لا زيات وخت نه وو تېر شوی چې ناڅاپه زېری ورکوونکی را ورسېد او د يوسف عليه السلام کميس ئې د پلار پر مخ وغوړاوو او په همدې سره د زوی له بېلتونه راټوکېدلی د ځگر داغ جوړ او ړندې سترگې روښانه شوې، نو د کورنۍ غړو ته ئې مخ کړ او وئې ويل: ما درته نه وو ويلي چې زه له الهي علم نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ، ما دا احساسوله چې يوسف عليه السلام ژوندی دئ او آخر به ئې وگورم، درته ويل مې چې ولاړ شئ او دواړه ولټوئ او له الهي رحمته مه نا امېده کېږئ، درته ومې ويل چې د يوسف عليه السلام عطر مې تر سپږمو کېږي، تاسې نه منله، دا دئ ټولې خبرې رښتيا وختې او حقيقت ئې درته څرگند او ښکاره شو!!

دا جريان د هغه فراست او پوهې حقيقت په واضحه توگه څرگندوي چې الله تعالی ئې خپلو پيغمبرانو او اولياوو ته ورکوي او ښيي چې هغوی پر غيب علم نه لري، خو د غيب له عالمه داسې ورمې احساسوي چې سرچينه او لوری ئې ورته څرگند نه وي، کله دا ورمې په وينښه احساسوي او کله په خپلو خوبونو کې د غيب له عالمه پيغامونه ترلاسه کوي، خو دا (علم) نه بلکې (احساس) وي، دا احساس د ظاهري پنځگونو حواسو کار نه دئ، مرجع او سرچينه ئې څرگنده نه وي، بنده پرې هيڅ تسلط نه لري، د پټو حقايقو ورمې ئې په خپلو څپو سره احساس راوپاروي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پوهېږي دا احساس څنګه ورسره راپیدا شوی؟!! د دې احساس واګې د انسان په اختیار کې نه وي، نور هم په دې نه شي قانع کولی چې په دې احساس کې ورسره شریک شي، هماغسې لکه چې یعقوب علیه السلام یو وخت نه شو کولی ځو متره آخوا په کوهي کې د یوسف علیه السلام له لوېدو خبر شي؛ خو بل وخت په ډېر لرې واټن کې، له مصر نه د کنعان په لور د کاروان له خوځېدو سره سم د خپل زوی د کمیس بوی احساسوي، خو نه په دې باندې پوهېږي چې دا بوی له کومه راځي او نه په دې چې ولې نن دا احساس ورسره راپیدا شوی، منبع ئې کومه او لوری ئې کوم دئ او نه نورو ته په پوره ډاډ او اطمئنان سره کومه خبره کولی شي، کله چې غواړي د خپلې کورنۍ له غړو سره خپل نننی احساس شریک کړي، زړه نا زړه ورته وایي: که مې په کم عقلۍ متهم نه کړئ زه نن د یوسف بوی احساسوم!! ګورئ چې د کورنۍ غړي ورسره توافق نه کوي او په ښکاره ډول او په پوره تأکید سره ورته وایي: اشتباه کوې، تیر وختونه دریادېږي!!

ښایي ستاسو د هر یوه په ژوند کې کله داسې واقع شوي وي چې زړه مو ناڅاپه د یوې پېښې د رامنځ ته کېدو خبر درکوي او تاسو له کوم خاص دلیل نه پرته د کومې پېښې انتظار کوئ، ناڅاپه وینئ چې ستاسې د زړه احساس رښتیا ثابت شو او ستاسو انتظار پر ځای وخوت، مثلاً دخپلې کورنۍ له غړو سره ناست یئ، یو تن وایي: ګومان کوم چې ورور جان به مې نن یا سبا له سفره راشي، د کورنۍ نور غړي وایي: نه، هغه لا د راتګ نیت نه لري، دی ورته وایي: هو! زه هم همداسې انګېرم، خو نه پوهېږم چې ولې مې زړه راته وایي چې هغه له سفره راځي!! ناڅاپه وینې چې حدس ئې صحیح وخوت، ورور ئې د محاسباتو او انګېرنو خلاف او د احساس سره سم راغی!! ممکن نه دئ چې دا احساس دې محض یو تصادف وي، ښایي د هغو کسانو شمېر لږ نه وي چې دې ته د تصادف په سترګه ګوري، خو د قرآن له دغو ویناوو معلومېږي چې دا تصادف نه دئ، دا چې په څو پر له پسې مواردو کې د یعقوب علیه السلام (احساس) سم او د حقیقت مطابق خېژي، دا ښیي چې په انسان کې د ده له پنځو حواسو نه علاوه د احساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي یوه (ملَکه) شته چي د راتلونکو پېښو نه اطلاع ترلاسه کوي، خو په داسي توګه چي نه د دې پیغامونو له لوري او منبع خبر وي، نه کوم سلطه پرې لري او نه د ده په امر او هغه وخت چي دی ئې غواړي ورته راځي.

دا احساس او اړوند ملکه ئې په تقوی سره وده کوي، په پیغمبرانو، پرهېزګارانو او صالح انسانانو کي کمال ته رسېږي، دوی ته داسي فراست ورپه برخه شي چي نه یوازي د ملمع، ګرانو، پېچلو او مبهمو خبرو په حقیقت پوهېدل ورته آسانوي بلکي د ملمع او غولونکو څېرو تر شا پټ زړونه او د هغوی موخې پېژندی شي، د یعقوب علیه السلام په قصې کي مور ته د دغه حساس لرې لید څو بېلګې مخي ته راغلې.

زامن ئې ډېر وروسته پوه شول چي دوی هم د یوسف علیه السلام په اړه اشتباه کوله او هم د خپل پلار په اړه، د پلار په وړاندي پر خپلو غلطیو اعتراف کوي او ترې غواړي چي له الله تعالی نه ورته بخښنه وغواړي.

د قرآن له وینا معلومېږي چي یوسف علیه السلام له ښاره بهر، د خپلي کورنۍ د استقبال لپاره منتظر ولاړ وو چي راورسېدل، مور او پلار ئې په خپلي ګاډۍ کي، خپلي خوا ته کښېنول او د ښار په لوري وخوځېدل، د قرآن وینا داسي ده:

ª! $äš© bÎ ŽÇ`Ë (qèz Š$A$%r Ïnq/& Ïnø) #" r#ä # ßqã4?ã (qèz Š$Ð=ù

ÏM/'»f A$%r #%ÉÚß ¼çq9 (r"z r Ą ë$$ '?ã Ïnq/& ìù'r Ç̀È ûüÏZÏB#ä

ß)Î bÎ `¡ ôn& ô%r $ym 'În $g=è_ ô% @ô% `Ë '»fãâ @fÍrÙ? #‹»d

ß»Üøt9$ø"R b& Ÿè/ .`Ë ír7$$ `Ë Nãî ä! `r Çõ Å9$ `Ë ÓÍ_ •z&

ÇÈ ãåtø$D Šîè$qè ¼çRÎ ã±„ $JÏ #‹Ü9 'În bÎ þ† Îq=Î ûü/r ÓÍ_ø/

(c) ketabton.com: The Digital Library

•Û$ù Ï] ƒŠ%nF{$$@ƒrÍÛ? `Ë ÓÍ_Fô=ãr Å ü3$$ `Ë ÓÍ_F÷#ä %6% É ‘ *

$Vîöÿ ÓÍ_@q? í•ÅFy$$ $‹R%‰9$ ’Î ¾Çr |MR& ÇÚ ôF{$$ ÏN°q»J¡¡ 9$$

Ç!È ûüÅÎ»Á 9$Î ÓÍ_ÿÅ$r

نو كله چي د يوسف عليه السلام محضر ته ننوتل، مور او پلار ئې په خپلي خوا كي كښېنول او وئې ويل: كه خداى كول په ډاډ او امن سره مصر ته داخل شئ. او خپل مور او پلار ئې تخت ته لوړ كړل او ورته په سجده شول او وئې ويل: مهربانه پلاره! دا هماغه زما د پخواني خوب تعبير دئ چي پالونكي رب رښتونى كړ او له ما سره ئې هغه وخت هم احسان وكړ چي له زندانه ئې وايستم او تاسو ئې له بېديا دلته راوستلئ، وروسته له هغه چي شيطان زما او زما د ورونو تر منځ شخړه راولاړه كړه. بې شكه چي زما پالونكى رب د هر څه لپاره چي وغواړي لطيف دئ، (په لطافت او دقت سره ورته رسي هيڅ څه ئې مخي ته نه شي خنډ كېدى) يقيناً چي هغه باحكمته پوه دئ. زما پالونكيه! پاچاهي دي راكړه او تأويل الاحاديث دې رازده كړ، د آسمانونو او ځمكي خالقه! ته مي په دنيا او آخرت كي مولا او كار جوړوونكى يې، ما مسلمان وفات كړه او له صالحانو سره مي يو ځاى كړه.

په دې آيتونو كي په لږ دقت سره څو اساسي مطالب تر سترگو كېږي:

الف: يوسف عليه السلام د خپلي كورنۍ د استقبال لپاره له ښاره بهر وروتلى.

ب: پلار او مور ئې په خپلي خوا كي په داسي وسيلې كي كښېنولي چي د لارې په اوږدو كي ورسره يو ځاى وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج: په ټولي لارې کي هم او په ټول مصر کي هم داسي خاص امنيتي تدابير نيول شوي چي آثار او نښي نښاني ئې له ورايه ښکاري او يوسف عليه السلام هغه ته په اشارې سره خپل مور او پلار ته وايي: د خدای له غوښتنې سره سم په امن او امان سره ښار ته ننوځئ.

د: د دې آيتونو له الفاظو او په خاصه توګه د (العرش) او (الملك) له الفاظو په وضاحت سره معلومېږي چي يوسف عليه السلام اوس د مصر پاچا دئ او د مصر اقتدار په بشپړه توګه د ده په واك کي دئ.

هـ: مخامخ شاهي ماڼۍ ته تللي او هلته يوسف عليه السلام خپل مور او پلار پرشاهي تخت کښېنولي او په خپله له تخت نه لاندي ودرېدلی او د هغوی احترام ئې پر ځای کړی، خو مور، پلار او ورونو ئې دی د دې درناوي وړ او مستحق ګڼلی او هغه ته ئې د تعظيم مراسم په ځای کړي. مفسرين د (خروا له سجداً) په تفسير کي لاندي مختلف نظريات لري:

ځيني په دې باور دي چي د يوسف مور، پلار او ورونو ئې د شکرانې سجده وکړه او الله جل جلاله ته په سجده شول، خو د يوسف لپاره او د هغه نعمت په خاطر چي الله جل جلاله د يوسف په وجه پر دوی پېرزو کړ.

ځيني په دې عقيده دي چي له اسلام نه په مخکي شرايعو کي د تعظيم سجده د غير الله لپاره روا ګڼل کېده، خو اسلام د غير الله لپاره هم د عبادت او هم د تعظيم سجده حرام وګرځوله او فقط د خدای جل شانه لپاره ئې ځانګړې کړه؛ ګواکي د يوسف مور، پلار او ورونو يوسف عليه السلام ته د تعظيم سجده کړې نه د عبادت سجده.

د مفسرينو يوه بله ډله په دې عقيده ده چي سجده؛ پر ځمکي باندي د تندي اېښودلو او د چا په پښو کي د لوېدلو په معنی، په هيڅ آسماني شريعت کي غير الله ته جايز نه وه، په مخکنيو شرايعو کي هم د هغې د جواز هيڅ سند نه شو موندلی، هغوی وايي چي نه ښايي په هر ځای کي سجده پر ځمکي باندي د تندي اېښودلو په معنی تعبير کړو؛ لکه چي په قرآن کي د لمر، سپوږمۍ، ستورو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونو، غرونواو ... سجده په مکرر ډول راغلې؛ خو د نوموړو موجوداتو دا سجده په هغې معنی نه شو اخیستی چې ګواکې دوی سر پر ځمکې باندې ایښی، ځکه دا موجودات نه شمزۍ لري، نه ملا او نه هم زنګنونه چې د دغو غړو په وسیله رکوع ته لاړ شي او بیا سجده وکړي او نه وچولی لري چې پر ځمکه ئې کېږدي، د هغوی د سجدې معنی الله ته له کامل انقیاده پرته بل مفهوم نه شي درلودی، همدارنګه یوسف علیه السلام ته د مور، پلار او وروڼو سجده د تعظیم او انقیاد اظهار وو نه د عبادت سجده او نه د هغه پښو ته د پرېوتلو سجده، که تېرو بحثونو ته لږ ځیر شو او د یوسف علیه السلام هغه (رؤیا) په پام کې ونیسو چې لمر، سپوږمۍ او یوولس ستوري ئې د ځان په وړاندې د سجدې په حالت کې لیدلي وو او نن د دغې صحنې د مشاهدې پر وخت وایي: ګرانه پلاره! دا زما د هغه پخواني خوب تعبیر دئ چې زما پالونکي رب رښتونی کړ، دا ښیي چې د ویښې سجده به د خوب (رؤیا) سجدې ته ورته وه، حتماً به د دواړو ترمنځ څه شباهت وو، نه هغه تندی پر ځمکې ایښودل وو او نه دا.

یوسف علیه السلام د دې حالت په لیدو سره فرمایي: پالونکي خدای مې پر ما احسان وکړ (پر خپلو ښېګړو ئې ونازولم)، زه ئې له زندان نه بهر کړم او دغه مقام ته ئې ورسولم، تاسې ئې له صحرا نه دلته راوستلئ، وروسته له هغه چې شیطان زما او زما د وروڼو تر منځ نزاع را منځته کړه، زما رب جل شانه چې د کوم کار اراده وکړي په لطافت او دقت ئې تر سره کوي، هغه باحکمته پوه دئ. په دې څرګندونو کې هم څو ټکي د غور وړ دي:

الف: د خپل پالونکي خدای په نعمتونو، احسان او عنایت اعتراف کوي او د دې پر ځای چې قدرت ته رسېدل او نعمتونه ترلاسه کول د خپلو هڅو، کمال او لیاقت نتیجه وګڼي، برعکس هغه الهي احسان بولي.

ب: د ده خوا ته د وروڼو په شمول د ټولي کورنۍ راتګ لوی نعمت انګېري، یعني دا چې هغه نه یوازې ټولې جفاګانې هېرې کړې دي، بلکې دا الهي پېرزوینه او احسان ګڼي چې نن ئې وروڼه په څنګ کې دي، له همدغه ځای نه کولی شو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوه شو چې يوسف عليه السلام ولې له خپلو وروڼو سره هغه چلند کاوو، په ډېر احتياط سره خوځېدو، نه ئې غوښتل چې ژر او له وخت نه مخکې ځان دوی ته معرفي کړي؛ ځکه هغه داسې انګېرله چې ښايي له مقدماتي کارونو نه مخکې ځان معرفي کول به د وروڼو د حسادت او کينې د راپارېدو سبب شي او د ده خوا ته له راتلو به ډډه وکړي.

ج_ هغه د خپلو وروڼو او ځان ترمنځ د منازعې او شخړې عامل شيطاني لمسونې او تحرکات ګڼي او په دې اړه د بحث په دوران کې اول ځان ته ګوته نيسي او وروسته د وروڼو نوم اخلي؛ دا په خپله يوه ظريفه نکته او حساس ټکی افاده کوي او ښيي چې له وروڼو سره په معامله کې څومره محتاط دئ او څنګه له هر هغه عادي حرکت اومعمولي اشارې نه چې د دوی د احساساتو په ژوبلېدو منتج شي، ځان ساتي.

د_ وايي: په دې ټولو پېښو کې الهي حکمت مضمر وو، حکيم خدای غوښتل چې په دې توګه ما له بېديا نه مصر ته راولي او د مصر واکمنې راوسپاري. يعنې هغه نه يوازې دا چې تېر هېر کړي او د خپلو وروڼو جفاګانې ئې په بشپړه توګه له پامه غورځولې اوهيڅکله هم د غچ په فکر کې نه دئ؛ بلکې نوموړې پېښې او لوړې ژورې، داسې عادي او طبيعي پېښې ګڼي چې مخکې له مخکې مقدر شوې او له الهي مقدراتو سره سم د ده مخې ته راغلې، د الله تعالی په لطف او توفيق ترې تېر شوی او دغه اوسنې مقام ته رسېدلی دئ.

عظيم الشأن قرآن د يوسف عليه السلام دا له عبرتونو، پندونو او لارښوونو نه ډکه قصه د ده په جامع دعا پای ته رسوي: د دعا په پيل کې د الله جل جلاله پر دوو نعمتونو چې دی ئې پرې نازولی اعتراف کوي: (زما ربه! پاچاهي دې راکړه او تأويل الاحاديث دې راوښود) او دا همغه (حکم) او (علم) دئ چې الله جل شأنه ئې له انبياوو او د دوی له صادقو پلويانو سره د ورکړې ژمنه او وعده کړې ده، بيا الله جل جلاله په دنيا او آخرت کې خپل مولا او کار جوړوونکی بولي او ورپسې له الله جل شأنه څخه غواړي چې د ژوند تر پايه پوري همدغسې مطيع او منقاد پاتې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مرگ هغه وخت او په هغه حالت کي ورته راشي چي په بشپړه توگه خپل رب ته تسلیم، فرمان وړونکی او منقاد وي او په پای کي ئې د الله د صالحو بنده گانو په کتار کي د ودرېدو او د هغوی مقام او منزلت ته د رسېدو افتخار په برخه شي.

په دې سره قرآن موږ ته د صالح مشرانو ځانگړتیاوې راښیي او د دوی او د فاسدو واکمنانو تر منځ ژور توپیرونه راپه گوته کوي، دا د دوی لومړۍ ځانگړتیا گڼي چي اقتدار ته رسېدا ئې له خپل رب نه بغاوت ته نه شي هڅولی، اقتدار غرور او مستي نه په کي راولاړوي او د دې سبب نه گرځي چي د خپل رب له اوامرو سرغړاوی وکړي، ځان له قانون نه اوچت وگڼي، ضوابطو او مقرراتو ته التزام ونه لري او په خپله د قانون او شریعت ځای ونیسي؛ بلکي دوی داسي دي چي د قدرت په لوړو پوړو کي له نورو او تر مخکني وخت نه لازیات شریعت او قانون ته التزام لري او ورته غاړه ږدي. دوهمه ځانگړتیا ئې هغه تل پاتې تمنا وي چي دوی د صالح کسانو په قطار کي وي او صالح کسان د دوی په خوا کې. هر مشر له خپلو ملگرو او د ملگرو د ځرنگوالي په اړه د ده له هیلو او تمنیاتو نه پېژندی شئ، د کوم مشر چي ملگري او مشاورین نېك او صالح وي او غواړي چي صالح ملگري او نېك مشاورین ئې په څنگ کي وي، هغه صالح مشر دئ، نېك کسان به په چارو گماري، له دې نه به ځان ساتي چي ظالم چارواکي پر خلکو مسلط کړي، نه پرېږدي چي هغه خاینې او مکارې څېرې ئې په (بطانه) کي شامل شي او د ده شا و خوا ونیسي، چي دربارونو او واکمنانو ته د تقرب او نږدې کېدو په لارو چارو پوه دي او په غوړه مالۍ، چاپلوسۍ او چالاکۍ سره ځان دربار ته رسوي، لوړو مقاماتو ته د رسېدو په سوړو بلد دي او په دې لار کي له هیڅ ذلت او رذالت نه ډډه نه کوي. د بد مشر خوا کي به بده (بطانه) او ناصالح ملگري او مشاورین وگورئ، هغه چي له ناروا او لارو مخکي تللي، تر دربار پوري رسېدلي، د مشرانو شا وخوا ئې نیولې، د دربار قرب او نږدې والي شهرت او قدرت ورپه برخه کړی او په همدې سره ئې د ناروا گټو ترلاسه کولو لارې ځان ته پرانیستې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن چي په کومي موخې دا قصه رااخيستې او د کومو مهمو مطالبو د اثبات او ښه توضيح او د يوه تاريخي مثال په ترڅ کي ئې د بيانولو لپاره زموږ مخي ته ايښې، د قصې په پاى کي ئې داسي بيانوي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

`Å6 »9r 2” Žlyöã $Zï‰n b%. $B É»6ø{$ ’írÏ[›ŽöŸã ötÅÁ Á%

5ö)Ï ßÏq‘r “ %ÏÏr ãó« Èà2 Ÿ‹Åyö?r Ïnƒ‰ƒ ûüt/ “Ï%©$,ƒÏ‰óÁ?

ÇÊÊÊÈ bqãZÏBsãƒ

دا د غیب خبري دي چې په وحي سره ئې تا ته درښیو او ته هغه مهال د دوی په څنګ کې نه وې چې د کار (په اړه ئې خپلې رأیې) راغونډې کړې او په داسې حال کې (سره سلا) شول چې پټ تدبیر او توطئه ئې جوړوله. ډېری خلك داسې دي چې که ته هر څومره (د دوی پر هدایت باندې) حریص وې ایمان نه راوړي. او ته (د دعوت په عوض کې) کومه بدله نه ترې غواړې، دا خو عالمیانو ته له پنده پرته بل څه نه دئ. او په آسمانونو او ځمکې کې څومره داسې نښې، نښانې شته چې دوی پرې تېرېږي (وینې ئې او احساسوي ئې) خو دوی (له اعتناء او تامل نه پرته) مخ ترې اړوي. او ډېری ئې پر الله ایمان نه راوړي؛ مګر دا چې شرك کوونکي وي. آیا له دې ځان خوندي ګڼي چې د کوم الهي عذاب سیوری پرې وغوړېږي او یا قیامت په داسې حال کې ناڅاپه پرې راشي چې بې خبره وي. ورته ووایه: همدا مې لاره ده، د الله لور ته په بصیرت سره بلنه ورکوم، زه هم او هغه هم چې زما متابعت کوي او زه له مشرکانو څخه نه یم. او له تا نه مخکې مو چې له کلیوالو نه څوك لېږلي او وحي مو ورته کړې له سړو پرته بل څوك (فرشتې) نه ول؛ آیا د ځمکې پر مخ نه دي ګرځېدلي او نه ئې دي لیدلي چې تر دوی د مخکنیو پایله څنګه وه؟ او د استوګنې اخروي ځای خو د هغو لپاره ډېر غوره دئ چې تقوی ئې کوله، آیا تعقل نه کوئ؟ تر هغه چې پیغمبران ناامیده شوي او انګېرله ئې ده چې درواغجن انتظار تېر ایستي دي، ناڅاپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ نصرت او مرسته وررسېدلې او هغه څوك ژغورل شوي چې موږ غوښتل او زموږ عذاب له مجرمينو نه شي ايساريدی. يقيناً چې د دوی په قصو کي د عقل خاوندانو ته ځانګړی پند او عبرت (پروت)دی، دا هسي له ځانه جوړه شوې وينا نه ده، بلکي تر ځان د مخکنيو تصديق او تأييد دئ او د هر څه تفصيل او د ايمان راوړونکو لپاره لارښود او رحمت.

د يوسف عليه السلام د قصې له راوړلو نه د قرآن موخه دا وه چې د پورتنيو مهمو مطالبو تاريخي بېلګې زموږ مخي ته کېږدي، د دغو مطالبو شرح او تفصيل دا دئ: د دغو آيتونو د نازلېدو پر مهال او هغه وخت چې رسول الله صلي الله عليه وسلم د يوسف عليه السلام د قصې مختلفې او حساسې برخي او لوړې ژورې خلکو ته بيانولې؛ نو د دې قصې د اتلانو له پيدايښت او وفاته نږدې ۲۵۰۰ کلونه تېر شوي وو، دا قصه له ټولو دغو تفصيلاتو سره او هغسي چې پيغمبر عليه السلام خلکو ته بيانوله نه په کوم کتاب کي موندل کېده او نه په خلکو کي له يوه نه بل ته ويل کېده، پيغمبر عليه السلام په ليك لوست بلد نه وو چې له کوم کتابه ئې اقتباس کړې وی، مخکنيو مسخه شوو مذهبي کتابونو په ډېري غلطي بڼې کي وړاندي کړې وه، پوښتنه دا ده چې پيغمبر عليه السلام څرنګه دا له عبرتونو ډکه تاريخي قصه په دومره دقت او تفصيل سره او په داسي اغېزناکي بڼې کي وړاندي کړه؟ څنګه وتوانېدو چې د دې قصې په ترڅ کي له يوې خوا د مکې د هغه مهال وضعيت انځور کړي، له بلې خوا هغه څه په اغېزناکه توګه بيان کړي چې د ده او مخالفينو تر منځ تېرېدل او له بلې خوا د دعوت مخالفين د دې عبرتناکې قصې په هېندارې کي خپله څېره او راتلونکې وګوري او خپلې پايلې او محتوم برخليك درك کړي، متوجه شي او عبرت واخلي؟ او څنګه د دې قصې ټولي برخي يوه په بلې پسې رښتيانۍ شوې؟ د قريشو مشرانو هم د يوسف عليه السلام د ورونو په څېر له رسول الله صلي الله عليه وسلم سره د رخې او کينې لاره ونيوله، د هغه پر ضد ئې د عناد او دښمنۍ لپاره ملاوې وتړلې، په خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځونو کې ئې وویل: یا هغه ووژنئ یا ئې زندان ته کښې کړئ او یا ئې له مکې نه تبعید کړئ، هغه او یاران ئې له مکې مکرمې نه هجرت ته اړ کړل؛ خو لا زیات کلونه نه وو تېر شوي چې ټول د یوسف علیه السلام د ورونو په شان، د رسول الله صلي الله علیه وسلم مخې ته ټيټ سر او شرمېدلي ودرېدل او عذر ئې ترې وغوښت او ده هم دوی ته د یوسف علیه السلام وینا تکرار کړه: (لاتثریب علیکم الیوم)؟!!

پیغمبر علیه السلام په دې ټولو خبرو باندې څنګه او له کوم ځای نه پوه شو؟ قرآن فرمایي: دا غیبي اخبار دي چې الله تعالی ئې د وحي په وسیله درښیي، دا قصه ښیي چې ته په رښتیا د الله رسول یې او الهي وحي ستا لارښوونه کوي، ځکه چې له وحي نه پرته څوك په غیبو باندې نه شي پوهېدی.

تا د دې قصې په ترڅ کې ستر ستر انکار نه منونکي حقایق د خلکو مخې ته ایښي، خو ډېری خلك داسې وي چې یوازې د حقایقو په لیدو او اورېدو سره ایمان نه راوړي، برهان او استدلال ئې نه شي قانع کولی، د زړه سواندو بلونکو او داعیانو هغه سخت حرص او تلوسه چې د دوی د هدایت په اړه ئې لري، دا هم د دوی د هدایت لپاره کفایت نه کوي او داسې نتیجه نه ورکوي چې د حقایقو په محض لیدلو سره ایمان راوړي او خپل زاړه او غلط افکار او عقاید شا ته وغورځوي، ډېری خلك له حاکمې وضعې سره جوړ جاړی کوي، د خپلې ټولنې له روان بهیر سره خوځې، دې ته ترجیح ورکوي چې له نورو سره اوږه په اوږه پر مخ ولاړ شي که څه هم هغوی په غلطو لارو روان وي، د خپلې زمانې له غوښتنو سره ځان عادي کړي، دا نه خوښوي چې په دوی، د دوی د ټولنې په حالت او په حاکمې وضعې کې بدلون راشي، دعوتګران باید د دې وضعې په لیدو ناامیده نه شي، هغه لږ شمېر خلك چې له حاکمې وضعې سره د ټکر جرأت، همت او شهامت لري او غواړي له روانې بدې وضعې سره مقابله وکړي، د خپلې ټولنې د ځواکمنو جاذبو له اغېز نه د وتلو ځواك په ځان کېویني او د حاکم نظام په جوړښت کې او د حاکم او محکوم په وضعې کې د بدلون راوستلو ضرورت احساسوي، همدغه خلك د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامي نهضتونو د مشرانو او د مصلحو دعوتگرانو لپاره کافي دي، همدوی دي چي په وضعې کي بدلون راولي، د ټولني د خوځښت مسیر بدلوي او بیا هغه مخالف اکثریت هم په دوی پسې روانېږي او د دوی لار تعقیبوي.

ستا د حقانیت د اثبات لپاره دا هم کافي ده چي ته د دعوت په عوض کي له خلکو نه د بدلې او عوض غوښتنه نه لرې او دا د پیغمبرانو علیهم السلام او د صالحو او رښتونو بلونکو یوه ستره نښه ده، په همدې سره یو صالح او حقیقي دعوتگر له یوه ټگمار بلونکي نه بېلولی شو، قرآن کریم له ټولو پیغمبرانو نه دا قول رانقلوي چي خپلو قومونو ته ئې ویلي: له تاسو نه څه طمع نه لرو، اجر او بدله درنه نه غواړو، موږ د عالمیانو له پالونکي رب نه د اجر طمع لرو، د پیغمبرانو علیهم السلام د مواصفاتو او ځانگړتیاوو د بیانولو په ترڅ کي په دې صفت ترکیز او په مکرره توگه د هغه یادونه ښیي چي دا صفت او ځانگړتیا خاص اهمیت لري؛ او موږ دې ته متوجه کوي چي د مشر او لارښود په انتخاب کي باید دې ته په جدي توگه پاملرنه وکړو او یوازي هغه څوك د مشر او د ټولني د لارښود په توگه غوره کړو چي نه له خلکو نه مادي طمع لري او نه معنوي، نه دا هیله ترې لري چي وئې ستایي او مداحي ئې وکړي او نه د ځان او د خپلو خپلوانو لپاره د مادي امتیازاتو په فکر کي وي، هغه څوك چي د خلکو لارښوونه خپل دیني مسئولیت او شرعي تکلیف گڼي، اجر ئې له الله تعالی نه غواړي، د حق په لار کي تر نورو زیاته قرباني ورکوي، نه دا چي نور خلك قربانۍ ته دعوتوي خو په خپله د نورو د خولو او وینو په بیه له جوړ شوي رنگین دسترخانه تغذیه کېږي، نه هغه چي غواړي خلك د دوی د چړچو او عیاشیو په پښو کي ذبح شي، د دې لپاره قرباني ورکړي چي دوی جاه او جلال ته ورسېږي، نه هغه چي غواړي په جامو او خوړو کي تر نورو امتیازات ولري او د اوسېدو ځای ئې تر نورو غوره او مرفه وي.

په آسمانونو او ځمکي کي ډېري داسي خوري نښې نښانې تر سترگو کېږي چي د زمانې په اوږدو کي په وار وار ځان ښیي، راښکاره کېږي او اوړي را اوړي چي انسان د الله تعالی په لوري بلي، حق ته بلنه ورکوي، د کفر له بدو پایلو نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېرول کوي او عبرتناکې پاېلې ئې انسان ته انځوروي؛ خو ډېرى خلك د دغو ننبو ننبانو تر څنګ په بې پروايۍ او بې باکۍ سره تېرېږي، نه فکر په کې کوي او نه عبرت ترې اخلي.

که چېرې انسان د خپل چاپېرىال ښکارندو مظاهرو ته لږ ځير شي او د خپلو کړنو په تاريخي بېلګو لږ غور او فکر وکړي، په زرګونو بلونکي او داعيان به په کې مومي چې دى د الله تعالى لوري او لارې ته دعوتوي او د سمې لارې په تشخيص او ټاکنې کې ئې مرستې ته ورځي. خو ډېر لږ کسان دا کفايت او اهليت ترلاسه کوي، د دغو محدودو وګړو له جملې نه چې ايمان راوړي، ډېرى ئې مشرك شي او خپل ايمان د شرك په ګندګيو لړي، ځيني ئې داسي وي چې د الله تعالى په څنګ کې له غير الله نه هم طمعه لري، مرسته ترې غواړي او د هغوى کورګي ته پناه وړي، ځيني ئې له غير الله نه داسي وېرېږي لکه له الله تعالى نه، ځيني ئې له غير الله سره داسي مينه کوي چې داسي مينه او محبت يوازي له الله تعالى سره ښايي، يوه ډله ئې د غير الله په وړاندي داسي منقاد او فرمان وړونکي وي چې داسي انقياد له الله تعالى پرته بل چا ته جواز نه لري... د مشرکو وګړو په پرتله د هغو سوچه او مخلصو مسلمانانو شمېر چې ايمان ئې په شرك نه دئ لړل شوى، دومره دئ لکه د دنګو غرونو په ډېرو بې ارزښتو ډبرو کې د قيمتي کاڼو شمېر!!

دغه کافر او مشرك عناصر چې د پيغمبرانو عليهم السلام له دعوت سره مخالفت ته ملا ترې او له حق دين سره جنګېږي، څه شي له الهي عذابه ډاډه کړي؟ ولې د قيامت له ناڅاپي راتګ نه د امنيت احساس کوي؟ آيا دې خبرې بې باکه کړي او د ګناه کولو جسارت ئې ورکړى چې له الهي عذابه وېره نه لري او ځان خوندي ګڼي او د قيامت په ناڅاپي راتلو باور نه لري؟! دا څومره بې بنياده ډاډ دئ او دا څومره جاهلانه بې باکي!!

دوى ته ووايه: موږ له تاسو نه خپله لار بېله کړې، زه او زما پلويان په بصيرت او پوهې سره د الله لوري ته بلنه ورکوو. الله تعالى له هر عيب او نقص نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاك ګڼو او له شرك نه ځان ساتو، موږ په کایناتو کې د ژور غور او د تاریخ د دقیقې څېړنې او مطالعې په نتیجه کې خپله لار ټاکلې ده، د الله تعالی د قدرت له نښو نښانو نه د ړندو په څېر سطحي نه تېرېږو، د دغو نښو نښانو پیغامونه په غور او تعمق سره اورو او د هغوی په رڼا کې خپله لار ټاکو.

دا دعوت او بلنه نوې نه ده، له دې نه مخکې هم ډېر ستر ستر شخصیتونه تېر شوي چې په وحي سره به ئې لارښوونه کېده، آیا ستا مخالفین او هغه ځواکونه چې ستا دعوت درواغ ګڼي او ستا پر ضد د جنګ جبهه پرانېزي، له تاریخي حوادثو او د خپلو پخوانیو کافرو او مشرکو ملګرو له بدو پایلو عبرت نه اخلي؟!! آیا په دې نه پوهېږي چې وروستی برې به خامخا د حقپالو په برخه کېږي، په دنیا کې هم او په آخرت کې هم او اخروي اجر خو به ئې د دنیا په پرتله ډېر ډېر غوره وي؟!!

دا یوازې ته نه یې چې له ستونزو، کړاوونو او مخالفتونو سره مخامخ یې، په ډېرو پیغمبرانو باندې داسې سخت او له زغملو اوچت کړاوونه راغلې او د مخالفینو له داسې شدید مخالفت سره مخامخ شوي چې د اولواالعزمه پیغمبرانو علیهم السلام د یأس او نا امېدۍ اسباب ئې برابر کړي، هغوي له داسې وضعې سره مخامخ شوي چې ګمان ئې کړی د دعوت د بریا په اړه د دوی باور له ګمان او غولوونکو هیلو پرته بل څه نه وو، ځان ئې په کلکې محاصرې کې موندلی، ټولې لارې ئې پر خپلې مخې بندې لیدلې او د برې امکان او احتمال ورته په نشت برابر او محال معلوم شوی. په همدغسې یوې ستونزمنې او له کړاوونو نه ډکې مرحلې کې الهي مرسته وررسېدلې، یأس او نا امېدي ئې ختمه شوې او مخکنۍ هیلې ئې رښتونې ختلې، د نجات بېړۍ ئې له طوفانونو تېره شوې او د نجات او بریا ساحل ته رسېدلې او په همدغې مرحلې کې د دوی پر دښمنانو او مخالفینو باندې الهي عذاب نازل شوی او په کلکه مؤاخذه شوي. تر څو چې پیغمبران نه دي مأیوس شوي، د دعوت کار ئې پر مخ بوولی؛ او د خپل قوم له هدایته ئې طمع نه ده شکېدلې، الله تعالی د دوی پر مخالفینو د عذاب لېږل ځنډولی، خو کله چې قوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته د رد ځواب ورکړی، دوی ئې رټلي، شړلي او د دوی په خلاف ئې د جنګ جبهه پرانیستې، الهي عذاب پرې نازل شوی، مهلت ئې پای ته رسېدلی او ټغر ئې ټول شوی.

قرآن چې کومې تاریخي قصې زموږ مخې ته ایښې دي، د تاریخ په لوړو ژورو کې د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومې پېښې ئې بیان کړې دي، په دې کې د عقل خاوندانو ته عبرتناک درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه ګڼئ چې قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاریخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتګرانو او د دوی د ربښتوني الهي دعوت تصدیق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصیل سره بیان کړي، ځوك چې د حق په لټه کې وي او پر حقایقو د ایمان راوړلو اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوینې ډالۍ.

بایبل د دې قصې په پای کې لیکي: (یوسف د کورنۍ غړو ته وویل: زه فرعون ته وایم چې تاسو شپني کوله، دا دنده له نیکونو په میراث درته پاتې ده... اوس له خپلو رمو سره مصر ته راغلي یئ... تاسو به هم فرعون ته همدا خبره وکړئ... که دا ځواب ورکړئ نو هغه به اجازه درکړي چې په جوشن کې پاتې شئ... د نورو سیمو خلك له شپنو کرکه لري... فرعون دوی ته په جوشن کې د پاتې کېدو اجازه ورکړه...یوسف خپل پلار هم فرعون ته راوست او هغه فرعون ته برکت ورکړ!! ... قحطي ورځ په ورځ زیاتېده... یوسف د مصر او کنعان د خلکو ټولې پیسې د غلې په بدل کې ترلاسه او د فوعون په خزانه کې ئې جمع کړې... کله چې د خلکو پیسې ختمې شوې، یوسف ورته وویل: څاروي مو راکړئ چې په بدل کې ئې غله درکړم...دوی مجبور وو د یوه کال غلې په بدل کې د ولس ټول څاروي د فرعون په واك کې شول... خلك بیا راغلل، غله ئې وغوښته او وئې ویل چې اوس خو نه پیسې لرو او نه څاروي، له ځان او ځمکو پرته بل څه نه دي راته پاتې... یوسف د دوی ټولې ځمکې د فرعون لپاره ترې واخیستې... او په دې توګه ټول مصریان د فرعون غلامان شول...یوسف یوازې د کاهنانو ځمکې ترې وانخیستې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځکه چې هغوی ته ئې وړیا خواړه ورکول نو د خپلو ځمکو پلورلو ته اړ نه ول...نو یوسف خلکو ته وویل: ما تاسې او ستاسو ځمکې د فرعون لپاره پېرلې اوس به تاسو ته تخم درکوم چې وئې کرئ او د لو په مهال به پنځمه برخه فرعون ته ورکوئ او پاتې به ئې ستاسو او ستاسو د څارویو خوراك او د راتلونکي کال د تخم لپاره وي... دوی ورته وویل: تا راسره ښېګړه کړې ده، موږ راضي یو چې له دې وروسته د فرعون غلامان وو!!)

ګورئ چې بايبل یوسف علیه السلام د یوه داسې انسان په څېره کې انځور کړی چې د فرعون خادم دئ، د ولس له مجبوریتونو نه ئې د فرعون په ګټه استفاده وکړه، د ولس هر څه ئې ترې واخیستل او د فرعون په واك کې ئې ورکړل او ټول مصریان ئې د ده غلامان کړل!! آیا تر دې د ستر ظلم او تېري تصور کېدی شي؟ آیا داسې انسان تر فوعون هم لوی ظالم نه دئ؟ آیا دا ممکنه ده چې عادل او مهربان خدای داسې څوك په پیغمبرۍ غوره کړي؟!! له دې دروغجنې وینا نه د بايبل د لیکونکې موخه دا ده چې خپلو پلویانو ته ووایي: مهمه دا ده چې اسرائیلیان وژغورلی شي، که په هره بیه وي، حتی د فرعون د ملګرتیا په بیه او حتی د فرعون پښو ته د یوه لوی ولس د غورځولو او د دوی په غاړه کې د غلامۍ د کړۍ اچولو په بیه!! ځکه چې ستاسو جد یوسف علیه السلام همداسې کړي وو!! ښايي یهودي مارکس او هیګل د ځمکو د دولتي کولو نظریه د بايبل له دغې برخې اخیستې وي!! خو تاسو د بايبل دا نظر له اسلام سره مقایسه کړئ چې وایي، ځمکه د هغه چا ده چې کري ئې!! واکمن د خلکو له شتمنیو نه یوازې عشر او زکات ترلاسه کولی شي، خو دا د واکمن حق نه بلکې د (فقیر او مسکین) حق دئ چې حکومت ئې له شتمنو اخلي او په نېستمنو ئې وېشي. قرآن دا د یوه ظالم او فرعوني نظام ځانګړتیا ګڼي چې واکمن ئې ځان ته ټولواك وایي او د ملك او ولس ټولې شتمنۍ د ځان بولي، قرآن پیغمبران علیهم السلام او د دوی تګلاره د موسی علیه السلام په څېره کې داسې انځوروي چې هم د ظالم فرعون، هم د تګمار هامان او هم د شتمن قارون مقابله کوي، یو ئې د ظالمانه اقتدار بېلګه، بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې د ټګمارو مذهبي مشرانو ښېلګه او دربیم ئې د حریصو شتمنو او بډایانو ښېلګه. قرآن وایي چې د تاریخ په اوږدو کي تل دغو دریو طبقو د پیغمبرانو علیهم السلام مقابله کړې، خو بایبل یوسف علیه السلام د فرعون او کاهنانو ملګری معرفي کوي، د فرعون په ګټه د عام ولس شتمنۍ مصادره کوي او کاهنانو ته امتیازات ورکوي، په اسلام کي نه خاصه مذهبي طبقه شته او نه د دوی لپاره ځانګړي امتیازات، اسلام فرعوني نظام په دې خاطر محکوموي چې خلك ئې په ډلو وېشلي وو، طبقاتي نظام ئې رامنځته کړی وو، چارواکو ځان ټولواك ګاڼو او د ولس په شتمنیو کي ئې د هر راز تصرف حق ځان ته ورکاوو.

بایبل دا قصه او د (پیدا ښېت) کتاب په دې بېهوده خبرو پای ته رسوي:

(یعقوب له مرګه مخکي یوسف ته وویل: لوړه وکړه چې ما به په کنعان کي ښخوې... د ده دوو زامنو ته ئې برکت ورکړ... د کشر پر سر ئې ښی لاس او د مشر پر سر ئې کیڼ لاس ایښی وو... یوسف وویل: پلاره تا اشتباه کړې... ښی لاس د مشر پر سره کېږده... هغه ورته وویل: زه پوهېږم چې څه کوم... کشر به تر ده مخور او ستر وي او د ډېرو ولسونو پلار به وي... یوسف ته ئې وویل: زه خپله ټوله ځمکه هم تا ته سپارم... زامنو ته ئې وویل: زما خوا ته راغونډ شئ چې درته ووایم پر تاسو به څه حالت راشي!!... رؤبي ته ئې وویل: ته د سیند د څپو په څېر څپانده یې... خو په دې خاطر چې زما پر یوې مېرمني دي جنسي تېری کړی له دې وروسته به په خپلو وروڼو برلاسی نه یې... شمعون او لاوي ته ئې وویل: تاسو بې رحمه او بې انصافه یئ... یهودا د زمري د هغې بچي په څېر دئ چې له ښکاره وروسته ویده شوی وي، څوك دا جرأت کولی شي چې هغه راویښ کړي... د سلطنت او پاچایۍ عصا به تل د ده په لاس کي وي... بولون به د دریا ساحل کي مېشت شي...یساکار د بار وړونکي حیوان په څېر دئ...دان د هغه مار په څېر دئ چې په لاري کي د آسونو پښې چیچي... په جاد باندي به بریدونه وشي... اشي به ښېرازه ځمکي لري...نفتالي هغه غرڅه دئ چې ښکلي بچیان زېږوي...یوسف هغه مېوه لرونکې ونه ده چې د ویالې پر غاړه ئې څانګو سیوری غوړولی وي... بنیامین د څیرونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېوه په څېر دئ چې په سباوون کې خپل دښمنان داړي او ماښام هغه څه وېشي چې ترلاسه کړي ئې دي!!! بيا د يعقوب عليه السلام او يوسف عليه السلام د مړينې خبره کوي او په همدې سره دا قصه او دا کتاب پای ته رسوي.

د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: که دا د برکت ورکولو خبره رښتيا وی او يعقوب عليه السلام د دې واك او اختيار درلودی چې چا ته برکت ورکړي او بختور ئې کړي، نو آيا ده به د خپلې کورنۍ له کوم غړي سپمولی وو؟ آيا دا مجال به پاتې وو چې ځيني ترې محروم شي؟ ولې به ئې د ځينو په هکله هغه خبري کولې چې بايبل ئې ادعا کوي؟ هيڅ پلار نه غواړي چې ځيني زامن ئې ښه او ځيني بد وي، پلار د خپل هيڅ زوی بدبختي او له سعادت نه محروميت نه خوښوي!! د بايبل دا خبره بې بنسټه او واهي ده چې د ښه پلار ټول اولاد به ښه وي او د بد پلار نسل به ټول بد وي، که داسې وی نو د يعقوب عليه السلام په ټول اولاد کې به يو هم داسې نه پيدا کېدو چې د بايبل په وينا ئې ورته ښېرا کړې او بد ئې ګڼلی!! د انسان ښه والی او بد والی د ده په تربيې او روزنې پورې تړلی، هيڅوك له خپلې مور شرير او بد دنيا ته نه راځي او هيڅوك په دې وجه له نورو غوره نه شي کېدی چې په ځانګړې کورنۍ کې پيدا شوی، د آذر په کور کې ابراهيم پيدا کېږي او د نوح په کور کې داسې زوی او مېرمن چې د ده په ځای د کافرانو ملګرتيا کوي.

د بايبل له ليکونکي پوښتنه کوو: آيا ممکنه ده چې د يعقوب عليه السلام په څېر ستر شخصيت دې د خپلو زامنو په وړاندې يوه زوی ته ګوته ونيسي او ودې وايي: ده زما په مېرمنې تېری کړی؟!! آيا کوم شريف انسان به داسې بد زوی له ځان سره وساتي؟ آيا کوم غيرتي ورور به داسې بدکار ورور په خپلې خوا کې ومني او له هغه سره به ګډ ژوند ته تيار شي؟!! تاسو به په بايبل کې دا وګورئ چې د ټولو پيغمبرانو عليهم السلام په ضد ئې ډېرې کرکجنې خبرې کړې دي او هر يو ئې په يوې او بلې ګناه متهم کړی، دا ښيي چې بايبل د کوم مسيحي لخوا نه بلکې د مسيحيت د ستر دښمن له لوري ليکل شوی، زه په ډېر ډاډ او يقين سره ويلی شم چې بايبل د روميانو په لارښوونه او لګښت او د پولس په څېر د داسې خلکو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس ليكل شوی چې د روميانو له لوري د همدې كار لپاره گمارل شوي او وظيفه وركړې شوې چې د مسيحيانو ټول پيغمبران او لوړ لوړ شخصيتونه په سترو سترو گناهونو متهم كړي، ما په ټول بايبل كي له آدم عليه السلام نه تر ابراهيم عليه السلام او عيسى عليه السلام پورې داسي كوم پيغمبر ونه موندو چې بايبل دي روغ پرېښی وي او هغه دې په كومې ستري گناه او غلطۍ نه وي متهم كړی!! څنگه ممكنه ده چې يو خدای پال انسان به د الله تعالى د پاك لمنو او معصومو رسولانو په هكله داسي جسارت كوي او دوی به په داسي لويو لويو گناهونو تورنوي؟!!

قرآن د بايبل د دې بېهوده ويناوو او يعقوب عليه السلام ته د داسي پوچو او سپكو خبرو او بې بنسټه وړاندوينو د منسوبولو په خلاف فرمايي چې يعقوب عليه السلام له مرگه مخكې خپل زامن راغونډ كړل او ورته ئې وويل: له ما نه وروسته به د چا عبادت كوئ؟ هغوی په ځواب كي وويل: د هغه يوازني رب عبادت به كوو چې ستا او ستا د پلرونو ابراهيم، اسمعيل او اسحاق رب دئ او موږ ورته منقاد يو. او بيا د مخكنيو شخصيتونو په اړه د بحث په هكله يوه ډېره جامع لارښوونه كوي او د هغو خلكو غلطې انگېرنې تصحيح كوي چې نېكو شخصيتونو ته د ځان منسوبولو له لارې د امتيازاتو ترلاسه كول او ځان تر نورو غوره ثابتول غواړي، دغه غلطه انگېرنه ده چې قومي او نژادي تعصبات زېږوي او د سترو سترو فتنو او لويو لويو جگړو باعث گرځي، قرآن فرمايي:

$Ùã bqèó ê Ÿwr Oçç¡ . $B Nä9r Mt6 ¡ . $B $l; ôM=z ô‰% pBé 7ù

البقرة: ۲۸۲ ÇÊÍÊÈ šc qèJè÷ètƒ (#qçR%.

دا يوه ډله وه چې تېره شوه، دوی ته خپلې لاس ته راوړنې دي او تاسو ته خپلې (دوی به د خپلو كړو وړو بدله ترلاسه كوي او تاسو د خپلو كړو وړو)، له تاسو نه دا پوښتنه نه كېږي چې هغوی څه كول؟!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعني هر څوك به د خپلو عملونو په اړه پوښتل کېږي، نه یو د بل ځواب ورکولی شي او نه یو د بل د کړو وړو په وجه مکافات او مجازات کېږي!! او دا د بایبل د لیکونکي او د بایبل د منونکو او د ټولو هغو خلکو په خولې ستر او سخت ګوزار دئ چې په نسلي امتیازاتو باور لري او ګمان کوي چې معنوي او مذهبي مقام او منزلت یو داسي موروثي توکی دئ چې له پلاره اولاد ته انتقالېږي، لکه څنګه چې د بایبل بنسټ په همدې غلطي انګېرنې ایښودل شوی، په ټولو جاهلانه او محرفو مذهبونو کي به وګورئ چې دا انګېرنه ئې بنسټ دئ، مذهبي او معنوي مقام موروثي توکی ګڼي، په نسلي امتیازاتو باور لري، یوه خاص ټبر ته پر نورو ترجیح ورکوي، د عمل او عقیدې پر ځای نژادي اړیکي او معروفو شخصیتونو ته انتساب خدای ته د تقرب وسیله بولي، په ټولو دغو محرفو مذاهبو کي دا خبره شریکه ده چې خدای له یوه خاص توکم سره خاص تعلقات لري، هغه ورته تر نورو نازولی دئ، خدای ټول خلك یو برابرنه دي پیدا کړي، ټول توکمونه یو شانته نه دي، د دغو مذهبونو توپیر یوازي په دې کي دئ چې هر یو خپل خاص او ځانګړی توکم د خدای نازولی توکم ګڼي.

د سم او ناسم مذهب، صحیح او ناصحیح مسلك، اصلي او جعلي دین تر منځ د قضاوت په اړه دا د یوه ستر اصل په توګه په پام کي ولرئ چې: کوم یو ئې په توکمیز توپیر باور لري او خاص توکم ته پر نورو ترجیح ورکوي او کوم یو ټول انسانان برابر او د یوه پلار اولاد ګڼي، کوم یو مذهبي مقام موروثي توکی ګڼي او کوم یو ئې د انسان عمل او عقیده د ده د معنوي مقام او منزلت معیار ګڼي، ناسم مذهب هغه دئ چې د معنوي مقام په اړه د بایبل په څېر قضاوت کوي او سالم مذهب هغه دئ چې قضاوت ئې قرآن ته ورته وي او وایي: $B $l; M-z 6% pBé 7 ü

Çíİ šc qèJè/ {qç. $Ü ã bqèóèŸr Óçþ; . $B Nã9r M6¡ .

سُبْحَانَكَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِكَ، أشهد أن لاَ إِلٰهَ إِلاّ أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن پلوشې

د یوسف سوره

حکمتیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرایی زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېد

او د نړۍ د ستر او متمدن هېواد پاچا شو؟

راشئ د یوسف له سوري ئې زده کړو!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library